

J. E. PAVEL GOJDIČ ČSVV
JEPISKOP PRJAŠEVSKIJ

K JEHO DVADCAŤROČNOMU JUBILEJU
SO DŇA JEP. POSVJAŠČENIJA
(1927 — 1947)

PRJAŠEV 1947

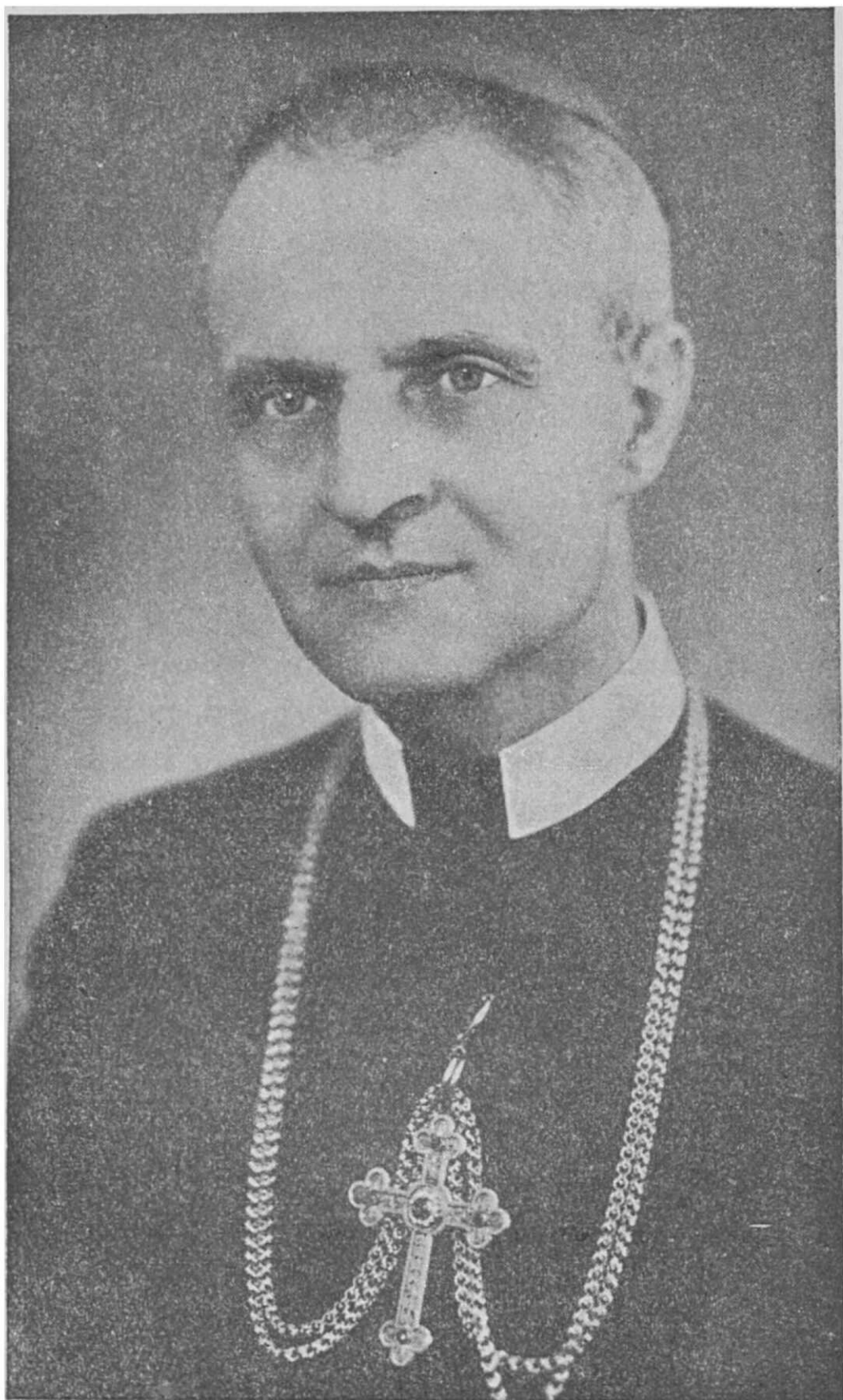
J. E. Pavel Gojdič čsvv

JEPISKOP PRJAŠEVSKIJ

K JEHO DVADCAŤROČNOMU JUBILEJU
SO DŇA JEP. POSVJAŠČENIJA
(1927—1947)

P R J A Š E V

1 9 4 7

Jeho Excellencia Pavel Gojdič ČSVV

PREDISLOVIE

Seho hoda 25-ho marta, ispolňajetsja 20 lit so dňa konsekracii Jeho Excellencii Preosvjaščennoho Vladyki Pavla Gojdiča ČSVV.

Pered dvadcať rokami byl vozvyšennyj v jepiskopskij san naš ljubimyj Vladyka Pavel v chrami sv. Klimenta v Rimi.

Sej milyj slučaj dvadcaťročného jubileja, dal nam povod k tomu, čtoby my vydali knihu o žizni i dijatel'nosti Vladyki. Takim sposobom my chočeme javno projaviti svoju radost nad 20 ročnym jubileom ljubimoho Vladyki. Chočeme zapisati v našu istoriju jeho otcovsku zabotu o našej Jeparčii, jeho trudy, čtoby ne toľko u teperešnich, no i u buduščich pokolínij ostalasja živa pamjatka na blahoslovennoje upravlénije našej jeparchii Jeho Preosvjaščenstvom Vladykoj Pavlom.

My sobrali vesj dostupnyj material i staralisja narisovati reaľnyj obraz tich fažkich, burlivych časov, v jakich prišlosja upravlati našej jeparchijej Vladyki Pavlu. Jeho dila, jeho slova v pastyrskich poslanijach, kotoryje my v knihi privodime, hovorjat jak najlučše i najjasnijše o zabtljivoj, žertvennoj i horjačo ľubjaščeje svoje stado, duši našeho Vladyki.

Na sem misti vyražajeme blahodarnost v pervuju očerzď Vpr. Duchovenstvu našej jeparchii, kotoroje izdalo na-

stojašču knihu, potom v osobennosti vpr. o. direktoru ep. kanc. J. Kokinčaku, vpr. o. dekanu Ireneju Mankoviču, vpr. o. dekanu Velemiru Gerberij, vpr. o. tit. kanoniku Alexeju Kellö, h-nu inspektoru Ladislavu Tkačik, prep. M. Agneti ČSVV, prep. S. Mitrofani, vpr. OO. Vasilianam, i vsim tim, kotoryje svojimi trudami prispili k izdaniju sej jubilejnoj knihi.

Pust' sija kniha poslužit znakom našej predannosti i synovskoj ljubvi k J. E. Vladyki Pavlu, dvadcaťročnyj jubilej, ktoroho ispolnil vsich nas iskrennoj radoščju. Da budet sija kniha vyraženijem našeho priznanja k raboti, žertvennosti dorohoho pastyrja našeho, ktoromu i na sem mjesti prosim u dobrotlivaho Boha mnoho, mnoho lask i sil dl'a dal'nijšoho, uspišnoho vedenia našej jeparchiji.

Na mnohaja lita Vladyko!

I.

Misto roždenija i roditeli Vladyki

Ot Prjaševa na juh vedet prekrasna doroha v Russki Pekľany. V tom malom seli, filialki parochii Ľubovec i sehodňa stoit staryj prichodskij dom, pereminennyj teper v narodnu školu, v ktorom narodilsja dňa 17. julia 1888 hoda naš Preosvjaščennyj Vladyka Kyr Pavel Gojdič ČSVV. Otec jeho za niekoľko lit dijestvoval tut jako prichodnik. Materska cerkov v to vremena byla v Russkich Pekľanach a Ľubovec byl liš filialkoju. Pozdniejše stalasja pekľanska cerkov filialkoju, a Ľubovecka materskoj.

Predki Preosvjaščennoho proischoďat ot bidnoj sel'skoj semji Gojdičov iz Velikich Bukovec ili Vyravy, hde i teper ješče zivut sel'ane Gojdiči. Otec i did Preosvjaščennoho byli svjaščennikami.

Štefan Gojdič, otec Vladyki byl skromnyj, dobroserdečnyj i vsimi oblublennyj svjaščennik. Iz Russkich Pekľan v Cigelku perešel v 1890 h. i dijestvoval tam za 39 lit. Otnošenije jeho k virnikam bylo otcovskoje. Interesovalsja o ich i najmeňšich dilach, daval im dobru poradu i hde lem moh, pomāhal im. Napr. neraz stalosja, čto pro dolhy sekvestrovanny zemli svoich virnikov na licitacii sam otkupil, no lem zato, čtoby vozvratil sekvestrovannomu v nadeždi, čto etot v Ameriki, ili inde zarobit i potom vernet jemu hroši.

Mati Preosvjaščennoho *Anna Gerberij*, byla duže po-božna i usilovna žena, ktoru Preosvjaščennyj duže ľubil.

V rodinnom kruhu

U Preosvjaščennoho byli ješce dva bratja i odna sestra. Najstaršij brat Kornelij rodilsja v hodu 1885. On ženilsja vo svjašč. familii i razom byl vysvjaščenyj s Vladykoju.

O. Stefan Gojdič otec Vladyki

Nažal' on uže ne žijet. Posli 30 litnoho svjaščenstva 6. VI. 1941 pomer jak paroch-assessor v Kurovi. Mladšij ot Kornelija jest Stefan, rodivšijsja dňa 9. I. 1887. Tože studoval bohoslovije, dostih stepeni doktora teologii, byl professorom bohoslovija, posemu v učitel'skoj seminarii, hde

uže 35 lit učít, i teper javľajetsja obščelubinym direktorom ruskoj deržavnoj učitel'skoj akademii. Literaturnyj truženik, kotoryj mnohimi cinnymi dílami podnes našu literaturu, osobenno znaniem podkarpatorusskoj literatury. Po sem slidoval Vladyka. Najmolodše díťa byla Elena,

Anna Gerberij mamka Vladyki.

kotora jest supruhoju svjaščennika o. Alexija Kellija, tit. kanonika.

Malyj Petro (imja Pavel priňal v monastyri) uže ot rannej molodosti projavil znak hlubokoj religioznosti. Pedantnyj byl na to, čtoby bez izjatija každyj (i sluhi) sluchal služ-

tu Božu i nikto ne ostal doma. Byl živym chlopcom, no nikohda ne lhal (ne ciganil). V teploj rodinnoj atmosferi rozvilsja i to čuvstvo familiarnosti, kotoroje natoľko chârakterizujet Preosvjaščennoho: na každoho svjaščennika i virnika smotrit tak, jak na členu svojej velikoj duchovnoj rodiny. Na vzaimnu ľubov semejnu ssylajetsja i sehodňa, kohda sprosjatsja jeha, počemu ne suspendujet toho, ili inoho svjaščennika, to on tak otvičajet: Jesli v odnoj familii syn provinitsja, či otec jeha sejčas proženet, uničtožit? Prežde poprobujet jeha inym sposobom priversti na dobру dorohu.

V školi

Preosvjaščennyj 3 klassa nar. školy posiščal v Cigelki, 4 klassa nar. školy v Prjaševi, hde jeha učil izvistnyj i obľublennyj staryj učitel' stryčko Bakajsa.

Potom posiščal gymnaziju v Prjaševi. Srazu pokazalsja primirnym, usilovnym učeníkom, kotoryj s naprjaženijem vsich sil stremilsja zapričiniti radošť svoim roditelem i s tim, čo prineset otličnoje sviditel'stvo.

Byl krotkoj duši, skromnyj, tak čo každyj jeha ľubil, no i malyj Petro, každoho ľubil. Interesno, čo uže jak malyj učeník svojeju krotostiju znaľ povlijati na svoich naremnych soklasnikov tak, čo dost bylo jemu posmotriti na svojeho rozhnivannoho prijateľa, a prijatel' spustil oči, zahañbilsja, ješče niskoľko slova skazanny k prijateľu i on sovsim uspokojenno, to dilajet, čo malyj Petro za dobre uznajet. Jesli prijateli jeha meždu soboju, čo-to namirjali sdilati, vse rišilisja v tom, čo oprosjat mninije Petra, čo skažet on na to. Uže jako student ľubil molitisja, i svojeju pobožnoju molitvoju byl primirom i dľa druhich studentov. Pomahal svoim znaniem menšim chlopcom, i tišilsja, jesli vidil uspich u druhich. Jeha odin druh o . Ir. Mankovič to

Preosvjaščennyj jak maturant v kruhu semji

napisal: „Smijem to tverdit, čto jemu možem blahodariti za to, čto učeníki našeho klassa až do VIII-oho klassa gymnazii v najbolšoj ljubvi, sohlasiij žili. Tože vsi iz toho klassa

byli prílišny, čestny, morálny. Byl dobrým tovarišom, ľubí nevinný veselý šutki, i choťa čuvstvoval, čo jeho druhí uvažajúť jeho, on ne chotil nikohda v ničom bolším byti ot

Absolvent gymnazii

nich. Chorošim byí v gymnastiki. Polučil i niekoľko medailonov, pro vyihrany pervy místa.

Imil vsehda sočuvstviye k prijatel'am. Totže odin iz jeho družej spominajet, jak on polučil nezasluženko ot prefekta nakazaniye, jak jeho to bolilo, i toľko Petro byl, k'otoryj jeho uspokoil svoimi sočuvstviteľnymi slovami.

Maturu složil s otličijem v 1907 h. Čerez vse vremja

svoich gymnazialnych studij vospitalsja v internati Sv. Jo-anna Krestiteľa. Voobšče už v to vremja projavľal osnovny čerty svojeho charaktera: moralnosť, pobožnosť, usilovnosť, ctkrovennosť, blahorodnoje serdce, ktoroje vse bolše predčuvstvovalo vysšu cil' žizni: Ad maiora natus sum. (Dľa bolšoho roždennyj). Po mniniju odnoho jeho soklassnika, Petrova zasluha, čto bolša čast' iz klassy pošla na bohoslovskije studii.

Molodyj bohoslov

Potomu, čto dva staršije braťa vstupili v duchovnu seminariju, roditeli chotili, čtoby tretij syn ich stalsja civilom, no Petro otvitil: „Počemu jakraz ja musil by statijsja civilom? I ja choču byti svjaščennikom“. I on tože vstupil v duch. seminariju. Pervyj hod teologii končil v Prjaševi. Iz jeho žizni v prjaševskoj seminarij udalosja nam doznatisja slidujuščeje: Meždu professorami byl i Dr. Repak, kotoryj ne očeň byl spokojnyj s uspichom učenija bohoslovov. Ubižden byl v tom, čto na tom kurzi sošlisja plochi kandidaty, kotory ne vladijut učitisja. Preosvjaščennyj Petr vozbuždal bohoslovov na novicii, čtoby dokazali, čto jesli oni choťat, znajut otvičati. Pervyj byl Petro, ktoroho vyzval professor. Otlično otvičal. Professor ne rozumil, čto slučilosja, ibo tak otličnyj otvit už davno ne slyšal. Slidovali dalši pervohodisty i vsi podobno naučilisja. Professor vstal i gratuloval im. Starši braťa s tim ne duže byli sohlasny i to skazali: „Isportili vy nam professora.“ Druhij deň otvičali starši, i oni znali, ibo haňbilisja ot molodšich. I tak bohoslovy učilisja priližno pod vlijanijem I. hod. bohoslova Petra Gojdiča.

Professora *Dr. Nik. Russnak*, *Josif Ďulaj* očeň cinili ljubili jeho a osobenno nastojateli duch. seminarii vidili v nem takije duševnyje kačestva, na osnovi kotorych reko-

mendovali jeho Preosvjaščenstvu *Dru Joannu Vali*, čtoby molodoho bohoslova blahoizvolil na slidujuščij hod vyslati v budapeštansku seminariju, na univerzitny studiji.

Na univerziteti

V školnom hodu 1908—9 naš Preosvjaščennyj, jak molodyj levita, idet na univerzitet v Budapešt. Takij byl zvyk tohda, čto lučšich bohoslovov vysylali na vysši učilišča, najčastijše v Budapešt, hde byla centralna seminarija, kotora tohda byla najlučšej seminarijej. Nastojateli toj seminarii znali najti takij spôsob vospitanija, čto tam vospitannyje, dijstvitelno suť našimi najlučšimi svjaščennikami. I duchovno, i naukovo, i etiketno, slovom iz každoj storony našli tam bohoslovy to, čto im nužno v žizni pri pastoracii.

Prirodno, čto v čužini lozung: „Svoj k svojemu,“ ješče lučše osuščestvilsja. Naši bohoslovy „grekušiči“ vmisti deržali, jak členy odnoj familii. V slidujuščij hod prichodit v Budapešt, davnyj chorošij prijatel' Preosvjaščennoho *Velemir Gerberij*, s kotorym oni i v gymnazii vmisti v odnoj skamejki sidili. Jak on sam pišet: „Ja byl silnijšij tilesno, Petro byl silnijšij duševno, i tak my druh druha dopolnali. I teper v seminarii v odnoj skamejki do konca, poka byli v budapeštanskoj seminarii, vmisti sidili. Podľa sviditel'stva spomjanutoho prijatel'a Preosvjaščennyj Pavel, jak bohoslov v budapeštanskoj seminarii byl očeň oblublennyj, a to pro svoju smirennost' i skromnost'. Vsi bohoslovy činili jeho. Iz nastojatelej osobenno ľubili jeho *Dr. Stefan Hana-uer*, spiritual, pozže jepiskop vo Vaci. Navirno ot neho naučilsja naš Preosvjaščennyj tot lozung: „Brata, žizň ne jest ťažka, tolko očeň seriozna,“ kotoryj lozung často spominal, i podľa neho zarjadil i svoju žizň. Petr bohoslov byl

V muzykalnom kružku bohoslouov za cimbalami

ľubimcom spirituala. I to dokazujet, čo byl otličnym v askezi, ibo obyčajno taki suť ľubimcami duchovnych otcov bohoslovov. Petr dijestvitelno byl pobožnym bohoslovom, vsi nastavlenija duch. otca s radostiju priňal, i podľa nich zarjadil svoju žizň. Doznalisja my, čo Preosvjaščennyj prinadležali k najbolšim asketam.

Vsehda točno poderžal dnevnyj porjadok, svobodnoje vremja často ispolzoval v časovni pered najholovnijšim Professorom, Spiritualom, pered Eucharističnym Isusom, kotoryj najbolše vospital buduščaho jepiskopa.

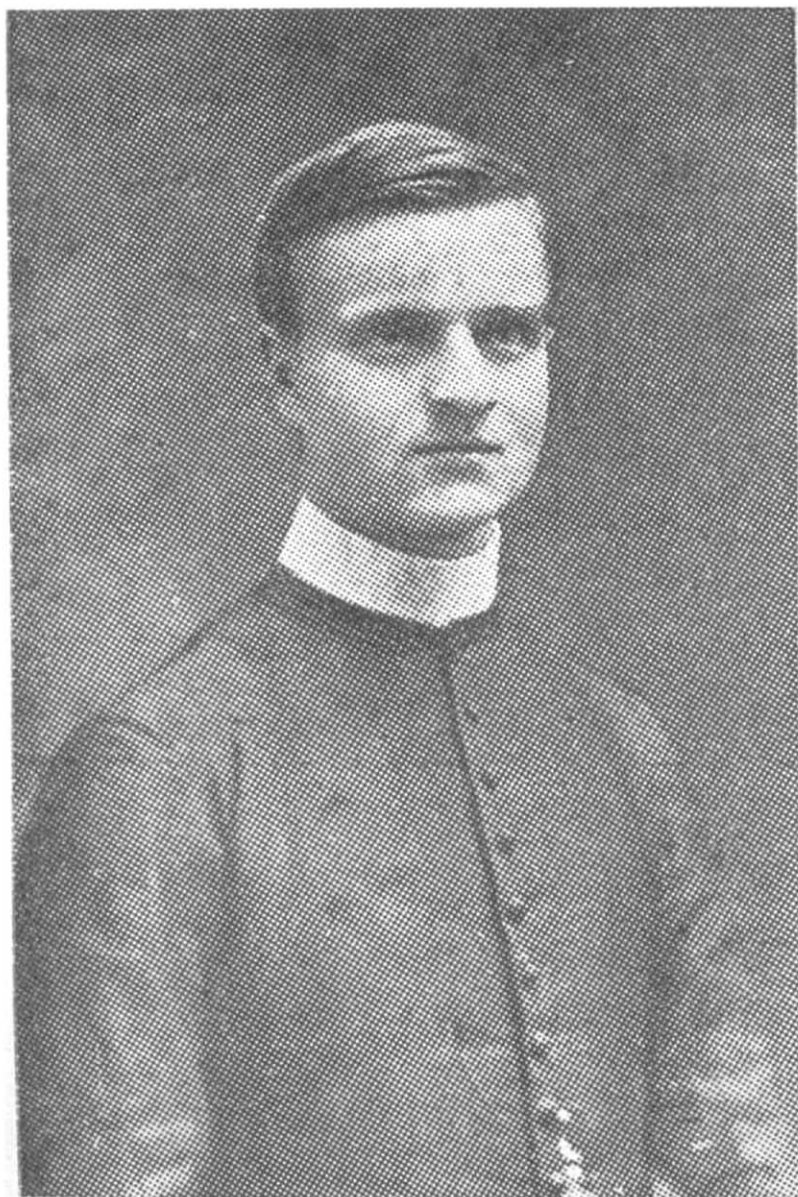
V samoobrazovatelnom kružku uspišno rabotal, svoimi menšimi zadačami bolšeraz polučil pochvalnyju kritiku.

Soklasniki ľubili jeho i pro jeho vižlivost v obraščeni. kotoroje osobenno ukazalosja vo vremja prohulok. Vsich soklasnikov, na tom hodu, na ktorom byl Preosvjaščennyj, bylo 19.

Interesno spomnuti tich, kotoryje iz našich svjaščennikov byli tohda v budapeštanskoj seminarii: Iz Prjaševa: Pavel Rokickij, Dr. Ernest Homičkov, Velemir Gerberij. Iz užhorodskich: Evgenij Petrik, Nikolaj Barna, Svišča Ignatij, Emilijan Bokšaj. Vsi eti gr. katoličeskije bohoslovy imili osobuju komnatu, v kotoroj učil ich obrjad Vspr. O. Stefan Seman, katecheta, sotrudnik Vpr. o. Emiliana Melleša, budapeštanskoho gr. kat. parocha.

Nacionalno vsehda vystupali jak syny podkarpatoruskoho naroda, za to ne haňbilisja, to ne zatajevali. I čo tam ne otčuzilisja, no jak to zvyklo byti v čužini ješče lučše polubili svoje, vidno iz toho, čo vsi, kotory tam končili, ostali chorošimi synami podkarpatoruskoho naroda.

Preosvjaščennyj Pavel s otličijem končil svoi studii. Iz professorov ľubil našeho Preosvjaščennoho *Dr. Joann Dudek*, kotoryj i skazal molodomu levitovi eti važny pročeškije slova: „*Tot budet prjaševskim jepiskopom,*“ kotoryje slova ispolnilisja dňa 25. III. 1927.

Jak absolvent teologii

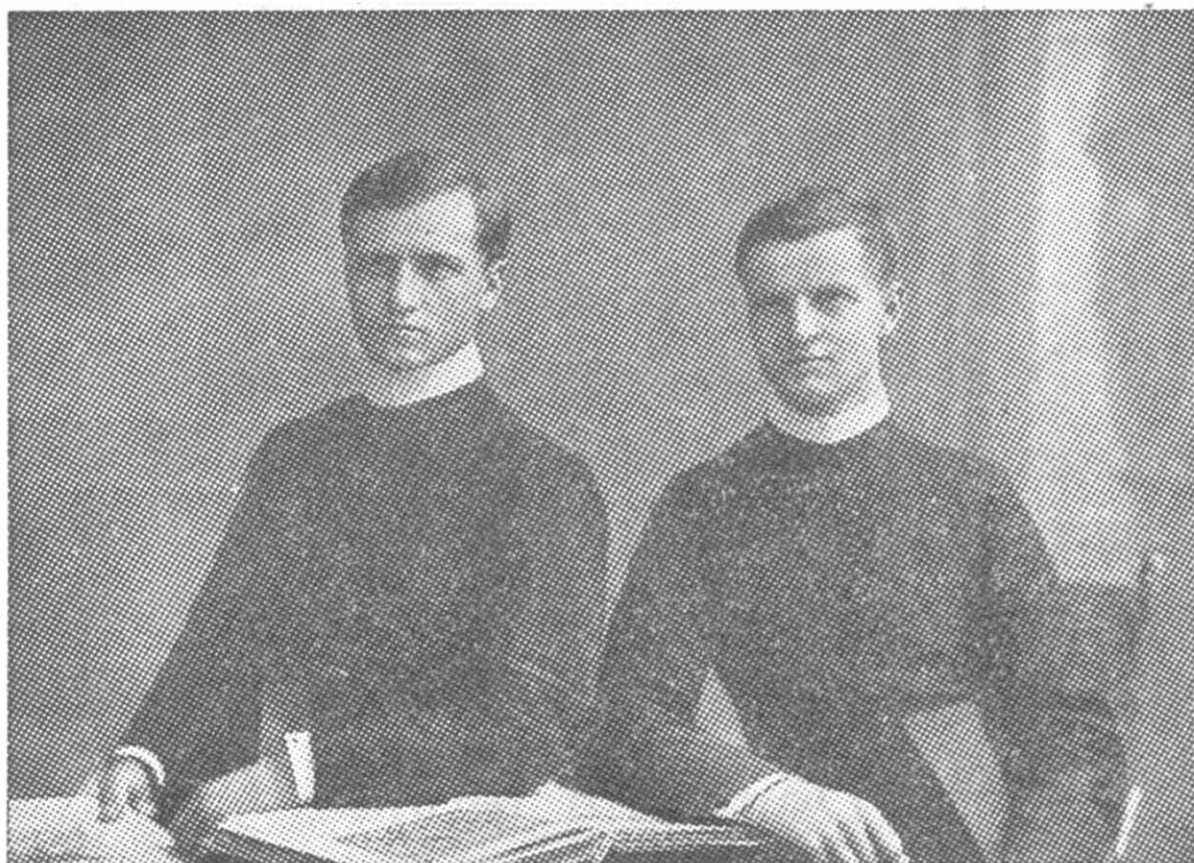
Doma na ferriach

Vo ferriach jako gymnazist i jako theolog sovistlivo ispolnal svoi duševny dolžnosti. Čital, obrazovalsja, no jesli bylo potrebno i pomahal v gospodarstvi. Napr. slučilosja odnaždy, čo v noči prišla burja. Otec ranø smutilsja, čo jeho sino na poli smoklo. No kto by znal opisati jeho radost, kohda doznalsja, čo jeho sino ne smoklo, bo synovja jeho v noči vstali, skoro zaprjahlj koni i sino zvezli. Ne raz pochvalilsja otec s tim pered svoimi prijatelami.

II. SVJAŠČENNIK-MONACH

Rukopolahanie. Perva sv. Liturgija

Preosvjaščennyj po svojemu principu, čto žizn' ne fažela, tolko očej seriozna, seriozno smotril na žizn', na svoj svjaščenničeskij stav. Čotil svojemu zvaniju peredatisja so vsimi silami i poetomu rišilsja, čto protiv voli svoich

S bratom Kornelijem posli ordinacii (27. avg. 1911)

roditelej jako celebs rukopolahajetsja. Tut uže projavil novu čertu svojego charaktera: kripost', ibo dobri zaskipil sebi slcva Isusa. „Carstvije Božije nuditsja“. Kohda jeho otec dľa najstaršoho syna svojego Kornelija pisemno prosil ot čekana ko rukopolahaniju potrebnije sviditel'stvo, tretij

syn, jedva končivšij theologiu, napisal v prošeniye i svoje imja, čtoby i dľa neho poslali sviditel'stvo.

Roditel snačala ne chotili viriti, čtoby ich najmolodšij syn Petro jako celebs — dal rukopolahatisja a to tak skoro, odnovremenno s najstaršim ženatym synom ich. No kohda najstaršij syn stavajet včas rano k pojizdu, čtoby otpravitisja v Prjašev dľa rukopolahanija, s udivlenijem viđaf, čto i najmolodšij syn ich stavajet i prihotovľajetsja k otjizdu. Kohda vidili, čto on uže nepokolebimo rišil rukopolahatisja v celibati (neženato), cchetno dali jemu svoje sohlašeniye i roditel'skoje blahosloveniye.

Rupolahanije priňal iz ruk pok. jepiskopa *Dr. Joanna Valij*, dňa 27. VIII. 1911. i sejčas na druhij deň v prazdnik Uspenijâ Pr. Bohor. poderžal v Cigelki svoju pervu sv. liturgiju v najskromnijšich ramkach. Ne chvatalo vremeni prizvati hostej, lem najblizši lica prisutstvovali, dva sosidny svjaščenniki iz kotorych odin byl manuduktorom a druhij propovidal.

Posli rukopolahanija za odin hod jako kaplan ostal pri svoich roditelach, administroval Pitrovu. Ochotno propovidal, spovidal i svojemu otcu pomahal vo vsich dušpastyr'skich funkcijach.

V Prjaševi

VOSPITATEĽ MOLODEŽI

V Prjašev byl prizvan Preosvjaščennyj jak molodyj svjaščennik za prefekta v alumnej. Tut preukazal svoju ľubov k molodeži. V školach zanimalsja s katechizacijeu ot 1912 — 17. On ne tolko o to staralsja, čtoby učilisja, ale prežde vseho vospital ich. Staralsja o ich duši, čtoby dobri byli vospitany. Napominal, a osobenno sam daval dobryj primir.

Meždu pročimi v alumnei tak, jak to vidil v seminarii, deržal kurz iz etiketa. Učil chlopcov jak treba pri stoli siditi, jak jisti, jak hovoriti.

JAK KATECHETA V HRAŽDANKI V PRJAŠEVI

Ot 1912 hoda byl o. Petro Gojdič katechetom v gr. kat. hraždanki.

V to vremja rimo-kat. diti ne imili osobnoho katechetu, choťa byli vo velikom čisli, (ibo tohda v Prjaševi inoj hraždanki ne bylo), i proto posiščali vyučevanije gr. kat. religii. O. Petro obstaralsja o katoličeskoje vospitanije jak naj-idealniše. Žertvovalsja sovsim svoim diťam bez razdilu obrjada. Čtoby duchovnaja žizň uhlubilasja, organizoval v školi „Eucharističnoje Obščestvo“, v ktorom učeniki podľa točno sostavlennoj programmy rabotali, i duchovno tak žili, čto podobnje ne bylo vidno na drugih školach. Predmet religii ne byl tolko „otučenyj“, no svoim primiom, primirnoj religioznoj žiznej, tak dijstvoval na učeníkov, čto učeníki stali podražati jemu. Po nedilam a svjatam deržal „exhorty“, kotory byli najsovistnijše prihotovleny, tak, čto radost bylo ich posluhati. Ne robil nijaki raznicy pro obrjad, jednako lubil každyho. K učeníkam byl laskavyj, ale podľa nuždy i strohij duchovnyj otec.

Pri katechizacii mal ješče i iny zaňatija, a to ot 1914 hoda byl vyimenovan za protokolistu v jepiskopskuju kancelariju. V kancelarii preukazať svoju sovistlivost, točnost, pedantnost. Pri tom vsem žil duševno, i po ulicam kohda pojavilsja, svoim istinno svjaščenničeskim povedenijem primiom byl.

Pisatel tich strok poznaomilsja s Preosvjaščennym jak spovidatelem molodeži. Očeň pamjatlivy nam vsim subboty posli obida. Pri večerňach, kto spovidal, tot spovidal, no o. Petro Gojdič vse spovidal. (Davno po subbotam pri

večernách vse spovidalisja diti). Dalše zametil ja i to, čto vse koľo jeho spovdaľnicy osobenno taki stojali, kotoryje chotili dobri vyspovidatisja.

Poznal ja o. Petra tože iz druhoj storony: krasivo liturgizoval. I proto ja rad chodil na jeho liturgii. A jesli ne mal prislužaščaho, rad ja prislužival, i tak mal takoje ščasťja, čto dolhoje vremja byl jeho ministrantom. Lubili mu diti ministrovati, ibo očeň vnimateľnyj byl k ministrantom. Vpročem i tak na ulici, ili hde nibud' kohda zametil molodoho „horožana“ školy to sejčas zastavilsja pri nem i po prijateľskij pohovoril s timi „občanami“. Znal on zastavitisja i pri ihrach, jesli diti ihralisja, neznaju, či inohda i ne poihral s nimi.

SABINOVSKIJ KAPLAN

Ot hoda 1917 byl povirennij upravlenijem sabinovskich virnikov, v kačestvi sabinovskoho kaplana. Jezdil, bud' pozjazdom, inohda na byciglu do Sabinova na každu nedilu i svjato. Sabinov očeň milo spominajet svojeho davnoho kaplana. Za čas svojeho dijstvovanija v Sabinovi, molodyj kaplan vzjal na sebja tak velikij trud, jako vymalevanije sabinovskoho chrama. Očeň chudožestvenno byla vymalevana cerkov, maľarom Kurtom, Iordanom i Kochom. Tože molodyj kaplan obstaral zvony v sabinovskuju cerkov.

DIREKTOR KANCELARII

V hodu 1919 vyimenovannyj za direktora jepiskopskoj kancelarii. Jak takij byl ne tolko direktorom kancelarii, no i domašnim panom ciloj rezidencii, kotora v tom časi byla obsažena divičeskim internatom. Internat v eto vremja ješče ne byl v rukach sester, no provadili jeho členki Sojuza Russkich Žen (Hospoža Kriškova) a Vladyka byl ich duchovnym otcom, i jak takij denno liturgizal v internati.

APOSTOLSKA RABOTA

Vo vremja Prjaševskoho perebyvanija molodyj o. Petro staralsja i o apostolstvovanije meždu dušami. Jeho možem nazvati pervym apostolom razširenija kultu Najsv. Serca Isusa. Ješče v hodu 1911 zaprovadil eto O-vo v Cigelki, a posemu tože v Prjaševi. Dohovorilisja s Vpr. o. Ďulaim, tohdašnjim spiritualom, professorom bohoslovija i pošli na sela missii deržati. Tak byli v Novom Meste nad Salancom, v Čemernom, v Orlovi.

Kohda byl direktorom kancelarii, vse bolše i bolše napolnilasja duša molodoho svjaščennika ljuboviju k Bohu, i vse bolše zanimalasja o. Petro s dumkoju, vstupiti v monastyryj. Konečno i rišilsja. Ostavil svit i vstupil v monastyryj v 1922 hodu, na noviciat v Mukačevskij monastyryj Čina Sv. Vasilija Velikoho.

Počemu vstupil v monastyryj?

Byť možet, čto i vnišni obstojatelstva vlijali na molodoho svjaščennika, byť možet, čto i nikotoryje lica ne porozumili jeho idealizm, no holovna pričina byla: Usoveršiti svoju žizň, lučše lubiti Isusa.

Otchod molodoho svjaščennika v monastyryj s udivlenijem napolnil cilu Prjaševskuju jeparchiju.

Svoje namirenije vstupiti v monastyryj, otkryl on tolko otcu a mamki svojej, kotoraja jeho tak horjačo lubila, ne hovoril snačala ničeho. On znal, čto jej fažko budet otproščatisja ot neho. Tohda oni i ne podozrivali, čto za ich žertvu voznahorodit Hospod' Boh ich velikoju laskoju. On priňal ich žertvu i v skorom časi vozrastil im ich syna s velikim dostoinstvom.

S mamkoi, bratjami i sestroj

Dľa uspokojenija svojich roditelej Preosvjaščennyj nužnym deržal iz monastyrja zaslati im pismo, v ktorom napísal to: „Čuvstvuja zvanije k monašeskoj žizni, rišil ja ostavit svit i vstupiti v monastyrj, bo lem tut ispolnitsja želanije serdca mojeho i mohu čuvstvovatisja blažennym. Lem to bezpokojit mene, čto Vam dorohi roditeli moi, s etim krokom svoim zapričinil smutok, buďto by Vy mene utratili na vsehda. No ne skazal-li Isus, čto kto ostavit otca i mater, srodnikov, tot dostanet storaz toľko, k tomu obsjahnet i život vičnyj? Dobrotlivyj Hospoď Boh svoje osobennoje blahoslovenije udilit tím rodinam, kotorych člen soveršenno posvjatitsja jemu. Ja ubižden, čto Vam, dorohi roditeli moi, Hospoď Boh udilit boľše blahoslovenija i radosti, jesli ja vstupľu v monastyrj, čim tohda, jesli ostanu v sviti. Vy uže story ludi, lita Vašej žizni uže spočítany. Vično ne možu ostati vo Vašej blizkosti i jesli ja teperj ne ispoľňu želanije serdca svojeho, kto znajet, či pozže posli Vašej smerti, podčst Boh blahodať monašeskoho zvanija? I tohda možno ja by čuvstvovalsja nezadovolennym i očajannym. Bo čto možet ješče čekati na mňa vo sviti? Jepiskopskoje dostoinstvo? Na to ja nedostojnyj. Ne čujusja k tomu sposobnym. Kano-nictvo? To mňa voobšče ne priľahujet. Čuvstvuju, čto jesli ostanu vo sviti, budu podobnyj k neplodnomu stromu, kotoryj uže nikomu ne poľzujet.

Poetomu s istinnoj ditinskoj ľuboviju prošu Vas, solodki roditeli moi, ochotno podati svoje sohlašenije k mojemu vstupu v monastyrj. Tohda moja radoť budet nevyskazan-na, jesli uslyšu ot Vas: Idi, synu, tam, hde ľa Boh zovet i hde ľa tvoje serdce ľahnet, s radostiju podajem ti svoje blahoslovenije ...“ Rozumijetsja, čto roditeli porozumili iskrenny slova syna svojeho i uspokoilisja vo voli Božijej, čto syn ich ostavit svit i idet v monastyrj.

Za monastyrskimi vorotami

NOVICIAT

20-ho julja 1922 h. zholosilsja do Vasilijanskoho noviciata v monastyri na Černečoj Hori v Mukačevi svjaščennik o. Petro Gojdič, direktor jepiskopskoj kancelarii v Prjaševi. Za dorohoju iz stancij do monastyrja pervyj jeho vopros byl „či budu mati v monastyri dost zaňatija?“ Mal strachu, što bude bez roboty.

*Meždu monachami ČSVV na Černičoj Hori pri Mukačevi
(1. V. 1934)*

No skoro peresvidčilsja, što vasilijanski noviki po vzoru i predpisam sv. Otca Vasilija V. ot rana do noči postojanno zaňaty, a to molitvoju, meditacijeju, bohosluženijem, konferencijami, naukoju, i fyzičnoju robotoju. Noviki razom stajut, razom mol'atsja, razom idut do roboty na pole, ili

v sad, ili idut v lis na prohulku, razom lihajut spati, na vse zvonitsja, na vse treba prositi dozvolenije, ani v kelij, ani na koridori ne svobodno h'ovoritj, vsjudi molčanije, rabota, molitva majže cilyj deň. Značit noviki tak zaňaty, čto i pismo roditelam možut napisati tolko urivkami, i pišut ho neraz 4—5 dnej.

Na to skazal pozdnije o. Petro, novik „Ja ani ne dumal, čto v noviciati tak skoro minajet čas“.

*Na odpočinku meždu svojimi bratmi Vasilianami
na Černečoj Hori*

Po pervych šest misjacev noviciatskoj proby, po naj-
ťažšich 6 misjačnych probach, byl o. Petro pripuščenj
podľa pravil čina do monašich oblečiň, značit, polučil mo-
našij habit, a to dňa 27. I. 1923., i svoje doteperišne imja
pereminil iz Petra na Pavla.

Sožiteli noviki o. Pāvla udivľalisja nad novym novikom. Byli to sami moľody 15—17 litny chlopcy. O mnoho staršij vikom o. Pavel otnositsja k nim tak jak do rovnych, po bratski, smirenno i uslužno. Pokorno klaknul pered nimi každy subbotu i po vasilijanskomu obyčaju prosil ot nich „duchovnu milostyňu“, to jest, čtoby skazali jemu jeho cšibki, chyby, jaki zamitili na nem. Choťa staršim svjaščenikam, kotory vstupujut v monastyry na noviciat dajutsja zvyčajno dejaki dispenzy ot porjadka, no o. Pavel ne prijal nijaki isklučeniya. I tak sebi uporjadkoval keliju, sam zamital, komnatu očuchal, nosil sebi dreva i vodu. Razom s druhimi novikami pomahal v jidaľni i kuchni porjadkovati stoly i umyvati kuchyňski posudiny. Kohda noviki išli v predpisannom časi do fyzičnoj roboty, na pole, ili v sad o. Pavel išol razom s nimi s motykoju, lopatoju, ili hrabľami v rukach i sovistnym zachovanijem noviciatskoho porjadku i svojeju revnostiju ta sobrannostiju ducha byl krásivym primiom dľa vsich.

Perši monaši obity zložil o. Pavel 10. III 1924.

UŽHOROD

Posli obitov Nastojateli vyslali o. Pavla v Užhorod, hde v monastyri byla drukarňa i internat dľa chlopcov. Tut imenovanyj vikarijem domu (namistnik igumena). Meždu tym tože byl povirenyj do porjadku prinesti monastyry v Berezni, tak, čto, on byl pervym reformovannym ihumenom v Berezni.

V Užhorodi byl tože spiritualom internata. V monastyri byl šum, jak v uliju. 96 veselych chlopcov učeníkov žilo tut, i bihalo, kričalo po velikich internatskich salach, koridorach i schodach, i hučala drukarska mašina. Tut ne bylo toj tišiny, jaku on poľubil v monastyri. No o. Pavel skoro vžilsja i do novej situacii. Chlopcy rano stavali, no o. Pavel

ješče raňše, ibo budil ich sam. Večer poslednyj išol spati, ibo napered peresmotril či vsi v porjadku splat, či porjadno zakryty. Byl ich sluhuju, prijatelem i otcem. Denno služil im službu, i sedmično skazal propovid', jaka vychodila iz apostolskoj duši i zachoplovala molody serdca. Ľubili chlopci svojeho dobrotlivoho, ale i strohoiho spirituala. Davny jeho učeníki i do nyny spominajut jeho, i hornutsja k nemu, jak maly diti. Vsehda byl otcovskij laskavyj, starostlivyj. Uže tohda možno bylo zamititi v nem osoblivjšoje vlijanije Duča Sv. Pri monastyri byla nevelika cerkovka, posvjaščenna Najsv. Serdca Isusa. Ot kohda začal v nej spovidati o. Pavel, cerkovka stala jak magnetom, kotora priťahovala do sebe najkrasivši duši Užhoroda, osobenno intelligencij. Znal ličiti, potišati i zaochotiti. I tut zaprovadil Obščestvo Najsv. Serdca Isusa, katoroje izza jeho revnoho ap. dijstvovanija imilo uže 1000 členov.

V hodu 1924 OO. Vasilijane mali pervu missiju v ČSR. v Lipniku, i tam vidime i molodoho missionara o. Pavla. I do nyny spominajut „missionara“.

IMENOVANNYJ APOST. ADMINISTRATOROM

V sentjabrju 1926 hoda prišlo imencvanije za apost. administratora v Prjašev. Vist skoro rozneslasja po internati i po cijomu Užhorodu. Monachi zasmutilisja, ibo ješče zamalo bylo zreformovannyh monachov, i proto dľa čina to byla boľučaja utrata. Chlopci i virnikij tišilisja, bo byli hordy na svojeho otca duchovnoho. Sam o. Pavel rosplakalsja. Utik ot svita, jedva skrylsja na chvílku v monastyri a tut holos Božij uže zovet jeho nazad do svita. Utik pered slavoju, dostoinstvami, a tut holos Božij zovet jeho do slavy, i na hoľovu jeho majet poklastisja zolota jepeskopska mitra. Kohda prišel jepiskopskij sekretarj Msgre. Alexander Stojka, čtoby jemu soobščiti etu radosť, darmo hľadali

o. Pavla, ne mohli jeho najti, našli konečno v časovni, molitisja. Dijstvitelno lučše misto ne moh najti v takich svjatyh momentach. Čtoby moh stasisja jepiskopom, dolžen byl zložiti vičny obity, kotory s razrišenijem sv. Prestola raňše zložil jak mal zložiti. Vičny obity zložil v monastyri v Krechovi dňa 28. XI. 1926.

III.

Jepiskop

Čtoby lučše poznati dijatel'nost' Jepiskopa Pavla, posmotrim dokumenty jeho dijatel'nosti, a timi suť urjadny visti našej jeparchii. Snačala my vmisti imili s mukačevskoj jeparchijej urjadnuju gazetu „Dušpāstyrj“, kotoruju budem najčastijše citirovati.

Preosvjaščennyj Vladyka Dionizij, tohdašnjij ap. t. adm. prjaševskij i jepiskop križevätskij urjadno holosit virnikam, čto prjaševskaja jeparchija majet novoho apostolsko administratora.

To čitajem v urjadnoj gazeti v „Dušpastyrju“ iz hoda 1936 v 8 čisli v časti „Prjaševskaja jeparchija.“ (pod čislom 153/26 Pr.).

„Otče Svjatyj sobludi ich vo imja Tvoje . . . da budut jedino, jakože i my; da vsi jedino budut . . . Taka byla poslednja molitva Christa Hospoda, kohda pered smertiju svojeju proščalsja so svoimi apostolami i učenicami. Ci možet byti inakša molitva jepiskopa, kotoryj so svoimi virnikami majet proščatisja.

Po okončaniju večerni v česť sv. Augustina, polučil ja pismo ot Apostolskoj Nunciatury v Prazi, pod č. 13.187 ot 7. senfabrja 1926, v ktorom stoit, čto Kongregacia dľa Vostočnoj Cerkvi vyimenovala Pr. o. Pavla Petra Gojdiča ČSVV v monastyri užhorodskom, apostolskim administrato-

rom jeparchii prjaševskoj, i čerez to mene uvolnila ot dalšaho vedenija toj jeparchii. Sv. Kongregacia oprediľajet dalše, čto ja maju ostati v Prjaševi, poka novoimenovannyj ot mene ne pereberet provaždenije jeparchii.“

A potom v poslanij prekrasnymi, horjačimi slovami davajet Vladyka Dionizij svoj posledni napominanija virnikam.

V 1927 ročniku v pervom čisli soobščajet „Dušpastyrj“ fotografiju molodoho apost. administratora, tak vysmatriva-
jet na fotografii, jâk molodyj novik iz čina.

PERVOJE URJADNOJE DIJSTVOVANJE

Dumajem, ne ošibajemsja, jesli to tverdim, čto per-
voje jeho urjadnoje vystuplenije bylo *podpisanije Pastyr-
skoho poslanija*, slučajem 1100 litnoho juvileja so dňa rož-
denija sv. Kirilla, katoroje poslanije podpisano bylo jepis-
kupom Petrom Gebejom, Dionizijem Ňarâdij i tam čitajem
uže i podpis: *o. Pavel Gojdič ČSVV ap. administrator*. Da-
tum na Sv. Nikolaja v 1926 h. I tak začinajet svoju dijatel-
nost v *duchu sv. Slavjanskich Apostolov, Sv. Kyrilla i Meť-
todija*. To i charakterizujet Preosvjaščennoho čerez ciluju
žizň. Byl vsehda virnym k Rimu, tak jak Sv. Slavjanskije
Apostoly, byl slavjanom, i ľubitelem svojeho vostočnaho
obryada, tak jak i eti apostoly.

Dalše vidim iz urjadnoj gazety, čto jeparchiju ješče
provadit Preosv. Dionizij, ibo rasporyaženija on podpisoval.
No ne dovho. V misjacu fevrali 1927 h. v „Dušpastyrju“ ur-
jadna časť uže podpisana imenem Preosv. Pavla, uže ne
tolko jako apost. administratora, no tam uže i titul jepiskop-
skij.

PRIŠESTVIJE V PRJAŠEV

Se slučilosja dňa 19. II. 1927, o čem tak pišet Duš-
pastyrj: Prjašev toržestvoval 19 fevraľa iz ščiroho serdca
pribytije o. Pavla Gojdiča ČSVV, apostolskaho administra-

tora. Installacija otbylasja 20. II. pri iskrennom izjaveniju ljubvi i otdannosti tak samaho horoda Prjašev, jak i ciloj prjaševskoj jeparchii. 22-ho fevraľa prišlo urjadovoje povidomlenije ot pražskoj Nunciatury, čto Svjatijišij Otec Pij XI blahoizvolil laskavo naznačiti o. ap. administratora Gojdiča za tit. jepiskopa Harpazskoho."

Tak privitstvoval Prjašev svojeho novoĥo Vladyku

Polučil Vladyka bullu naznačenija, kotoruju tut soobščajem:

„Pius Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto Filio Paulo Gojdič Ordinis S. Basilii Magni, Dioecesis Prešovien-sis Ruthenorum Administratori Apostolico, electo Episcopo titulari Harpasensi, salutem et Apostolicam benedictionem. Commissum humilitati Nostrae ab aeterno Pastorum Principe officium regendi pascendi et gubernandi universalem Ecclesiam Nos impellit ut curemus, ne memoria pereat illarum Ecclesiarum, quae virtutum splendore et religionis prosperitate floruerunt, etsi modo temporum vicissitudine et

Ispovidanije viry pred konsekracije

iniuria pristinam amiserint fulgentem gloriam. Cum itaque titularis Ecclesia Episcopalis Harpasensis, sub Archiepiscopo Staurolitano cuius titulum Venerabilis Frater Josephus Pfluger Episcopus gerebat, per ipsius ad titularem Ecclesiam Archiepiscopalem Mecrense promotionem in praesens vacans existat, Nos, volentes Te Dioecesis Prešoviensis Ruthenorum Administratorem Apostolicum ad nutum S. Sedis nuper a Nobis deputatum, episcopali caractere ac dignitate decorare, quo melius ac fructuosius tuum possis ministerium explere, ad praefatam Harpasensem Ecclesiam, de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, apostolica auctoritate eligimus, eiusque Tibi titulum conferimus cum omnibus iuribus, privilegiis et oneribus sublimi huic dignitati inhaerentibus“. (Slidujet obyčajnyj konec, predpisanije prisjahi, ispovidanija vŕy i t. d.). *Dotum Romae apus S. Petrus anno Domini millesimo non-gentesimo vigesimo septimo, die septima mensis Martii, pontificatus Nostri Anno sexto. Podpisannyj Octavius Card. Cagiano S. R. E. cancellarius. Josephus Wilpert, decanus protonot. apost. i ješče 3 urjadniki.*

Tot samyj deň kohda prišla bulla, Jeho Preosv. Dr. Dionizij Ňaradij proščalsja s prjaševskoju jeparchieju.

Pisatel' sich strok byl očitym sviditelem etich toržestv, vidil na licach ľudej pri triunfalnych vorotach na Hlavnoj ulici, jak radujetsja každyj, čto polučim jepiskopa, kotoryj ješ' našim čelovikom, kotoryj poznajet nas, znajet našu mentalitu, naši dobry i zly storonky. V kaftedralnom chrami bylo velikoje toržestvo instalacii. Na tronj stojali dva Vladojki, odin proščalsja, druhij zavital do nas.

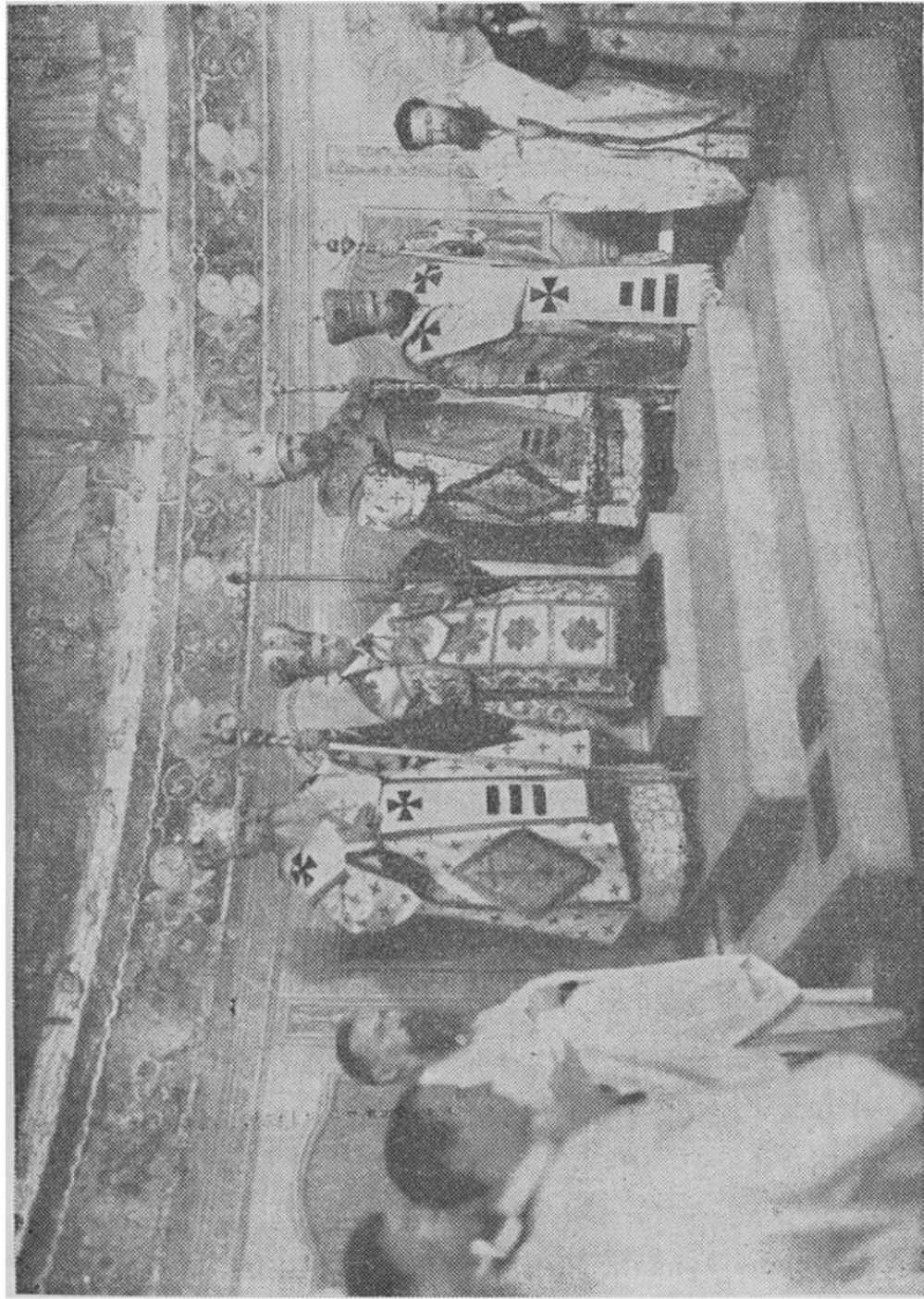
PERVAJA PROPOVIĎ

Pamjataju chorošo na vstupnuju propovid' preosvjaščennoho Pavla, osobenno na slidujuščii predloženija:

„Blahovistiti niščim posla mja Hospod, isciliti sokrušennyja serdcem, propovidati plinennym otpuščenije...“ (Luk. 4, 18) „Choču“ jako sv Pavel „radovatisja s radujuščimi-sja, i plakati s plačuščimi“ (Riml. 12, 15) choču „vsim vsja byti da vsjako nikia spasu“ (I. Kor. 9, 22) ... Prichožu samoperše k vām, bidny chudobni lude, ne liš zato, bo vy jeste v najbolšom čisli, no i za to, ibo vy jeste osoblivijiši: sposobom ljubimci Hospoda Isusa ... ne upadajte duchom... ubožestvo pomoščnik spasenija ... Sv. Pismo blažennymi nazyvajet niščich duchom, jako tich jest carstviye nebesno-je ... Isus tože ubohim byl „lišy jazviny imut, pticy nebesnyja hnizda: Syn že čelovičeskij ne imat hdi hlavy nadkloniti“ (Maft. 8, 20). Može v palatach bohačov najdem Bohu služači pobožny duši? V cerkvach na službach Božich, okolo propovidaľnicy i spovidaľnicy, okolo Trapezy, može velikich, hordych bohačov vidjme? O nit! Hordy palaty, paradny, bohaty kamenicy, duže malo duš vychovali dľa Hospoda Boha“! — Jak vse aktualny dumki, jak nužno nam ciniti naš narod, našich ubohich virnikov, oni suť kripostiju Cerkvi!

Jepiskop daľše prodolžal ... „*Prichožu k vam, kotorym Hospod Boh tak ščedro vydilil iz svitskich blah ... Hromkim holosóm chotil by zakričati do vas, čtoby ne zaminili ste sredstvo s cileju. Vaš majetok dannyj vam ne na to, čtoby ste mali iz čeho roskošovati, pro neho zhorditi, bližňaho prezriti, na Boha, na dušu, na vičnosť zabyti, ale na to, čtoby jeho po voli Božoj uživatj za neho Bohu slavu, blahodarenije odati, iz zlišnoho ubohich pomahati i vykorystati jeho na to, čtoby dušu svoju dobrymi učinkami zbohatiti ...*“

V daľšej časti propovidj obraščajetsja k staršim, molo-
dym, k roditelam, k dítam, k bohobojnym no osobenno k hrišnikam, „ibo ne trebujut zdravii vrača, no boľaščji“ (Mat. 9, 12). I tut plamennymi slovami vozbuždajet hrišnikov na pokajanije, poka ješče ne pozdno.

Pod čas konsekracii v chrami sv. Klimenta

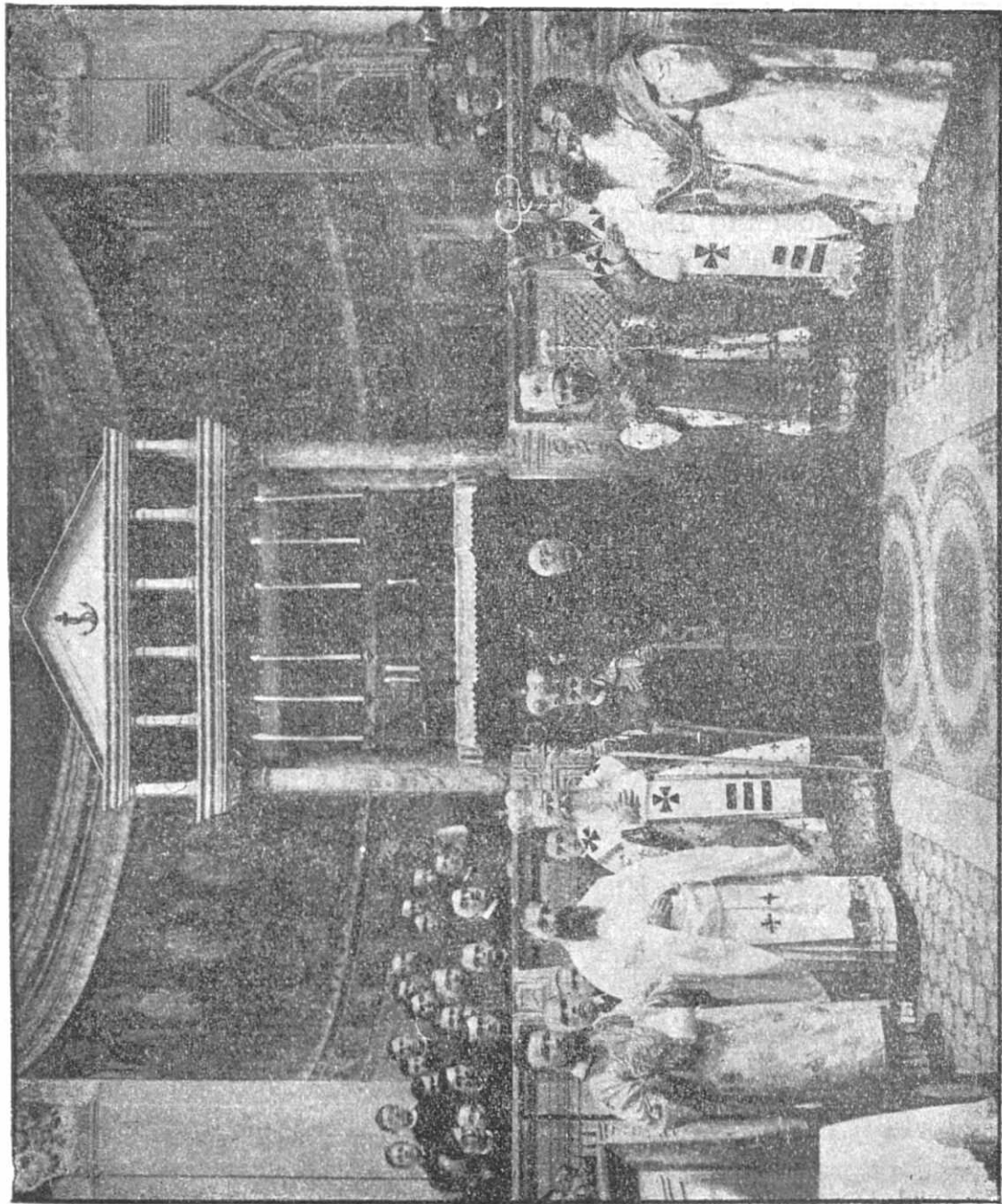
Konsekracija Vladyki

Vladyka byl pozvan na konsekraciju v Rim. Dňa 25. marta 1927 byl konsekracovan v chrami sv. Klimenta Papy Rimskoho. Konsekracovali Vladyku Jepiskop križevackij, Vladyka Dionizij Ňaradij, Vladyka peremyšlskij Josif Kocilovskij, Vladyka Konstantin Bohačovskij, jepiskop iz Philadelfij USA. Vladyka naš vse spominal, čto veliku radost mal iz toho, čto byl v Rimi konsekracovan, i to na prazdnik Blahoviščenija. Vo Vičnom horodi poklonilsja Svjatjšomu Otcu, ot kotoroho polučil v dar zolotyj jepiskopskij krest. Poklonilsja pered hrobami Sv. Verhovnych Apostolov Petra i Pavla. Pokripilsja na sv. mistach, kotory mista byli sviditeljami velikich mučenij christian, ale tože i velikich herojstv. Každoje misto pripominalo Vladyki na nikuju to pamjat, na nikoje to herojstvo mučenikov, i na rabotu, terpinije Rimskich Otcov. S blahoslovenijem Sv. Otca vozvratilsja Vladyka uže jako posvjaščennyj jepiskop, čtoby perebrati rabotu vo vinjach Christovyh...

Byl molodyj, oduševlennyj, zdorovyj, jak hovoritsja, na čeli ješče vidno slidy pomazanja, posvjaščenija v jepiskopy.

Choča imil velikoje dostoinstvo, vsetaki v duchi ostal vsehda tim, čim chotil byti, skromnym, pokornym monachom o. Pavlom.

Často skazal Vladyka posli bolšich toržestv večer „Teper dobri čujusja, k'oli my sami liše. Vsi eti toržestva, to ne pro mene vynašli. Najradše ja by stratilsja pered toržestvami“.

*Konsekracija Jeho Excel. Episkopa Paula dňa 25. III. 1927
v Rimi v chrámi sv. Klimenta*

Čto ležit najbolše na serdcu Preosvjaščennoho?

Poznajem to iz pervych rasporjaženij. Čislom 799/27 obraščajetsja k dekanam, čtoby na vizitacijach osobenno na eti voprosy dali otvita:

1. O dijaťelnosti svjaščennika, 2. O stavi chrama, 3 O stavi školy, 4. O vzaimnom otnošenii učitel'a-pivca i svjaščennika. Osobenno naj obraščajut vnimanije na sledujuščii točki: a) Katechizujet-li porjadočno prichodnik, b) Propovidujet-li porjadočno prichodnik každy nedel'u i svjato c) Nepodkopujut li schizmatičeski agitacii katoličeskoje ubiždenije virnikov, d) Ne bylo-li by sovistno preložiti prichodnika na druhoje mesto.

S tim začinajet Vladyka. A posmotrite rasporjaženija iz každyhoda, i ne najdete ročnika, hde by podobny dumki ne byli vyskazany, osobenno že o katechizacii. Stoľko napominanij, skolko prošenij, krasivym i strohim tonom, lem čtoby budučnost naša byla vospitana, lem čtoby ditej vesti k Christu! Dijstviteľno jesli vsetaki našli by sja ješče svjaščenniki, kotory by sovistno ne katechizovali, v pervych oni otvičajut za to, vo vtorych ich dekany, kotory ne holosjat taki slučai.

ČISTOTA, VELIKOLIPIJE CHRAMA

Duže na serdci ležit Preosvjaščennomu: chrām... čtoby dostojnym byl k žitel'u chrama, k Isusu Christu. A čto to tak, vidim tože iz toho, čto sejčas starajetsja dati do porjadku kaftedralnyj chram. Vsjo, to čto skorbilo nas, kotory vidili i čuži chramy i sravnivali s našim, on to zamitil i napravil.

Novijše Preosvjaščennyj vzjal na programu i reformu spiva, i starajetsja o tom, čtoby v kaftedralnom chra-

mi ne toľko vo vremja školnoho hoda, no i ĉerez cilyj hod byl choraľnyj spiv, a jesli takij budet, to chor znajet posemu porjadno zaspivati i prostopinije, ktoroje osobenno ľubitsja Vladyki . . . Prišel Vladyka i na to, ĉto jesli jest chor, jest i porjadnoje prostopinije, no jesli nit chora, nit ani dostojnado prostopinija. Dal by Hospodľ Boh, ĉtoby ješĉe i pinije sreformoval'sja, tohda moŹem spokojno skazati, ĉto postarano jest o blaholipije domu Hospoda . . .

SVJAŠĀENNIĀESKIJE KONFERENCII

K podneseniju ducha svjašĀennikov PreosvjašĀennyj obstaralsja i o tom, ĉtoby svjašĀenniki ĉastijše schodilisja na konferencii. Na dekanskom sovišĀanii 4. V. 1932 odnoholosno s oduševlenijem rišeno, ĉtoby po smyslu Can. 131 derŹalisja choťa po krajnoj miri ĉetyri raza v roku, konferencii: ĉtoby tam, kromi razbiranija razliĉnych aktualnych voprosov moraľnych, pravnych, litugiĉnych itd., i duchovno pokripil'sja ĉerez sv. spovidľ i konferenciju prepodavajemuju nikotorym monachom. Cila jerarchija razdiľajetsja na 4 rekolekciony distrikty a to: 1. Prjaševskij, Košickij, Sabinovskij, NiŹ. i Viš. Spišskij, Levockij, Poradskij iz Lomňanskoho Źurdoš, Kobulnica, Mataška, Remeniny. (PozŹe eti dekanaty kotory blizko k St. Ľubovni byli prikľuĉeny k Staroj Ľubovni).

2. Bardijevskij rekol. distrikt, do ktoraho zadileny dekanaty: Bardijevskij i Makovickij.

3. Stropkovskij distrikt, do ktoraho zadileny dekanaty: Stropkovskij, Bukovskij, Svidnickij iz Lomňanskoho: Oľsavo, Valko i Lomna.

4. Humeňanskij distrikt, do ktoraho zadileny dekanaty: Humeňanskij, Laboreckij, VilaŹskij, Krajňanskij i Vranovskij.

Pozdnejšie i Apostolska Administratura opredilila sebi centr konferencij a to v Michálovcach.

Eti svjašč. konferencij do nyni dijstvujut, i neotminno prinosjat svoi dobry ovoči. Novijše Preosvjaščennyj namirjajut ješče praktičnijšym sposobom ustraivati eti konferencii. Povirili dvoch moderatorov a to Vpr. o. Sebastiana Sabola protoihumena ČSVV. i Vpr. o. Josifa Faila, redemptoristu, čtoby oni rozdilivše meždu soboju eti distrikty cilesoobrazno poučali svjaščerstvo na konferenciach.

DUCHOVNY UPRAŽNENIJA SVJAŠČENNIKOV

Preosvjaščennyj zaprovadili i duchovny upražnenija dľa svjaščennikov. Každy tri hoda dolžen každyj odin svjaščennik otkončiti duch. upražnenije. Različnymi sposobami proboval Preosvjaščennyj i v monastyrju Michalovskom, Stropkovskom, v seminarii v Prjaševi, daže i tak, čto osobny upražnenija byli dľa našeho svjaščerstva v Ružomberku. Odno tolko pobuždalo Preosvjaščennoho a to čtoby svjaščenniki duševno vozrodilisja, ibo oni dolžny duševno vozroždati druhich.

Ličnosť Vladyki

DNEVNYJ PORJADOK

Perosvjaščennyj deržitsja podľa možnosti takoho dnevnogo porjadka, kotoryj umožňajet jemu duchovnuju žizň. Vstajet ježednevno v 5 časov, posli čeho idet v časovnu i prihotovľajetsja k sv. Liturgii. Posli Liturgii dolho ješče ostajetsja v časovni.

Posli zavtraka srazu pristupajet k urjadnym dilam. Potom obyčajno prinimajet avdiencii. Svobodnyje minuty Preosvjaščennyj rado provodit v časovni na posiščeniach.

Posliobidnoje vremja posvjaščajet čteniu i studijam. Pod večer zvyk choditi na prohulki. Najčastijše posiščajet bidnych, chvorych. Najoblublennijšim místom prohulok izbral sebi Taborisko.

Pered Roždestvom, Preosvjaščennyj zvyk iti do tak zvannoj Argentiny, hde on idet do každoho gr.-katoličeskoho doma i tam hovorit s našimi bidnymi virnikami. V takich slučajach on v každom domi ostavlajet dar.

Posli večeri soveršajet obščij rožanec i večerny molitvy.

V misjaci marti v časovni Preosvjaščennoho soveršajutsja molebny k sv. Josifu, na kotoryje prjaševski virniki duže rado prichođat.

Vladyka zapolňajet čas dvoma hlavnymi dilami: molitvoju i rabotoj, nosja v svojem serdci vsich svoich virnikov.

STARANIJE O SVOICH VIRNIKACH

Tot jepiskop jest dobryj, kotoryj starajetsja o spase-nij svoich poddannyh. Naš Vladyka bolačim serdcem, ale rišitelno vydal napr. takoje rasporjaženije: N°. 1715/28. „Bolačim serdcem priňal ja do vidomosti smutnyj fakt, što meždu našimi virnikami nachođatsja takije, kotory ne zaslužat imja christianina, no suť haňboju Christovoj Cerkvi, suť rospinateľami Isusa Christa, nohami brođat Jeho zakony, Jeho svjatu voľu, daže svoim hrišnym životom drugih soblazňajut.“

Do tich naležat: 1. Javny čužoložniki, kotory i ne choťat pokajatisja, 2. Kotory „na viru“ žijut. 3. Staľy pjanicy, 4. Kotory ne okončili, daže i ne choťat okončiti paschalnu sv. spovid', 5. Kotory suť členami bezbožnych protivreligioznych obščestv. Prošu Vpr. OO. Duchovnyh, čtoby takich hrišnikov vozzvali na pokajanje i na popravlenije života. Jesli že ne posluchajut Vas, naj budut „jako jazyčnik i mytarj“ (Mat. 18, 17), t. j. vyklučajutsja iz blahodatej i pri-

vilegij sv. Cerkvi Christovoj. Zapreščaju virnikam s takimi hrišnikami — kromi važnoj pričiny i potreby soobščatisja, ich posiščati, s nimi osoblivijšoje prijatelstvo provāditi. „S kim sja brataješ, takim sja staješ“ Stroho zapreščaju dalše priňati takich za krestnych roditelej. Ne slobodno vyslužiti im nijaki osvjaščenia, blahoslovenia (blahoslovenie doma, paschi i pr.) s izjatijem s cileju nadeždy pokajanija, jesli obstojatelstva by to odporučali. Takožde zapreščajetsja takich hrišnikov po cerkovnomu pochoroniti, jesli by bez pokajanija umerli. Ne dozvolaju pripustiti ich do myrovanija, cilovanija evanhelija i krestika. Samopoňatno, čto nijakij urjad cerkovnyj ne možut zapolniti. Ne možut takožde učast brati v dobrach cerkovnych (arendovati cerk. zemli i pr.). Cileju seho rasporjaženija jest v pervom rjadi poprava hrišnika i čtoby i on, i pročije ot hrišnoj žizni nastrašilisja, i ot hricha tim lučše vozderžalisja“. Vot slova starostlivoho jepiskopa.

VLADYKA I NAJSV. EUCHARISTIA

Citirujem niskoľki dumki iz Archipastyskoho poslanija č. 3025/29 . . . „Sv. Liturgija to jest najsvjatijšeje svjaščennodijstvije, kotoroje potrebuet najbolšu sovistnost i čistotu serdca, hlubokoje počitanije, priličnyj oltarj, porjadny rizy, čistyj lention, pevnoje prirodnoje vino i dostojnyj pšeničnyj chlib . . . Isus pritomnyj i pod najmenšuju krošečkoju posvjaščennoho chliba, kotoruju jako so Vsemohuščim Bohom povinny obchoditisja, a ne po illitoni rozsypati, iz diskosa lehkomylenno s lentionom v čašu pozhartati.“

Toj kult Eucharističnyj dal dumku Preosvjaščennomu, čtoby Isusa ne vsehda skryvati v kivoti, no inohda i vyložitj Najsv. Eucharistiju na umolenije . . . Počemu by rim. katoliki mali bolše privilegij čim my vostočnyje? . . . Počemu ori mohli by naslaždatisja v blahoslovenijach Eucharistič-

neho Isusa, a my vostočnyje nit? Zaprovaženy suť umolenija, osobenno na prazdnik Christa Carja, kohda v duch. seminarii i u SS. Vasilianok jest i nočnoje umolenije. Preosvjaščennyj zaprovadil obyčaj na prazdnik Najsv. Eucharistii vyjti iz cerkvi na ulicu i sdilati eucharističnu procesiju, čtoby Isus vidil naši ulicy i blahoslovljal v Jeho česť sobrannyj narod.

Vo svjazi etoho obstaralsja Vladyka, čtoby naši damy zorganizovalisja v Prestolnoje Obščestvo, kotoroje majet na starosti ukrašati prestol, rizy šiti, opravľati cerkovny odeždy. Osobenno teper posli vojny majet to velikoje značenije, kohda na mnohi mesta nužny vsi odeždy, ibo nemiloserdna vojna vsjo zniščila. I obščestvo pod duchovnym vedenijem spirituala prof. Dra Myrona Nik. Podhajeckoho krasivo dijstvujet.

EUCHARISTIČNY UMOLENIJA

Odin rod umolenija Najsv. Eucharistii jest umilostivlenije Isusa, za naši i čuži hrichi. Pod č. 3600/32 taki dumki soobščajet Vladyka vo svojem poslanii: „Čitajem, čto v St. Zaviti, jesli Izrailťane virno služili Bohu, Jeho zapovidi poderžali, vsehda dobri im velosja, ale kara Boža spustilasja na nich vsehda, skolko raz zabyli na Boha i otvažilisja Jeho zapovidi nohami broditii. Tak i teper kromj vojny, kromj zemletrjasenij, kromj, različnyh prirodnyh katastrof, o jakich denno čitajem v gazetach, Hospod' B'oh poslal na hordyj svit bezrabočije, taki nedostatki, čto miliony ne majut každydennoho chliba, odeždy“. Spominajet Vladyka poodinoki časti svita, hde jaka bida. „Proto dolžny my, virujuščije, molitisja k Hosp. Bohu, čtoby nas ochranil o: neščastij, *dolžny my umilostiviti Hospoda Boha*. Do toj umilostivitel'noj raboty zovet vsich nas i najvyššij Pastyrj vsich christian namistnik Isusa Christa. V svojej encikliki

„Charitate Christi compulsi“ pokazujet sredstva, jakimi možno by vozmuščenny volny svita utichomiriti.

„Ne hordy, bezbožny diplomaty, ne slavy, ale nevirujuščije ministry, kotory bez Boha, bez Isusa zmahajutsja

Prjaševski studenty i molodež na Eucharističnoj processii

vyličiti bisnujučij, tažko boľnyj ród čelovičeskij, ale bo-
hobojny virujuščije, svjaty ľudi, kotory ne po Ženevach,
ne po Lozannach a ne v Parižach, svitskimi sujetnymi mud-
rovänijem budut zaslipovati svit, ale molitvoju i postom
vyzdörovitsja bisnovatyj svit, vyblahajut ot Hospoda Boha
lučšu doľu, krasivšu budučnost.’,

My vsi — svjaščenniki i virniki vjedno vozmemesja do
roboty, čtoby pereprostiti Hospoda Boha i vyprostiti pomilo-
vanije.

Počavše ot prazdnika Christa Carja, čerez cilyj rok
budeme umolati i pereprošati Eucharističnogo Isusa v ciloj
jeparchii Prjaševskoj tak, čtoby každyj deň, po krajnej miri,

edin svjaščennik čerez cilu hodinu umoľal, a každy nedilu i prazdnik vsi virniki odnoj — odnoj parochii čerez pol dňa umoľali Isusa utajennoho v Sv. Tajnach.“

I sejčas davajet Vladyka nastavlenia, v kotorych razčileny umolenija ot 30. X. 1932 do 20. XII. 1932.

Jak krasiva dumka, jak Bohu miloje rasporjaženije! Ne znaju jak ono v praktiki perešlo, i škoda, čto taka akcija kažetsja teper uže ne suščestvujet. Pereprošati Hospoda Boha, umoľati Isusa vsehda my dolžny i jest dostatočno pričiny, potreby, ibo vremena vse dovolno ťažki.

PREOSVJAŠČENNYJ I OBRJAD

Dolžnostiju každyho jepiskopa jest bditii nad čistotoju obrjada. Vladyka Pavel tože ne terpit šlendrianstvo pri bohosluženijach. Napominajet každyho bez izjatija. Tut s akcentom ne spokojnyj, tut holos ne podchodaščij, tut dviženija ne dobry, „skoro klaňaješsja,“ tut „kresty nerovno robiš,“ pri každyj Liturgii svjaščennik, jesli Vladyka prisutstvoval, byl kontrolovan. Malu bumažku majet v rukach, zaznačit sebi ošibki i posli liturgii skažet ošibki. Ščastlivyj tot svjaščennik, kotorocho kontrolujet i kotoryj jest natoľko rozumnyj i pokornyj, čto napominanija dobroho Archipastyrja priimet.

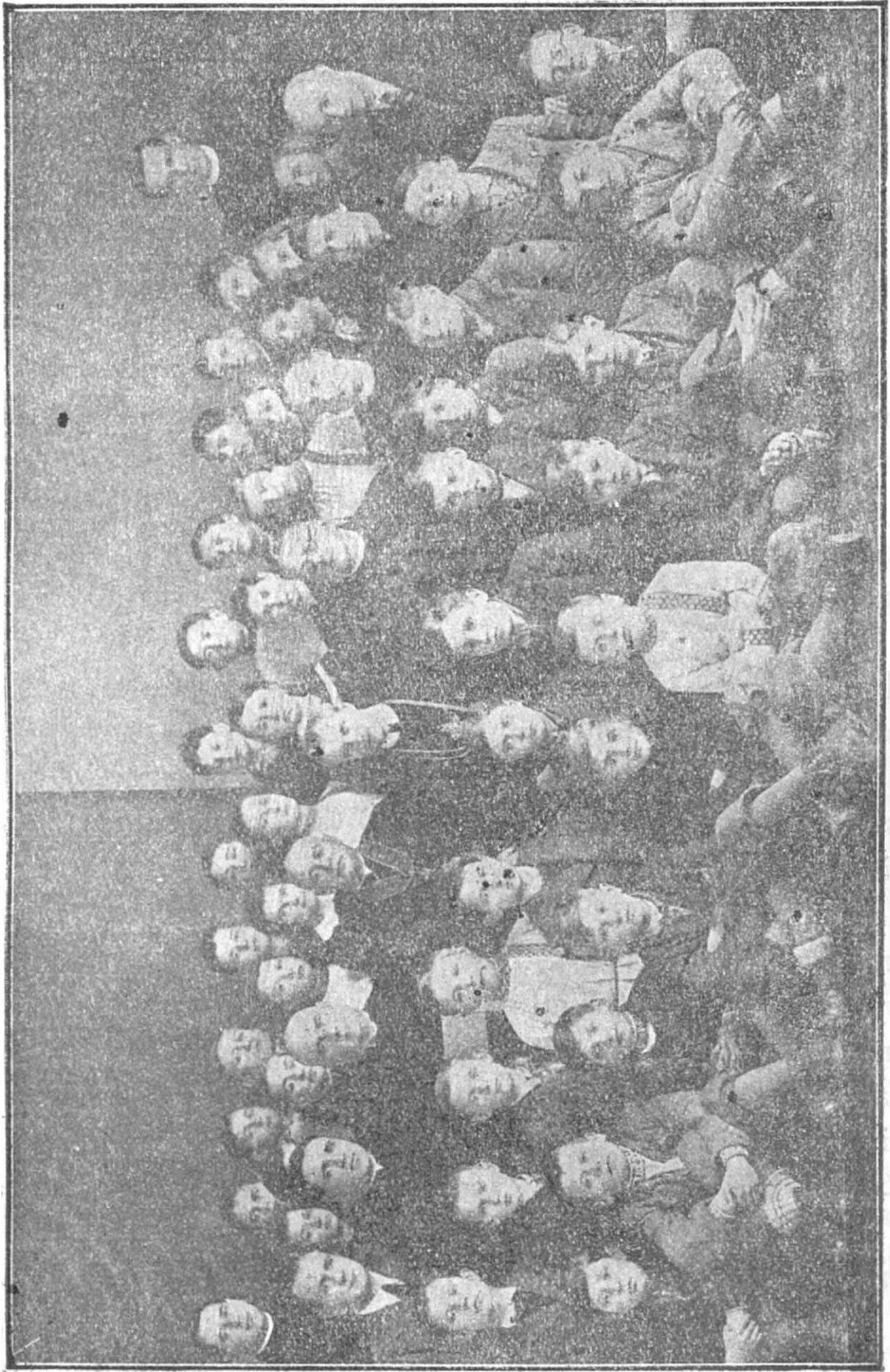
I vozzvanije čitajem v tom smysli: 1851/29. „Do vido-mosti prineseno Pravitelstvu, čto nikotory svjaščenniki obrjady cerkovny daže i Službu Božu po svojemu vkusu peremiňajut, dačto dodavajut, dačto opuskajut. Najstrohše obovjazuju v sovisti Vpr. Klir, čtoby v budučnosti k predpisam služebnika najsovistnijše deržalisja i iz texta kromi otnošenija na carja ničeho ne osmililisja otbrati, ničeho dodati.

Jak poleznoje, jak praktičeskoje rasporjaženije, naša dolžnost toľko odna: Slova Archipastyrja posluchati.

VLADYKA I MOLODEŽ

Preosvjaščennyj prinadležit k tim luďam, o kotorych hovorjat, čto vično molody. I kto takoho ducha majet, tot znajet porozumiti molodež, a molodež znajet tože porozumiti takoho čelovika. Vladyka duže ľubit molodež. Hde nibud' bylo jako je to vystuplenije našej molodeži, kohda tolko zdorov byl, vsehda ochotno pošel na sobranije, na zasidanije, na programmu molodeži. I tak vo vremja dijstvovanija Vladyki zorganizovany Marijski Kongregaciji, a to v načali tolko v učitel'skoj seminarii, počže v hraždanki, posemu že i v gymnazii. Rabotu začal oduševlennyj *senior Prezes Msgre. Emerik Sedlak*, rektor-krylošanin. Jeho pomočnikom byl, posemu samostojatel'no provadil Marijski Kongregaciji teperišnij *prezes Msgre. Michail Sabadoš*, vicerektor, katechet. Kromi nich provadat kongregaciji ješče *Prof. Andrej Zima*, o. *Prof. Nikodim Kret ČSVV*. i o. *Marian Potaš ČSVV*. katechet. Preosvjaščennyj živo interesujetsja o raboti v konferencijach i majet veliku radost', jesli vidit, čto rabota idet. Poslidnij raz tišilsja najnovšoj kongregaciji, kotoru založil Msgre E. Sedlak rektor, meždu bohoslovami.

Vladyka často posiščal naši školy v Prjaševi, i jesli byl na periferii, to posiščenije školy vsehda bylo v programmi. Mal vo programmi, čto posli každoj školnoj konferencii zašel do vsich internatov, prefekt peredal otmitki každoho odnoho žiteľa internata, - tak Vladyka v prisutstviu vsich perečital otmitki i ko každomu odnomu mal svoi pochvalny, ili uprekatelny primičanija. Byli i taki slučai, čto kohda Vladyka mal prijti perekontrolovati otmitki, studenty u kotorych ne byla čista sovišt', tot deň chorotu holosili, lem čtoby ne musili pereterpiti haňbu pered Vladykoju. za plochi otmitki. Každoje posiščenije skončilosja naukoj dľa molodeži i rozdavanijem malych obrazkov v pamjat' ot Vladyki. Vladyka i na ulici, ľubit zastavitisja pri

Sredi mlodeži

molodeži i s nej pohovoriti. Podobno lubit ditej. Jesli byl duže utomlen ot raboty, to zašel do sirotinca, čtoby vidil tam nevinnych ditej, ich ihru, ich spokojny lička. Pri posiščenijach na parochiach s ditmi vse osobno zanimajetsja Vladyka. I choťa nikomu ne ujdetsja dajakij dar, to diťam, pevno, ujdetsja. Roditeli na rukach nesli ditej k Preosvjaščennomu, čtoby Vladyka poblahoslovil ich i Vladyka milo blahoslovljal svoich najmenšich virnikov.

ARCHIJEREJSKIJA POSIŠČENIJA, JEP.-MISSIONARJ

Jepiskopy bratskoho, latinskoho obrjada majut dolžnosť za pjať lit obojti cilu svoju jeparchiju slučajem udilovanija sv. Tajny Myropomāzanija. U nas myropomazanije sami svjaščenniki udiľajut i tak sija dolžnosť jepiskopov otpadyvajet. No naš Vladyki bez udilenija myropomazanija chodit po svojej jeparchii, podľa potreby.

Naš Vladyka Pavel ot načala svojego dijestvovanija každyj hod chodil posiščati svoi parochii. Vse tam išol, kuda zvali jeho, ili hde bida byla, buď duševna cholodnosť virnikov, ili schizmatičeski agitacii. Vse tam, hde horilo, sam jepiskop išol hasiti. Jeho prisutstvije vse dobri vlijalo. Jeho blahi otcovskij slova, jeho istinnaja l'ubov k diťam, k ubohim, niščim, jeho ličny razhovory i posiščenija po domach u virnikov mali vsehda svoj uspic. Povsjudu s najboljšuju l'uboviju ožidali pri triumfalnych vorotach svojego jepiskopa, hde byli privitstvija i sejčas do cerkvi pošli. Tut Vladyka skazal svoju missionarskiju nauku: Jedino jest na potrebu: spasi dušu svoju. Dal duševnuju programmu, jak majut žiti... Poučil ditej, positiľ školu, i jesli byli ješče daľši sela, daľše išel. Jesli v seli byla služba Boža, obyčajno pered služboju spovidalosja, i s udivlenijem smotрили my bohoslovy, čto sam Vladyka sidajet i spovidajet virnikov.

Vladyka zvyk posititi bolše sel odnoj okolicy. Tak

čto čerez deň byli 3 — 4 daže i bolše posiščenija. Tak znaju, čto Vladyka byl uže vo vsich svoich parochiach svojej jeparchii, a ne toľko v parochijach, no i vo vsich filialkach. Tohda ne toľko jak jepiskop vystupoval, ale i jak monach missionarj, kotoryj poderžal uže bolše missij, mal praktiku, jak nužno s narodom hovorití, čto nužno skazati narodu.

Pochodil Vladyka ne toľko stary prjaševski parochii, no i prikľučenny parochii jepiskopstva Mukačevskoho, tože zašel často i do Čech i do Moravii. Hde liš moh, staralsja sojtisja so svoimi virnikami i im dati duchovny, často i materialny, pòdderžki.

V BORJBI ZA PRAVA NARODA

Vo vremja prišestvija Preosv. Pavla v Prjašev, uže i u nas začalasja ta nesčastlivaja „jazykovaja borjba“, kotora toľko vreda prinesla našim braťam za Užom. Čto bylo jemu dilati? Obi storony dokazyvali svoju pravdu. Položenije bylo duže fažkoje, tak jak ot rišenija voprosa zavisilo, nastanet li u nas konsolidacija, porjadok v školach, ili nit. Preosv. Pavel, virnyj zavitam našich predkov, buditelej, sdilal to, čto v to vremja bylo najmudrijšoje, najcilesobraznijše. Blahodarja tomu u nas nikohda ne rozvilasja „jazykova borjba“ v takoj miri, čto by to dilalo zatrudnenija našim kulturnym rabotnikam.

V tom opjať značenije Preosv. Pavla v našej literaturi.

Vremena byli takije, čto Preosv. Pavel dolžen byl mnohoraz zabortitisja i o nacionalnych trebovanijach svoich virnikov i rišati o nich. Kohda nikotoryje kruhi na to jemu vozražali, čto počemu on zabortitsja i o nacionalnych dilach, episkop Pavel otvičal: „Vzjal tu robotu na sebe čisto liš potomu, čto nit inoho, kto by o tom zabortilsja. Druhi naro-

dy majut svoich ministrov, svoju političeskiju partiju, svojich deputatov, liš odna čast moich virnikov ne majet niko-
ho, kto by chranil ich nacionalny prava. Kohda moi virniki s dovirijem obraščajutsja ko mni, ja ne mohu ich proš-
nije zaverhnuti, ni v tom slučaji, jesli iz za toho maju mnoho
nepriatnostej i mnoho škody. Ja byl by duže blahodarnyj,
je liby kto-to inyj vzjal na sebe etu teželu rabotu, poeto-
mu, jak toľko takij najdetsja, ja v tom momenti i otkažu-
sja. (Čto Preosv. Pavel i sdilal poslj organizacii Ukr. Nar.
Rady.)

I eta jeho rabota budet zapisana v istorii našeho na-
roda. Privedem ješče niskoľko faktov o borjbi Preosv. za
prava našeho naroda:

Čto Gr.-kat. russkaja učitel'skaja akademija ne byla za-
perta, možno đakovati toľko energičnomu postupovaniju
Vladyki. Prišel pripis ot MŠANO iz dňa 18. XII. 1940 pod
čísлом 5490/40-II/2, v ktorom byl vozzvan naš Ordinariat
„aby zlikvidoval prešovsku rusínsku gr.-kat. učitel'sku aka-
demiju.“ Vladyka ne podalsja i škola na radost vsich nas
ostalajsja. Choča ne byli vsi hoda (toľko každyj vtoryj hod
bylo dovoleno otkryti novyj hod), no vsetaki suščestvo-
vala škola, a to za dolhoje vremja sovsim bez deržavnoj
podderžki. Byli to krasivy časy, kohda každyj prines žer-
tvu. Professora uspokoilisja minimalnym žalovanijem, stu-
denty hotovy byli različnym titulom podderživati školu, a
narod robil kollekty i posylal na svoju akademiju. A čto
nužno bylo doplatiti, Vladyka, vse obstaralsja doplatiti.
Tut spomnem i Sv. Vselenskaho Archijereja, Pija XII, ko-
toryj vsehda, skolkoraz Vladyka pro naši obšči dila prosil
ot neho podderžku, vsehda zaslal. V bidi ukažetsja prija-
teľ. V našich težkich vremenach Sv. Otec Pij XII očen hlu-
boko zapisalsja do našich serdec.

Kohda deržava vidila, čto v školi rabotajetsja, koneč-
no pristala i na to, čto davala deržavnu podderžku, za čto

(rozumijetsja) Vladyka poblahodaryl — Vladyka smilo bolsja, no vsehda priznal i svoju blahodarnost'. Pered očami Vladyki bylo tol'ko odno: virniki, o kotorych malo postarano.

Kohda eto pišem, prijdet nam v um odna russkaja gazeta i jeja statji, protiv jepiskopa Gojdiča, jako neprijatela russkaho naroda. Tut maješ, Vladyko, za dobroje tak otplačivajut Tebi tvoi ludi! Ti, kotory tohda, kohda nužno bylo borotisja za russkost', spali a teper opravdannymi čuvstvujutsja vyholositi sebja za herojev russkosti, a jepiskopa, kotoryj postojanno rabotal za narod, vyholositi za neprijatela, a to počemu? *Tol'ko potomu, čto to jepiskop gr.-kat. Cerkvi, a eta Cerkov oči kolet mnohim „pokrokovym“ ili krasivše „progressivnym ludam“, kotory tože kušali kohda to chlib gr.-kat. Cerkvi. Bolit to Vladyku, no i v tom slučaji Vladyka molitsja podobno Christu: „Bože otpusti im, ibo ne znajut, čto tvorjat.“*

Slidujuščee rasporjaženije p. č. 2914/29: „Obučeniye russkoho jazyka v cerk. školach... Dlja obsjahnjenja jazykovej jednoty sim objazuju vsich professorov i Učitelej našich cerkovnych škol, čtoby obučeniye russkoho jazyka soveršalosja po principam grâmmatiki o. E. Sabova... Značit russkaja grammatika. No za to neprijateli gr.-kat. Cerkvi, tohda, kohda ješče hrichom bylo byti ukrajincom vopreki tomu nakydali na jepiskopa Gojdiča, čto ukrajinizujet... Počemu? Ibo zlyj duch to šeptal. Nič to za to, objektivna istorija (jesli taka dakohda budet?) priznajet zasluhy Vladyki Pavla na poli narodnosti, školstva.

PREOSVJAŠČENNYJ I RUS.-UKRAINSKIJ VOPROS

Nikohda ne byl Vladyka neprijatelen ani toj gruppy, kotora soznatel'no nazyvajetsja ot davna ukrainskoj. Rozumijetsja, vsjaki razdory oslabljajut narod, i to bolilo

Vladyku. Bolilo Vladyku, čto odin i tojže narod, vid' doma po selam roditeli odinako hovorjat i tak zvanaha russofila, i tak zvanaha ukrajinofila syna, slovom iz odnoho hnizda proischoďat, a vsetaki v žizni „na smert“ neprijateli meždu soboju.

Vladyka chotil tohda pomiriti obi nāpravlenia, Sozval k sebi predstavitelej tak russkich, jako i ukrajinskich i predložil im projekt sojedinenija choťa na odin hod na probu, ibo tolko tak možut dosjahnuti uspichov i v urjadnych kruhach. Skazal im, čto jemu mily i russkije, i ukrajinskije, ibo oni vsi braťa, odin narod. Vladyka obargumentoval i to, čto počemu mišajetsja do tich dil, i skazal, čto nā to prinužď jet jeho istorija Cerkvi našej, v kotoroj to čitajem, čto Vladyki byli vo vsem otcami naroda, a prinužďajet jeho i to, čto svitski urjady vsehda vykidali jemu na oči, čto nič ne možut nam dati, poka ne sojedinimsja.

I nakonec russkije i ukrajinci sojedinilisja. To slučilosjā 17. XI. 1940 hoda. Vladyka iz toho slučaja napisal peredovuju statju do novozdavajemoj obščoj ġāzety. Iz stati citirujem niskolko dumok: „Dorohije Braťa! Blahovistvuju Vam radost veliju, jaže budet vsim ľudem (Luk. 2, 10). Timi slovami holosil anhel Viflejemskim pastyrjam radostnu višť, čto narodilsja Spasitel. Podobno tomu i ja soobščaju Vam, dorohije Braťa, čto my, kotorym mila bukva velikoho Slāvjanskoho Apostola sv. Kirilla, kotory naležime do jednoj familii, posli dolhich desjatilitnyh mežduosobnyh borb porozumilisja, pomirilisja, sojedinilisja. Radost moja taka, jaka jest u toho otca, kotoroho diti posli dolhovremennoj borby, nenavisti snova ľublatsja, viďať v sebi ne voroħa, ale rodnoho braťa. I my do teper nažal vadilisja, razbivalisja na russkich i na ukrajincov na „joristov“ i „nejoristov“, na „fonetikarov“ i „etimologistov“ i pro iny, mnohorāz smišny, drobnički razdrobľalisja.

Soobščaju Vam radostnu višť, tomu neblahomu so-

stojaniju, Bohu slava, uže konec: Zaholosili meni predstaviteli dvuch protivnych taborov . . . čto ot teper raznicy, jaki nas bezosnovno razbivali i niščili boľše ne budut nas razdiľati, podajem sebi bratskuju ruku i vpoľni v sohlasili budem rabotati v budučnosti na religioznom kulturno-nacionalnom, i ekonomičnom podnesenii našeho naroda. Pevno, čto najdutsja nikotory zasliplenny fanatiki, kotorych interes budet dalše razbivati nas. Dajem im do vidomosti, čto my ne budeme staratisja s nimi, my pojdeme neustupno svojeju vyznačenkoju dorohoju, značit dorohoju sojedinenija, dorohoju ľubvi i vzaimnoho počitanija. Tomu ideju ľubvi i jednosti razširjati meždu našimi virnikami budet holovnoju zadačeju „Narodnoho Slova.“ Vsi najdem v nem to, čto potrebne, polezne a mile, i dľa Russkich i dľa Ukrajincov, perečitajme i odno' i druge. Tolko na odno prošu vsich, ne budme podobny k toj nevlastnoj materi Solomonskoj, — kotora tak razmyšľala v sebi, čto jesli ditina ne možet byti jeja, radše naj umret. Nit ne budme tak nemiloserdny k našemu dobromu opuščennomu narodu, za kotoryj nit komu zastavitisja — ale ľubim jeho, rabotajme za neho, podnesim jeho ekonomično, i kulturno i nacionalno i budem tišitisja jeho blahodarnosti i krasivomu razcvitaniju . . . Dalše soobščajet lica, kotory povireny vedenijem rišennoho — Vsjo to my soobščili radi istoričnoj pamjati, i radi toho, čtoby vidili my jake dobre serdce mal Vladyka ko vsim svojim virnikom, bez izjatija narodnosti, a poličičeskoj prinadležnosti. On jest otcom vsich.

PREOSVJAŠČENNYJ I SLOVACKIJE VIRNIKI

Možet byti, nikotory obvinajut Vladyku, čto on ne starajetsja o svoich slovackich virnikach. To obvinenije sovsim nespravedlivo. To čto Preosv. postavilisja v borjbu za prava gr.-kat. Rusinov, ne označajet, čto oni zabyli o svoich slo-

vackich virnikach. Preosvjaščennyj spišili na pomošč tam, hde na to byla najbolša potreba.

Na juhu živuščije Slovaki-gr. katoliki ne byli nastolko vyloženy religijnym borbam, jak Rusiny Slovaki gr. katoliki živut meždu rim. katolikami, i čerez to i v katoličestvi pokripleny suť uže i obstojatel'stvami žizni. Vladyka v pervom rjadi išel tam, hde horilo. A horilo vsehda v russkich selach, ibo neprijatel' vsehda eti selä naščivľal. Čto kasa-jetsja literatury, Vladyka pro slovacki gr. kätoliki spokojny byli, bo znali, čto cila rim.-kat. slovacka literatura, isklju-čenijem čisto obrjadovych dil, služit i pro potreby slov. gr. katolikov. No dľa Rusinov ničeho nebylo by, jesli by jepiskop ne obstaralsja. Ne zdorovy potrebujut vrača, no bolnyje. A russkije, na žal', často byli bolnyje, i vrač k nim obraščalsja.

Čto Vlädyka jest jepiskopom i slov. gr. kat. virnikov, dokazal to očeň mnoho raz. Skolko raz byl on na Zemplini? A jesli prijdet k slovackomu narodu, propovidujet po slovacki i hovorit s ľudmi po slovacki.

Vladyka potverdil „Jednotu Sv. Cyrila i Metoda,“ obščestvo slov. gr. katolikov. Vladyka potverdil slovacki izdanije katichisisa, liturgiki i drugih knih. Vladyka prijäl na sebja protektorat palomničestva na Velehrad, kotoroje bylo polomničestvom slov. gr. katolikov.

A jesli inohda, čto to stalosja, jakoje to nedoviriže, navirno, čto ne Vladyka byl vinovat, ale veduščije ľudi, kotory snačala može ne mali ješče dost' jasny programmy. Odnym slovom, Vladyka jest otcem vsich svoich virnikov.

NEPRIJATELI VLADYKI

Dobra voľa iz storony Preosvjaščennaho, čtoby v so-hiasii žiti s braťami Slovakami, čuvstvujetsja na každom kroku.

Vsetaki byli vremena, kohda na Vladyku tak smotriili veduščije slovackije lica, jak na svojeho neprijateľa. Byli to nedorozuminija, byli to občermenija iz stron takich osob, kotory može tak chotili dostatisja k lučšim pozicijam. Čtoby viditi dobru voľu Preosvjaščennoho iz mnohich slučajej, tolko odin soobščim. Odná akta, kotóra dostalasja nam k rukam, dumajem, čto sovsim jasno preukážet ličnost Vladyki: No: 49 (prez.) 39.

12. XI. 1939. „Vaša Excellencia, Pán Prezident! V mesiaci októbri toho roku dostal gr.-kat. biskupský ordinariát v Prešove prípis Ministerstva školstva a národnej osvety, č. 27.059/39-V, v ktorom je tunajší ordinariát obvinený, že nechce ordinovať bohoslovcov gr.-kat. obradu slovenskej národnosti.

Ordinariát v odpovedi pod číslom 274/39 zo dňa 22. okt. 1939 poukázal na to, že hore spomenuté obvinenie je nepravdivé, bez všetkého základu, zlobne obviňujúce a očerňujúce gr.-kt. duchovenstvo i jeho biskupa.

Dňa 2. XI. 1939 vdp. kanoník Dr. Kórper osobne sa predo mnou sťažoval, že, vraj, sprava gr.-kat. bohosloveckého seminára v Prešove zabraňuje bohoslovcom v tom, aby hovorili po slovensky. Ve tejto veci ordinariát nariadil úradné vyšetovanie a dňa 4. XI. 1939 došiel výsledok úradného vyšetovania, podľa ktorého i toto obvinenie je bezzákladné a zlobné, lebo nikto a nikdy nezabraňoval ani nezabraňuje bohoslovcom, aby medzi sebou hovorili po slovensky. Ako doklad boly dodané tri prehlásenia: Prehlásenie rektorátu seminára, prehlásenie prof. sboru teol. akademie a prehlásenie bohoslovcov s príslušnými podpismi.

Berúc v úvahu všetko toto, ako aj tú okolnosť, že v slovenských novinách sú mnoho ráz uverejňované necenzurované články, v ktorých je gr.-kat. duchovenstvo bezočivo

napádané, je napádaný i biskupský ordinariát, vidím v tom akúsi čiernu ruku, ktorá si vzala za úlohu vyvolať rozpor medzi gr.-kat. duchovenstvom a chce vyvolať anarchiu v gr.-kat. bohosloveckom seminári . . . Biskupský ordinariát je si plne vedomý svojich povinností, a leží mu na srdci, čo možná najväčšia konsolidácia pomeru medzi gr.-kat. Rusínmi a medzi Slováckmi a preto prosí nasledujúce:

1. Aby Vaša Excelencia zasiahla u podriadených svojich orgánov, aby podobné útoky na gr.-kat. duchovenstvo, na jeho ordinariát a na ruský národ vôbec viacej sa neopakovali.

2. Podľa odstránenia anarchie a kvôli reštitúcii disciplíny v gr.-kat. bohosloveckom seminári v Prešove, Vaša Excelencia nech zariadi, aby mená falošných udavačov, ktoré bezdôvodne obvinili správu seminára, boli vydané gr.-kat. biskupskému ordinariátu, aby mohli byť potrestaní, ako takí, ktorí nemajú kňazského povolania.

V opačnom prípade podpísaný bude nútený predpokladať, že vláda Slovenskej Republiky neželá si konsolidácie, a že nechce ordinariátu pomôcť, aby mohol odstrániť anarchiu, ktorú chcú vyvolať čierni duchovia, aby sa tak vytvorila priepasť medzi gr.-kat. duchovenstvom a medzi ľuďom, čo by mohlo mať nedozerne následky.“

. . . Tak bylo i budet, čto vsehda najdutsja ludi, kotory tohda dobri čuvstvujutsja, jesli znajut Vladyku občerniti na ministerstvach, no to ne vredit Vladyki, ibo Vladyka vsehda otkryto hovorit, i boretsja za spravedlivoje diló. Tak znaju, čto teperišnije veduščije lučše poznali Vladyku Pavla, i čto lučšim poznaniem mnoho dil vyjasnilosjã, i čerez to sojuz meždu Vladykoju i braťami Slovakami očej pokripilsja.

Učreždenia, akcii

RAZŠIRENIJE JEPARCHII

Posli pervoho perevorotu 1918 h. hranici našej jeparchii razširilisja na zapad. Istoričny zemli, Čechy, Moravia i Sliezko, kótory davno prinadležali pod jurisdikciju mitropolity Šeptickoho v Lvovi, posli novych hranic politično ottohlisja ot Avstrii. Sv. Stolica majet taku praktiku, čto posli izminenij političnych hranic, stremitsja i jeparchialny hranici prisposobiti k političnym hranicam. I tak spomjanuty zemli na chodatajstvo cerkovnych vlastej prestali byti pod jurisdikcijej lvovskaho mitropolity a byli priklučeny k prjaševskoj jeparchii. Čerez to naša jeparchia razširjalsja ot hranic užhorodskoj jeparchii ot vostoka, až po Aš, po hranici germanski. Nažal', byla to territorija missijna, na nej ne byli žadny parochii, tolko virujušci, bez svjaščennikov: stado bez pastyrja.

Naprotiv tomu na juhu pripali k Maďarii naši najlučši parochii čerez izminenije hranic.

Posli münchenskaho arbitraža iz juhu daľši parochii s Košicami vmisti pripali k Maďarii. No snova čerez okupaciju Zakarpätskoj Ukrajiny Maďarami, parochii Mukačevskoj jeparchii, nachodaščiisja na Slovakii pripali k našej jeparchii, a to s 47 parochijami i 90 filialkami. Eta territorijâ upravljajetsja Vladykoju pod imenem „*Apostolska Administratura Mukačevskoj Jeparchii.*“

Prisovokuplenije Mukačevskoj Apostolskoj Administratory slučilosja v hodu 1939, slidujuščim cerkovnym rasporjaženijem:

Nunciatura Apostolica in Hungaria. Nr. 2213/1939. Budapest, die 13. Aprilis 1939. Excellentissime ac Reverendissime Domine.

Speciale munus mihi a Sacra Congregatione pro Ecclesia Orientali commissum explens, nomine eiusdem Sacrae Congregationis Excellentiae Tuae Rev. mae significare propero Summum Pontificem Pium XII., feliciter regnantem, Tuae administrationi commisisse-donec aliter provideatur-paroecias rutheni ritus ad Dioecesim Munkačensem pertinentes, quae in Slovachia remanserunt.

Quae dum ratione mei officii Excellentiae Tuae significo, eo quo par est obsequio permaneo Excellentiae Tuae Reverendissimae addictissimus in Domino Angelus Rottam. p. Archieppus, Nuntius Apostolicus. L. S. Excellentissimo ac Reverendissimo Episcopo tit. Administratori Apostolico Domino P. Petro Gojdič, dioecesis Prešovensis Ruthenorum Prešov.

Kromi personalnych dil, Preosvjaščennoho zastupjet general'nyj vikarij, Jeho Prevoschoditel'stvo Antonij Tink.

Posli vtoroj svitovoj vojny Košice vozvratilisja s 10 parochijami, davnišje prinadležaščimi k našej jeparchii (tože i 'okruh Stakčina). Iz Mukačevskoj jeparchii prisovokupilisja k nam dašich 27 davno systematizovanych, a odna vo vremja mađarskoho režimu systematizovana (Legiša).

Iz Hajdudorožskoj jeparchii prisovokupilisja k nam 4 parochii. I tak vsi greko-katoliki, na territorii Českoslovackoj Respubliki nachodaščiisja prinadležat k prjaševskomu jepiskopu. O čem ješ i rimskoje rasporjaženije, kotoroje tut citirujem:

No prot. 29/46. Sacra Congregatio Pro Ecclesiae Orientali. Decretum. Bello mundano expleto, cum Reipublicae Cechoslovacae novi de facto confines contingerint, exinde evenit, ut permulti byzantini ritus fideles, in finitimis praebellicis regionibus commorantes, a propriis Ordinariis seiuncti invenirentur, quibus alii quamplurimi eiusdem ritus fideles connumerandi sunt, qui, ex rerum bellicarum adiun-

*ctis coacti in Ditione cechoslovaca domicilium vel quaside-
domicilium acquirendi, spirituali iuxta proprium ritum
adsistentia indigent.*

*Quapropter, Ssmus D. N. Pius, Divina Providentia PP.
XII., pro sua qua par est pastoralis sollicitudine, in Audien-
tia diei 22 mensis Decembris anno 1946, infrascripto S.
Congregationis pro Ecclesia Orientali Cardinali a Secretis
referente, administrationem spiritualem istorum christifide-
lium nunc in Ditione cechoslovaca commorantium, aut in
posterum illuc advenientium, Excmo Episcopo Fragopolita-
no committere dignatus est ad nutum S. Sedis ac donec
aliter provideatur, una cum omnibus iuribus et facultatibus
huic muneri adnexis: simulque mandavit id per praenses
Decretum publici iuris fieri. Contrariis quibuslibet non ob-
stantibus. Datum Romae, ex Aedibus S. Congregationis pro
Ecclesia Orientali, die 15. mensis ianuarii anno 1946. Eu-
genius Card. Tisserant a secretis. Ant. Arata Archiepiscopus
Sard. Adessor.*

OSNOVANIJE PAROCHIJ V HORODACH

Naši predki izza različnych pričín vřahlsja meřdu ho-
ry. Slidstvijem toho po horodam našich virnikov malo bylo.
Iz toj pričiny v horodach jedva byli naši parochii. Snačala
daže i Prjašev byl filialkoju Russkoj Novoj Vsi. V Barde-
jovi toľko ot 1902 hoda jest parochija i cerkov. Lušče sto-
jat v tom otnošenii v Apostolskoj Administraturi, hde zarja-
dom suť parochii vo vsich horodach (Michalovce, Trebišov,
Sečovce).

Tečenijem vremen naši ľudi pomali začalisja iz hor-
řahatj k horodam. Lušče situovannyj gazda ostavil hory,
kupil sebi gazdovstvo v horodi i pošel v horod. Osobenno
američane, prívýkšije k horodskoj řizni, ľubili ostati i u
nas v horodach.

I naši cerkóvny vlasti zamítli, čo uže i v horodach súť virniki, no bez dušpastyrja. No dilu ne pomohli. Odi-noko v Sabinovi vybudovalasja cerkov.

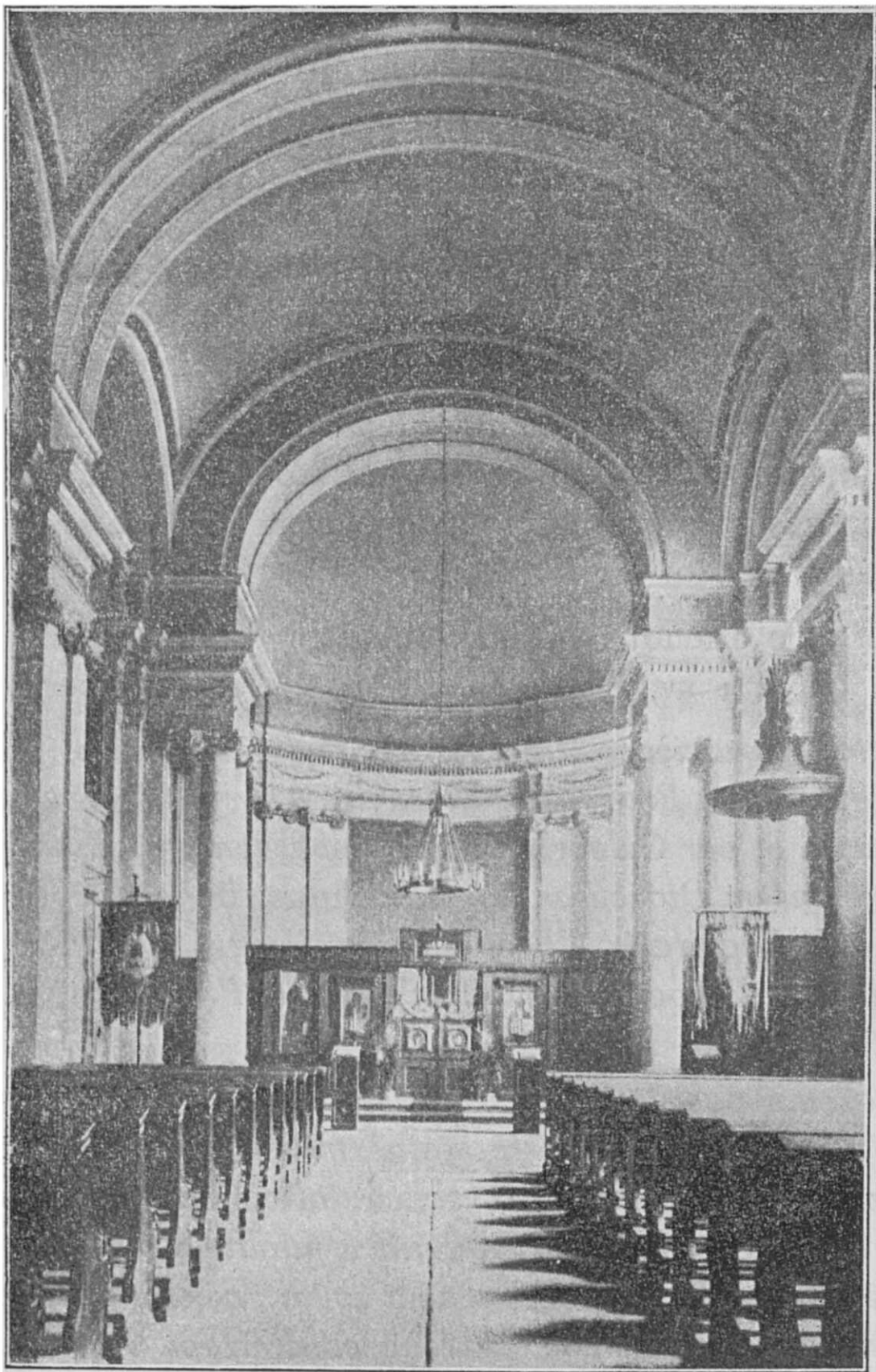
No kohda naš Vladyka perebal pravlenije, seriozno začal razmysľati o vozmožnostach, jak by možno založiti parochii, v pervuju očered v holovnych našich horodach, a to v Prahi, v Brni, v Bratislavi. Potom i tut na vostoku, doma.

PRAŽSKAJA PAROCHIJA

Sejčas v načali svojeho dijestvovanija Vladyka na za-byvajet na Prahu. Vozzyvajet svjaščenstvo, čtoby robilo kollekty dľa pražskoj cerkvi, kotóra tak važna pro našich studentov, soldat i rabočich.

V Prazi snačala byli vojenski svjaščenniki ukrajinskoj armady, kotora emigrovala do ČSR. Tak spominajut o. Kuškieviča, a tože holandana o. Bonna. Posemu Rimskij Prestol zarjadžujet tut russkuju missiu, dľa vossojedinenija russkich pravoslavnych s katoličeskoju Cerkóvju. Tut dijestvoval russkij svjaščennik o. Chleb Verchovskij, jeho naslidnikom byl o. Trofim Semjackij, bilorus, posemu holandán Dr. Strotmann, kotoryj vospitalsja v Russikumi i soveršal naši bohosluženija. Eti bohosluženija soveršalisja na Prikopech u sv. Križe, v sympatičnom chrami. Pri pomoči Nunciatury i Apostolata Sv. Kyrilla i Meftodija, dušoj kotoroho byl Prof. Dr. František Pechuška, chram zarjadženyj byl sovsim po stroho vostočnomu obrjadu.

No naskoľko iz vostoka, vse bolše rabočich i činovnikov prichodilo v Prahu, ukazalasja nuždā, čtoby pri russkoj missii byla tut missija i dľa našich karpatskich Rusinov, ibo eta russkaja missijā izza neznánija mentality našoho naroda, izza neznánija našich tradicij, ukazalasj : dovoľno čužoj,

Vnutrennij vid gr.-kat. cerkvi v Prahi

cholodnoj pro duši našich ludej. I postojanno prosili našeho svjaščennika.

Vladyka Pavel, viděa nuřdu, poslal tam našeho svjaščennika v osobi Vpr. o. *Emilija Mydlika* iz Kořic. Vpr. o. Mydlik mnoho řařkosteř d'olřen byl pereřiti. *No vyd řařal v najřařřich vremenach!* . . Potom byl vyimenovan za missionara v Prahu, o. Dr. Vasilij Hopko naskol'ko Vpr. o. Emilij Mydlik otkazalsja ot etoj řaboty, za organizaciu parochii. Mnoho mořem blahodariti *Apostolatu Sv. Kyrilla i Meftodija*, pokojnomu Prof. Dr. Fr. Pechuřkovi, kotoryj cilu řizn řertvoval pro' nas, potom pok. *Archijepiskopu Dr. Kordaču*, kotoryj posemu perepustil nam navsehdā chram sv. Klimenta, bez ktoroho my ne mohli organizovati parochiju, naskol'ko tak bylo, řto chram sv. Kresta ne byl postojannym.

Radi istoriřnoř pamjati, citirujem tut dokument pere-danija chrama sv. Klimenta d'la nařej gr.-kat. cerkvi.

„Nos Franciscus Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archijepiscopus Pragensis, Eiusdem Apostolicae Sedis per Bohemiam et per Celebrissimas Bambergensem, Misnensem, Ratisbonensem Dioeceses Legatus Natus, Bohemiae Primas, Utriusque Facultatis Theologiae in Universitate Pragensi Cancellarius Perpetuus, S. Theologiae et Philosophiae Doctor, etc.

Nařemu pastyřskému srdci jsou vřichni katolici, bydlici v Nařem řidelnřm mēřtē stejnē mili a drazi, ař jsou to katolici latinskēho řitu, neb řeckokatolici. Tito poslednř tim spřše, ře jsou to vēřřinou studenti a mladivřtř dēlnici, kteři zvlāřtē potrebujř v nebezpeřnēm svēm vēku duchovnřho střeřiska a řastēho nābořenskēho pouzbuzenř a posily, aby v svřdnēm prostřeřdř nebezpeřnřch lākadel velkomēřta mravnē a tēlesnē nezahynuli. Aby tēmto duchovnřm, nābořenskřm a mravnřm potrebām řecko-katolikū v Praze bydlicřch duchovnř jejich sprāva v klidu venovati se mohla, rozhodli jsme, aby pro řecko-katolickē bohosluřby v Praze byl

trvale věnovan kostel sv. Klimenta v Praze I., Karlova ul. a aby tento krásny a prostorný chrám stal se pak farním kostelem řecko-katolíků, jež má byti v Praze v brzké době zřízená. Prosíme vroucne Pána, aby na přímluvu sv. Klimenta pápeže a mučedníka, jenž byl v tak uzším duchovním styku se věrozvesty slovanskými sv. Cyrilem a Metodem žehnal vši apoštolské snaze a práci ve prospěch spásy řecko-katolíků v Praze. Dáno v Naši rezidenci v Praze, dne 12. února 1931 . . . František v. r. arcibiskup. Dr. Bohumil Opatrný v. r. arcib. kancléř. No. 1698 . . . Veledůstojne duchovní správě řecko-katolícké v Praze — III. Sněmovní 3.“

Blahodarny my i Ministerstvu školstva, ktoro je prepustilo kvartiru v Klementini pro parochiju. Blahodarny my pražskoj Vpr. Konsistorii, kotora vsehda s ochotoju sovitovala, pomahala osobenno pok. jepiskop Dr. Ant. Podlaha, Dr. Ottakar Švec prelat, Dr. Čihák, referent prava. Iz našich ľudej zasluhu majet Dr. Ivan Parkányi, min. sovítnik, tohda urjadnik Kanc. Pres. Republiky.

Skoľko raz intervenoval Excellencia sam v dilj organizacii parochii, skoľko raz nužno bylo otkryti dveri urjadov! Tohda vidno bylo, čto skoľko raz dolžen odin jepiskop i upokoritisja, prositi.

ZNAČENIJE PRAŽSKOJ PAROCHII

Čto Preosvjaščennyj tak činil učreždenije pražskoj parochii. i čto vse možne sdilal pro etu parochiju, to dokazujet važnosť parochii. Posli vojny nastala nova republika, republika slavjanskaja, Čechoslovackaja. Orientacija vo vsich otnošenijach napravľalasja k serdcu novoj Respubliki, k Prahi. Poka raňše vsjo bylo napravleno na juh k Buda-peštu, teper napravlenije na zapad, k Prahi . . . Sjuda idut naši studenty na vyšši studiji. Snačala niskoľko desjatok,

no pözže uže niekoľko sto, uže i 500 gr.-kat. studentov spominali na vysokoj školi v Prahi, na vsich fakultetach. To tože bylo novoje jävlenije, ibo do sich por syny našich ľudej ne išli na vysokoju školu, vid' byla im čuža. Ani do gymnazii ne duže chodili iz sel. Nyni začínajut prichoditi iz sel studenty v gymnaziju, iz gymnazii na vysokuju školu. Ne toľko maľčiki, no i divuški. V Prahu prichodat naši vojaki, naši rabočije, kotoryje vmisto Ameriki, prichodat v Prahu. Tut mnoho služanok, tut mnoho učnov, kotorych Červenyj Krest poslal v Prahu na remeslo, tut mnoho urjadnikov, kotory pomali pomiščajutsja v serdci Respubliki. O tich nužno staratisja, osobenno potomu ibo čuža sreda, velikij horod plocho vlijajet na našich ľudej. K tomu ješče pridajem, čto gr.-kat. ukrajinsk'oj emigracii bylo na 15 tysjač v Čechach, na Moravii i v Silezii. V samoj Prahi vysše 2 tysjač. Eti ženilisja, prinosili ditej do krestu, etich nužno bylo pochoroniti... Bez svjaščennika tak vysmotrivali, jak stado bez pastyrja... Nastol'ko eti ukrainci činili svoj obrjad, čto až do Litomeřic, až do Brna, do Mor. Ostravy, do Olomouca, do Liberca, do Terezina i na inši mesta zvali gr.-kat. svjaščennika iz Prahi, bud' krestiti, ili liturgizati, paschu svjatiti itd.

K tomu dodajem i to, čto vsi religii majut zastuplenije v h'olovnom horodi, toľko my by ne mali? Tut nachodatsja i narodnostny momenty... Pri cerkvi ne otčužitsja ot svojej narodnosti naš Rusin. I jesli otčužilsja, vernetsja nazad, jak to stavalosja v mnohich slučajach. I politično malo svoje značenije, jesli ľudi iz najvostočnijšej časti Respubliki v Prahi mali svoje otečestvo, svoju cerkov, to tak čuvstvovalisja, jak doma... a interes vsich nas byl, čtoby my vsi v našej Respubliki doma čuvstvovalisja, i naš chram byl takuju institucijeju, kotora za najľučše privjazala nas k braťam Čecham. I proto Preosvjaščennyj veliku radost' mal, kohda konečno Ministerstvo školstva priznalo

systematizaciju parochii dnem 16. XII. 1933 pod No. 146.315/6-I. Na osnovanii toho vsi grecko-katoliki živuščii v Čechach, v Moravii i Slezsku, prinadležali k pražskoj parochij už ne tolko pered Cerkoviju, no i pered deržavoju. A počinavše ot 1. I. 1934 pražska parochia majet pravo i matriki provaditi, kotory razom i za deržavny matriki čislatsja. Pervym parochom byl naznačennyj *Dr. V. Hopko*, na inštallaciju byl vyslanyj jako delegat Vladyki iz Prjaševa *Vpr. o. Joann Kokinčak*, direktor jep. kancelarii.

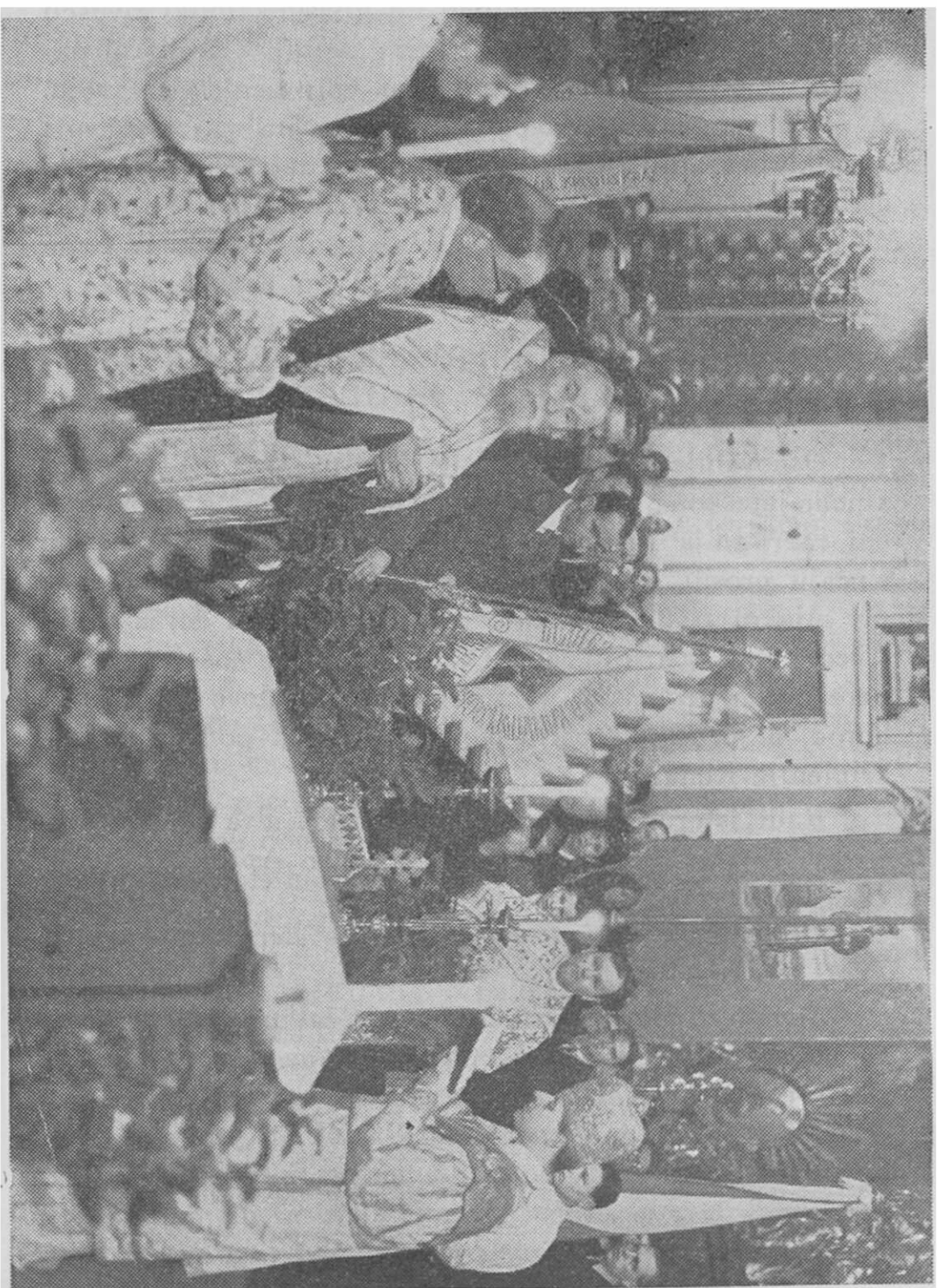
APOSTOLSKA STOLICA POTVERŽDAJET PRAŽSKU- JU GREKO-KATOLIČESKUJU PAROCHIJU

Osnovanije parochii jest dolžnostiju i pravom jeparchialnoho jepiskopa. Značit, k osnovanii parochij ne nužno prositi razrišenija Apostolskoj Stolicy. My vsetaki v našem slučaju prosili. Išlo slovo o Zapad, o novoj territorii, hde my nijakoj tradici ne mali, i proto sovitym deržali dilo i čerez Rim pokripiti, čto by tak osnovanije našej parochii pered vsimi forumami bylo pevnoje. Išlo slovo o holovnyj horod, o važnu parochiju, kotoroj važnosť podneslo i pokriplenije Rima.

Radi istoričnoj pamjati soobščajem dva dokumenty. Decret iz Vostočnoj Kongregacii i pismo Apost. Nunciatury.

Decretum. *Sacra Congregatio pro Ecclesia Orientali Prot. 498/28.*

Quo efficacius spirituali bono fidelium ritus graeco-rutheni in regionibus Bohemiae Moraviae, ac Silesiae, ditionis Cechoslovachiae, commorantium consuleret, SS mus D. N. PIUS XI. Div. Providentia PP XI., in Audientia diei 7. Aprilis anno 1934, referente infrascripto Cardinali a Secretis S. C. pro Eccl. Orientali, statuere dignatus est ut nova erigatur paroecia ritus graeco-rutheni in urbe Pragensi,

Posvišćenije prapora Obščestva gr.kat. studentov v Prahi

*sub jurisdictione Exc-mi ac Rev. mi D. Episcopi Prešovien-
sis Ruthenorum, cui omnes tribuantur ejusdem ritus fideles
in ipsis regionibus commorantes, mandans insuper ut de
hac re decretum confiteretur.*

*Praesenti igitur Decreto erigitur ac constituitur pa-
roecia ritus graeco-rutheni in urbe Pragensi, cum omnibus
conditionibus, juribus et oneribus quae supra memorantur.
Contrariis quibuscumque minime obstantibus. Datum Ro-
mae ex Aedibus S. C. pro Eccl. Orientali, die 20. Decembris
1935. Aloys Card. Sincero m. p. I Cesarini adsector.*

Čerez Nunciaturu prišlo ješče i radi uspokojenija so-
visti pokriplenije supružestv. Jesli by slučajno davnišje
nikofory supružestva izza neiminija raňše gr.-kat. parocha
byli nepevny, to vsi pokriplajutsja Sv. Prestolom: Num.
17682/36 . . . „Eadem S. Congregatio mihi mandat, ut Te
certiorem faciam Sanctam Sedem sanare omnia matrimo-
nia a fidelibus gr. cath. Pragae celebrata iam ab anno 1919
et ob defectum jurisdictionis sacerdotis assistentis fortasse
invalida.“ Podpisanyj Xaverus Ritter Archieppus. Nuntius
Aplicus.

DAŠA SUĐBA PAROCHII

No odin svjaščennik nedostatočnym ukazalsja k tolko
raboti, i proto nužno bylo započati systematizaciju kaplan-
stva. I to slučilosja. Ministerstvo školstva pod No. 125.052
/37-6/I. iz dňa 10. apríla 1937 systematizaciju kaplanii
vzjalo k svidiniju.

Kohda o. Dr. Vasilij Hopko s kaplanom o. Myronom
Podhajeckim ostavili Prahu (1936) za novaho parocha byl
vyimenovanyj Vpr. o. Ioann Čisarik, kotoryj dašje prova-
dil, usoveršal začatu rabotu. Izza izminenij političnych hra-
nic, vedenije parochii perebral Vpr. o. Vasilij Larj, byv.
direktor ženskoj učit. seminarii v Užhorodi. K nemu byl

pridilenyj moravskij uroženec, no naš vospitannik Vpr. o. Jakub Hradil, za kaplana. Snova pro političny pričiny, vedenije parochii perešlo v ruki toľko kaplana o. Jakuba Hradila.

Novijše parochia peredana OO. Vasilijanam, i tak dostalasja v dostojny ruki, ibo na taku parochiju, kotora rasprōstraňajetsja po ciloj Čechii (Morava i Slezsko prikľučeno k Brňanskoj parochii) nužno bolše missionarov. Takimi otlično možut byti monachi. Teperešnj paroch jest naš prjaševčan Vpr. O. Pankratij Hučko ČSVV; jemu do pomoči stojat ješče dva monachi. Dal by Boh, čtoby mal do pomoči choťa 10 monachov, ibo i toľko by mali rabotu.

PAROCHIJA V BRATISLAVI

Systematizacija novoj greko-kat. parochii v Bratislavi slučilasja dňa 6. X. 1939.

Ministerstvo školstva a národnej osvety v Bratislave. Čj. 27, 173/39-V. V Bratislave, dňa 6. okt. 1939. Predmet: Brätislava, zriadenie samostatnej gr.-kat. farskej stanice. Odpoved' k čis. 142.894:39 zo dňa 2. VIII. 1939. Krajskému úradu v Bratislave. Ministerstvo školstva a národnej osvety so súhlasom Ministerstva financií daným pripisom zo dňa 23. septembra 1939, čis. 1472/39-II/4, podľa § 8 nariadenia vlády zo dňa 17. júla 1928, č. 124 Sb. z. a n. svoluje zriadiť a berie na vedomie zriadenie novej grécko-katolíckej farskej stanice so sídlom v Bratislave pre veriacich obradu staroslavianskeho v meste Bratislave a v misijnej oblasti až po Žilinu, nakoľko je zabezpečený pre túto farskú stanicu potrebný kostol podľa pripisu apoštolskej administratúry v Trnave zo dňa 9. augusta 1933, čis. 5530/33, ako aj byt a úradné miestnosti pre miestneho duchovného podľa usnesenia bratislavskej rímsko-katolíckej náboženskej obce zo dňa 30. decembra 1938, čis. 45/1278/1938. — Po-

tom slidujet napominanije, čto Jeparhija dolžna žertvovati odno systematizovane místo, čtoby bratislavská parochia mala možnosť suščestvovanija na rachunok stertoho systematizovanoho místa. Krajinský úrad totu aktu posemu pod číslom 233.224/6-1939 dňa 6. okt. 1939 pereslal je-piskopskomu urjadu.

Preosvjaščennyj vyimenoval tam molodoho svjaščennika *Vpr. o. Jasifa Haľko*, kotoryj svojeju lovkostiju zarjadil dila tak, čto v Bratislavi suť dva místa systematizovany, a to pro parocha i pro kaplana.

Bratislavská parochia polučila cerkov sv. Nikolaja na hradi. Ona stalasja centrom žizni nšich studentov i rabočich.

Pri cerkvi dijstvujet i krasivyj chór, kotoryj provadit h-ža supruha o. Haľka.

Pri bombardovanii cerkov byla poškodžena. No teper choťa dilo vyrišilosja čilkom jasno! Imenno: rim.-kat. peredali etu cerkov čilkom v sobstvennoje iminije našej cerkvi, tolko pust opravim sebi cerkov. K cerkvi prinadležit očeň velika zahoroda i odin dom, v ktorom posli opravlenija eventualno i parochija pomistisja.

O peredavanii tich objektov, čitajem protokol, pokriplennyj trnavskim i našim Ordinariatom. Niskoľko predloženij iz etoho protokola: „Pán predseda, cirk. aut. samosprávy a dekan Augustin Pozdech odpovedal, že Rím.-kat. aut. samospráva peniaze nemá, a keď Gr.-kat. farnosť v Bratislave si sama na svoje trovy dá kostolík (Sv. Mikuláša) opraviť, bude jej postúpený ako vlastníctvo tak kostolík, parcel. číslom 661 pozemk. číslom 1047, ako i dom k tomu kostolu priliehajúci, Mikulášska ul. čís. 11, parc. číslom 660, a tiež priliehajúca záhrada (53.01 árov veľká) medzi kostolom a hradným múrom pozemk. číslo 1050 parc. číslom 66. (Protokol pisanyj dňa 24. I. 1946.)

Rím.-kat. sam. cirk. obec v Bratislave, pod číslom 52/46 iz dňa 4. marca 1946 to soobščajet Gr.-kat. parochialnomu urjadu v Bratislavi: „pripojene v odpise posielam najd. Ordinariátom schválené rozhodnutie (kuratória Rím.-kat. sam. cirk. obce, číslo 174/52/46 cieľom ďalšieho upotrebenia.“

PAROCHIJA V BRNI

Eta najmolodša horodska parochija v našej Jeparchii byla osnovana toľko teper posli vtoroj vojny v 1945 roku. Naskoľko pražsku parochiju preberali OO. Vasilijany, tamošnyj kaplan *Vpr. o. Jakub Hradil* jako svitskij svjaščennik ne byl im potrebnij, proto jeho kaplanija byla prenesena na Moraviju, i pražskoje kaplanskoje místo pereměnenno v prichodskoje místo Brna. O. Hradil boretsja teper s tažkostami, i bo každoje velikoje dilo, pomaly idet, i každoje načalo tažkoje. Poka ješče tľko *u minoritov jest*, i nemožet tak procvitati parochija, jak pri sobstvennom chrami i parochii. Virnikov majet dovolno. Tam studujut tože naši studenty, kromi toho rabočije razsypany po *ciloj Moravii i Silezii*, i vsi javľajutsja jeho vinnikami, i bo to parochija na cilu Moraviju i Sileziju.

Sistemätizacia fary byla hološena urjadno slidujuščim sposobom:

Zemský Národní výbor v Brně. Čís. jedn. ad 15.650-IV/14-45. Věc: Zřízení řecko-kat. fary pro Zemi Moravsko-slezskou v Brně.

Tit. Řecko-katolickému biskupskému ordinariátu v Prašově.

K Vašemu podání ze dne 20. září 1945 svolilo ministerstvo školství a osvěty po dohodě s ministerstvem financii výnosem z 5. prosince 1945, č. B-161.547/45-V/1 se zřetelem na ustanovení § 20. zák. ze dne 7. května 1874, č. 50 ř. z. a § 8 vládn. nař. ze dne 17. července 1928, č. 124 Sb.

ke zřízení samostaně řecko-katolické fary v Brně pro zemi moravsko-slezskou se systemizovaným místem samostatného duchovního správce, s podmínkou, že současně s aktivováním této nové fary bude zrušeno systematizované místo pomocného duchovního při řecko-katolické faře v Praze-I. u sv. Klimenta. Za předsedu Žámborský v. r., člen rady Z. N. V.

Naskolko v Čechach, na Moravij podľa starych zákonov, matriki cerkovny čísľatsja za deržavny matriki, nužno bylo dľa parochii eto pravo osobno vyprositi. To slučilosja aktoju, iz kotoroj citirujem slidujuščeje:

„Na podkladě zmocnění ministerstva vnitra ze dne 15. března 1946, č. j. A-6. 131-2/2-1946-VI/1, pověřil zemský národní výbor v Brně výnosem ze dne 12. dubna 1946, č. j. 9 127-IV/14-46, p. řeckokatolického faráře, ustanoveného k vedení řecko-katolické fary pro zemi Moravskoslezskou se sídlem v Brně vedením rodných, oddacích a úmrtních matrik, pro příslušníky řeckokatol. církve v zemi Moravskoslezské.

Za úřad zemsk. nár. výb. Dr. Sahánek v. r.

NOVY PAROCHII U NAS DOMA

Parochija v Levoči. Tože dilo J. Excellencii. Jepiskop poviril dekana okruha levočskaho Vpr. o. Dimitrija Petrenko, prichodnika blažovskaho, čtoby prihotovľal dilo parochii v Levoči. Dilo uže tak pošlo vpered, čto sam dekan perešel iz Blažova v Levoču v 1940 hodu, hde pokupili dom pro parochiju, a v domi ustroili dovremennu časovňu. V etoj časovni schoďatsja virniki, i choťa ona mala, ale svoja, i tak vsi dochodki tam rosnut. Razmyšľajut budovati i cerkov, k čemu uže majut i funduš ot horoda.

Levočska parochija ješť tože potrebna, ibo kromi virnikov, tam ješť kólo 150 školnych ditej na načalnych ško-

lach, v hráždanki, v školi slípych, v gymnazii i učiteľskej akademii divčat. Kromi toho, suť tam veliki boľnicy, kuda prichodat naši virniki iz našich okoličnych sel, o kotorych nužno duchovno postaratisja. Levočska parochija novijše, jak prichodnik majet bolšoje vlijanije v horodi, vse lušče pokriplajetsja i materialno.

Lubica, Giraltovce, Gelnica. Tri maly horody na vosto-ku, v kotorych tože začalasja rabota organizacii našich virnikov. Najlučše stoit iz nich *Lubica*, hde tradicija uže dav-nijša. Imijut uže veliku časovňu i sobstvennyj dom cerkov-nyj. Teper uže bolše hoda imijut i svjaščennika o. Tressu, kotoryj na radost vsich virnikov rabotajet i v *Lubi*ci i v Kežmarku i v druhich svoich filialkach.

Giraltovce, poka imijut cerkov, k'otora uže zakončena, no ne jest ješče zarjadžena. Pervoj zadačej bylo by etu cerkov čim raňše zarjaditi, čtoby naši virniki milo čuvstvo-valisja v nej.

Gelnica. Naši dila zarjadilisja v nej slučajno, blaho-darja evakuacii. Odin naš svjaščennik (o. Župan), popavše v etot horod, začal organizovati naši dila. Majut odnu ča-sovňu i dom, v ktorom byvajet svjaščennik.

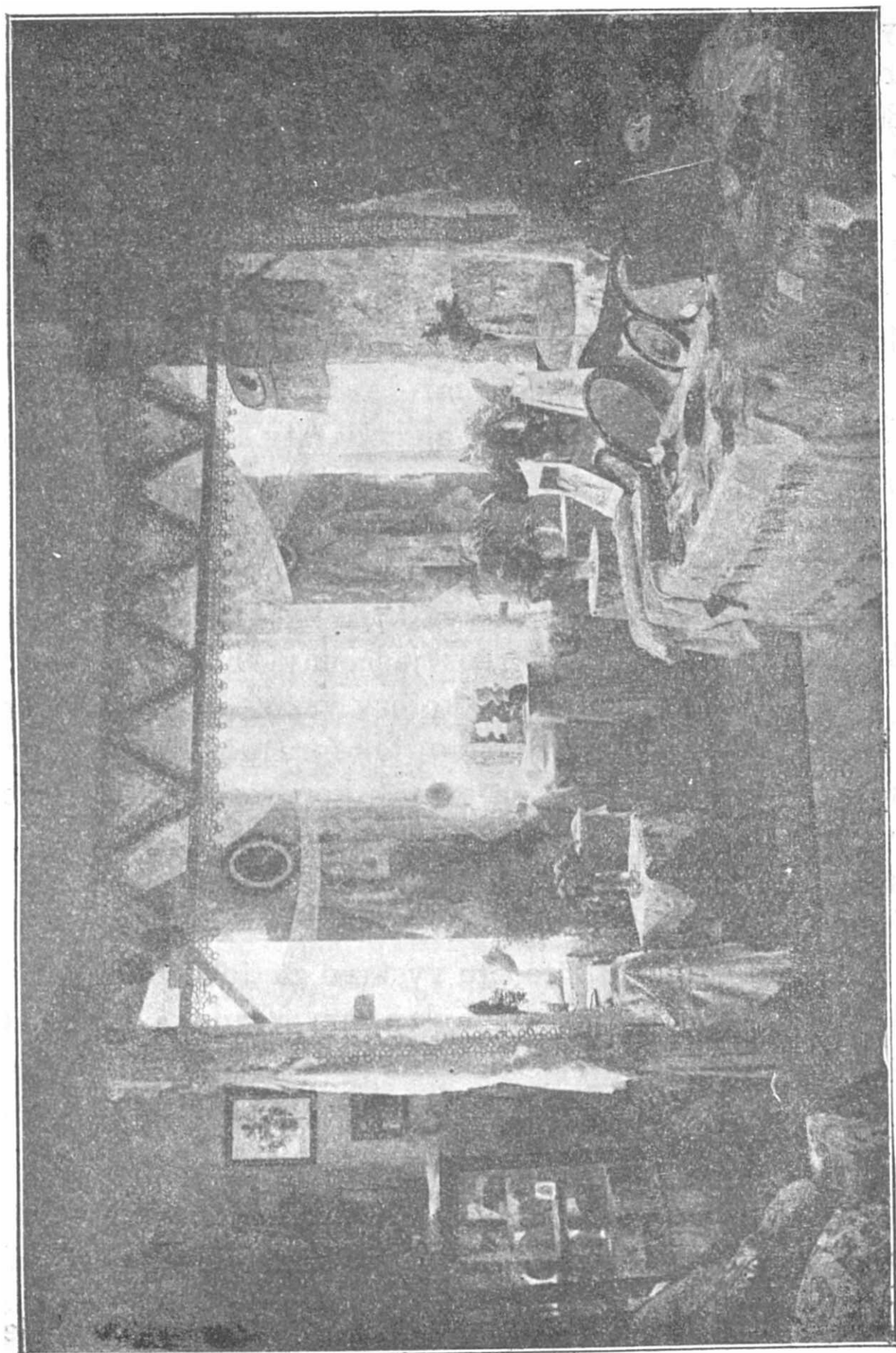
I na selach majem dvi novy parochii. *Seč. Poľanka*, kotora ne jest ješče systematizovana, no vsi predpoklady majet k systematizacii. Tut distvujet o. *Aug. Levkanič*. *Vy-soka*, nova systematizovana parochija so svjaščennikom o. *Josiťom Kňežom*.

Vsi eti učreždenija javľajutsja ovočju upravljenja Je-ho Excellencii.

Kongress svjaščennikov i učitelej

PERVA NARODNA RUSSKA VYSTAVA V PRJAŠEVI

Jak vsjaki kulturny, narodny, prošvititelny, i voobšče zdorovy načinanija nikohda ne byli u nás bez sodijstvija

Narodna vystavka

jepiskopa, tak i teper perva narodna vystavka byla prjamo v samoj jepiskopoj rezidencii. Programma byla taka:

Dňa 7. VI. 1927 v časov Archijerejskaja liturgija o prizyvanije Sv. Ducha. Tak my byli naučeny, čto k vsemu pomošč Boha prosili. Teper duže často na to zabyvajetsja. Škoda! — ne pro Boha, — ale pro nas!

V 9 časov k'ongress svjaščennikov Jeparchii prjaševskoj. V 3 časa kongress učitelej Jeparchii (cerkovnoje učitelstvo).

V 5 časov torž. otkrytije vystavy. V 8 časov večer predstavlenije našich učenikov učit. seminarii „Oj ne chodi Hricu,“ s sobstvennym orchestrom.

Dňa 8. VI. v 8 časov torž. blahodarstv. Archijerejskaja liturgija v kaft. chrami po povodu 30 lit. juvileja dijestvovanija našej gr.-kāt. ruskoj pivcoučitel'skoj seminarii. V 10 časov matine v teatri, v 3 čas obščij k'ongress svjaščennikov i učitelej jeparchii prjaševskoj v 8 časov snova teatr. predst. Na kongressach Preosvjaščennyj byl predsedatelem, i on potverdil protokòly, kotory važny rišenija sodržali v sebi, tak pro svjaščenstvo, jak pro učitelstvo, i pro ich sožitije. Liše korotko: na svjašč. kongressi byli taki voprosy: a) Obnovlenije duch. žižni svjaščenstva. b) Dušpastyrstvo, c) Otnošenije prichodnikov k p. učitelam, d) cerk. disciplina, e) Disciplina klera.

Dostojno primititi, čtò etu vystavu za tak cinnu i važnu deržali, čto v Prjašev pribyl i sam Vladyka Petr Gebej z Užhoroda, čto v istorii prjaševskoj jeparchii to velikim dilom bylo, i b' do sich por ne znaju vital-li horod naš užhorodskaho jepiskopa.

Kružok sv. Anny

Listujuči v urjadnych novinkach prichodit rasporjaženije, v kotorom Jeho Excellencia rasporjadil založenije

obščestva „Kružok sv. Anny“ dľa služanok. Sovsim novyj duch projavľajetsja v tom rasporjaženii. Jest to duch Christov, kotoryj to skazal: „Kto ľubit odnoho iz menšich bratev, meňa ľubit.“ Menšich uže ne znajem sebi predsta- viti, jak bidnych služanok. A Preosvjaščennyj i tich ľubit, i o ich dušu starajetsja. V „Sojuzi Russkich Žen“ našlisja ľudi, osobenno Hospoža *Anna Dubajova*, kotory po voli Pre- osvjaščennoho sobirali po nedilam služnic i ich poučovali jak majut žiti.

Duchovnikom ich stal Kryľošanin Em. Biharyj, koto- ryj dolhy hoda provadil sej kružok. Posli neho ďalše pro- vadil o-vo Dr. V. Hopko, spirtual. S menšim-bolšim uspi- chom išla rabota vmisti pribliz. 18 hodov. Teper kohda, menše služanok, dijatel'nosť na čas prestala, no želateľno bylo by, čtoby obnovilasja snova.

Jeparchialnyj sirotinec

Prichodim k duže važnoj institucii v žizni Preosvjä- ščennoho. Jeparchialnyj sirotinec. Pevno, čto tohda, kohdä pojävilasja pervä „lastovka“ rasporjaženije pod č. 2899/27. v ktorom prosit Vladyka žertvy na prjaševskij sirotinec, ne mal ješče pered soboju obraz tak velikoj budovy, jaku dijstviteľno d'obudoval. Počinal skromno.

Pervoje dilo bylo najti materej, kotory by postarali- sja o sirotki. Takimi materjami sirotok možut byti tolko idealny osoby, a takimi suť monachini. Prežde čim by začati so sirotincom, pozval Vladyka do jeparchij monachiňi.

Dňa 10. IX. 1928 byli pozvany Sestry Služebnicy v Prjašev (Polnym imenem *Sestry Služebnicy Prečistoj Divy Marii Neporočnaho Začatija*). Prišli: SS Evdokima Vološin, predstavena, Theonija Bližňuk, namistnica, Mitrofana Mi- chalecka, sestra učitel'ka, Krisketija Hodovaňska. Pozže prišla i teperišňa sestra provincial'na S. *Filareta*. Snačaiä

byli pomiščeny v seminarii, posemu v jepiskopskoj rezidencii. Na oboich místach provadili kuchňu. No byli to toľko perechodovy mista. Ich zvanije bylo vospitati buduščich

Sestry Služebnicy i členky Kružka sv. Anny,

monachiň i sirot. Vse u nas bylo želanie mati svoich monachiň. Až vo vrevja vikarstva *Dra. Nikolaja Russnaka*, byli pozvany Sestry Vasilianki k nam, kotory perebrali divičeskij internat.

POSVJAŠČENIJE OSNOVNOHO KAMŇA SIROTINSKOJ KAPLICY

Urjadna gazeta tak pisala: „Neobyknovenno krasivo je i prevoschodnoje toržestvo otbylosja v Prjaševi 11-ho septembra t. h. (1932), kohda po nedil'noj večerni soveršilosja posvjaščeniye zakladnoho kamňa kaplicy, Jeho Excellenciej Pavlom stroimaho jeparch. sirotinca. Ot kaftedraľ.

noho chráma čerez hlavnu ulicu Prjaševa a tak pri zemskom sudi prjamo na Taborisko išel imponantnyj pochod cerkovnyj s choruchvami, v ktorom priňali učast': školna mlodež, s professorami, členy O-va sv. Anny i O-va Vsespomahajuščoj Bohorodicy, boľša gruppa mužčin, Sestry Služebnicy, Sestry Čina Sv. Vasilija Vel., assistencija, duchovenstvo, členy kapitula i Preosvjaščennyj jep. Pavel, okružen org. Orlov, i boľšoju tolpoju virnikov, pri pinii krásivych písnej i zvuku zvonov kaftedraľneho i rim.-kat. chrámov. K pochodu prikľučilisja mnohi iz prohulivajuščejsja po ulicam publiki, tak čto pred sirotincem tolpa ľudej vyrosla na niekoľko tysjači. Toržestvo načalosja precizno proizvedennym pinijem chora učeníkov i učeníc gr.-kat. ruskoho piv. učitel'skoho ustava, posli slidovala trohateľna ceremonija, otkončenna Jeho Excellencijej jepiskopom Pavlom, a tak pročitan Dr. Josifom Kizak, prof. bohoslovija „Pamjatnyj list“, slidujuščaho soderžanija:

„Dokument sej najduščim i čitajuščim mir i blahoslovenije Božije!

Kohda položilsja osnovnyj kameň Monastyrja Sester Služebnic Prečistoj Divy Marii Neporočného Začatija i Sirotinca gr.-kat. jeparchii Prjaševskoj dľa širenija boľšej slavy Božej i pitanija christianskoj ľubvi, v totže deň sej dokument dľa sochranenija tut toržestvenno položen byl.

Bylo že čislo odinadcatoje misjaca senfabrja, hoda 1932. Odinacatyj hod najslavnijšaho vladinija Svjatijšaho Otca Našeho Pija XI., Papy, 100.000 lir najlaskavijše na sej dom darovavšaho. Ot osnovanija že Čechoslovackoj respubliki hoda četyrnacatoho, vladijuščim Ftomoj G. Masarykom, pervym Prezidentom, mužem v obščich dilach služivšimsja.

V to vremja sekretarem sv. Kongregacii dľa Vost. Cerkvi byl Jeho Eminencia Kard. Alojsij Sinčero, Apostolskim Nunciem pražskim Jeho Excellencia Dr. Petr Čiria-

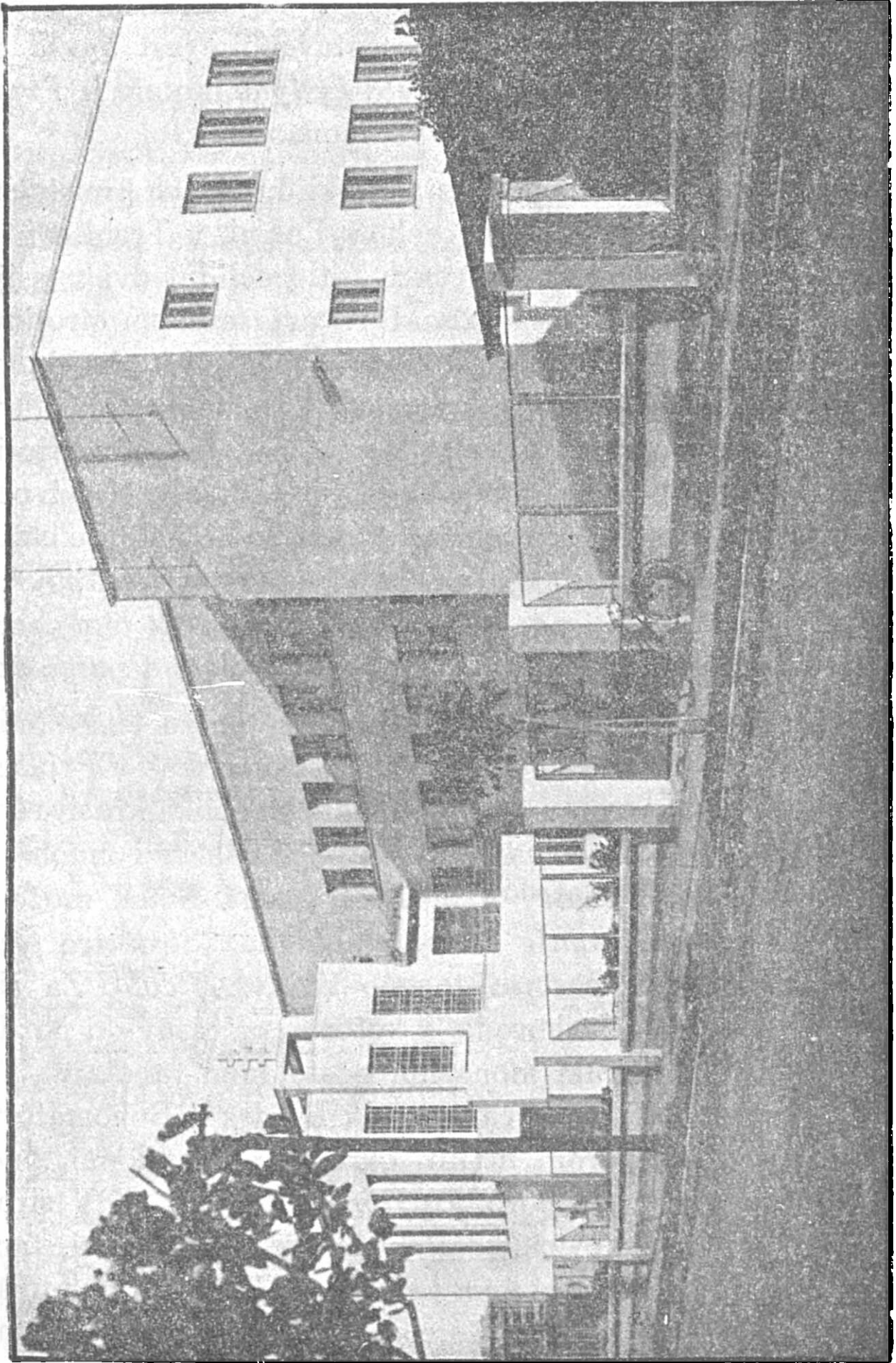
či, Archijepiskop Tarsijskij, kotoryje osuščestvenije seho instituta s najbolšej ljuboviju i blahosklonnostiju podporovali. Jeparchijej Prjaševskoj Jeho Excellencia Pavel P. Gojdič ČSVV, osnovatel, i blahodijatel seho zavedenija, Mukačevskoj Jeho Excellencia Alexander Stojka, Košickoj že Jeho Excellencia Iosif Čarskij mudro i blaho zavidovali. Tohože hoda členami Kapitula Prjaševskoho javľalisja Jeho Prevosch. Dr. Simeon Smandraj, prelat, protojerej, Jeho Prevosch. Dr. Nikolaj Russnak, prelat, Vpr. o. Emannuil Biharij, Vpr. o. Fteodor Rojkovič i dva mista ne zapolneny.

Dušpastyrstvom jak paroch Vpr. o. Miron Petrašovič, a virnikov lat. obrjada, Jeho Prevoschod. Adalbert Zaborovskij, prelat, povirennij.

Predstaviteli civilnaho pravlenija: minister soc. dil Dr. Ludvig Cech, Prezident Slovaki Dr. Josif Orsag, okr. nač. Dr. Vl. Gallaj, starosta hor. Julij Rovo, polic. komissar Dr. Vasilij Števonka.

Holovnoj nastojatelkoj Kongregacii SS. Služ. byla Veronika Gargil', mistnoj Evdokima Vološin... Postrojenje stalosja vozmožnym iz ščedrot vysšespomjanutyh, svjaščennikov i virnikov jeparchii Prjaševskoj, osobenno že svjaščennikov i virnikov našich v Sojed. Deržavach Ameriki, prebyvajuščich na čeli s Jeho Preosv. Havriilom Martak, prelatom, najbolšim mecenatom Prjaševskoj Jeparchii. Slava Bohu, Prečistoj Divi Marii i sv. Josifu, pod pokrovitel'stvom kotorych sije zavedenije userdno molaiščisja skladcjem.“

Posemu Preosvjaščennyj Pavel proiznes trohateľnu rič, kotora istorhnula u mnohich slezy i v kotoroj oboznačil blahi cili stroimoho zavedenija, poblahodaril mecenatov i žertvovatelej. Hymnom papskim i Čechoslovackimi toržestvo skončilosja. V sirotinec perešli sestry dňa 1. maja 1934. No tohda ješče ne byl sovsim hotov. Hotovyj byl cilkom v hodu 1935.

Sirolinec

V sirotinci teper nachoditsja i noviciat sester i prekrasno procvitajet. Tim časom už na 6 miestach suť sestry i jest ich 70 (iz toho 12 novičok). Novijše majut uže i svoju provinciju. Provincial'noju predstavenoju jest byvša S. Predstavena Prjaševska *S. Filareta Fedyna*, kotora v Prjaševi byvajet, ot kuda posiščajet vsi monastyri svoi.

Eti monastyri nachodatsja na slidujuščich miestach: Kromi Prjaševa, v Michal'ovcach, v Lucini, v Trebišovi, v Uherském Hradišti, v Libejovcach (eti poslidni dvi missijnny stacii v Čechach nachodatsjâ). V prjaševskom sirotinci otlično starajutsja o sirotki, kotorych vospitujut v duchi Christa i duševno, no tože starajutsja i o tom, čtoby dati chlib do ruk sirotkam. Vsi sirotki, — jesli ostavl'at sirotinec — majut ili školy otkončeny, ili naučatsja šiti, i podobny raboty. Sestry pri tom starajutsjâ i o blaholipije chramov, ručny raboty robjat na prestoly, šijut rize, jesli nužno kolo chorych choďat i pomahajut každomu, kto k nim oberetsja. Teperešna Nastojatel'ka domu *S. Melanija Lutašova*.

Sirotinec jest velika etažna budova, bolše čim 1 milion Kčs stojala. Prekrasno ukrašajet „Taborisko“ v Prjaševi. i jest blahoslavenijem dľa ciloj okolicy. Velika krasiva časovňa jest majže parochial'noj cerkoviju našich i mnohich rim.-kat. virnikov, kotory v blizkosti živut. *Smilo možem skazati, čto vybudovanije Jeparchial'noho Sirotinca jest žiznennym dilom Preosvjaščennoho Vladyki Pavla*. Za sirotincom jest velika zahoroda, v kotoroj 'ot vesny do pozdnoj oseni usilovny ruki monachiň postojänno rabotajut. Iz času na čas zajdut kromi časovni i k Lurdskej Bohomateri, kotoru v kónci zahorodi majut, okruženu smerekami, hde tak milo molitisja: „Bohorodice Divo radujtsja . . .“ V sirotinci nachoditsja i noviciat sester, ibo hde monastyrj, tam nužen i noviciat, i tak etot dom jest milym hnízdom tich duš, kotorych Isus zovet nâ vysšoje soveršenstvo. Sestry sami

rabotajut, i dľa Excellencii nit boľšoj radosti, jak viditi to. čto nim založenaja institucija procvitajet, tišitsja koli vidit sester na poľu robiti.

Russkij narodnyj dom v Prjaševi

Snova odna narodna institucija, kotora ne obošlasja bez jepiskopa. V urjadnoj gazeti „Dušpastyrj“ čitajem viš: „Obščeje sobranije russkoho kluba v Prjaševi. Dňa 29. dekabnja 1928 hoda otbylosja obščeje sobranije Russkoho Kluba. Cil sobranija pereminenije pravil. Predsodateľ sobranija o. Kizak otvoril sobranije i vyholosil jeho pravosilnym. Posli toho Dr. Alexij Sedlak perečitajet peremineny pravila, *kotorymi obezpečitsja gr.-kat. charakter Narodnaho Doma.* Sobranije otbylosja s *boľšim oduševlenijem.* Členy s blahodarenijem vzjali dō vidoma, čto *Jeho Preosvjaščenstvo Pavel 70.000 Kčs. žertvoval na cil Russkaho Doma.* Ščedryj dar chorošo povlijal na druhich. *Dr. Simeon Smandray* kan. žertvoval 1000 Kčs, o. *Mich. Molčan*, paroch vo Vyslanki 500 Kčs, *Dr. Alexij Sedlak* 500 Kčs. Posli ščedraho i velikaho dara Preosvjaščennaho dolh počti vyplachen budet.“ Vot Vladyka tut, hde nužnyj byl, i ukazalsja otcom naroda, tak jak vsehda každyj naš gr.-kat. jepiskop ukazalsja takim, podľa možnostej obstojatelstv.

Knižnyj magazin „Petra“

Naša prjaševska jeparchija, mäjjet niskoľko takich učreždenij, na kotory možem byti hordy, kotory suť specialnostju, s kotorymi druhij jeparchii ne duže možut pochvalitisja. Takim učreždenijem jest tože „PETRA.“ Svoje načalo majet v tak zv. „Techničeskoj Kancelarii.“ Techničeskaja Kancelarija, jak doznalisja my, vyšla iz iniciativy *Vpr. o. Adalberta Šalamona.* Osuščestvil ju Jeho Prevoschoditeľstvo *Dr. Nikolaj Russnak* tohdašnjij vikarij, kotoryj

samost. upravľal jeparchiej. Vedenijem toj kancelarii byl poviren *Vpr. o. Emilij Suchij*, kotoryj majet čuvstvo k takim realnym, torhoveľnym dilam. Kancelaria dijstvovala ot 1923—27 samostojatel'no. Jej zadačeju bylo posredstvovati svjaščenstvu potrebny vešči v chram i kontrolovati ciny. Kromi toho tam peresmotrjali plany k cerk. budovam. Eta zadača ješče i teper ostalasja pri toj kancelarii, no eta kancelarija uže ne suščestvujet jako samostojatel'naja, no perešla na torhovľu „*Petra*.“ Techničeskaja kancelarija imila tažkosti i dijstvovala bez statutov, bez torhovli. Nužno bylo osnovati novoje učreždenije, kotoroje bylo by osnovanoje na torhoveľnom principu, i eto učredil Preosvjaščennyj Vladyka Pavel. *Petra* začala svoje dijstvie 1. IX. 1927 pod vedenijem *Vpr. o. Emilija Suchija*, kotoryj i teper javľajetsja jeja direktorom. Teper v Petri jest odin direktor i dvi vypomočny sily. Zanimajetsja prodažju kancelarskich nužnostej, knih, osobenno christijanskoj literatury. Kromi toho svjaty ikony, statui, ružančiki, medailonki, tože rizy, čašy, slovom vsjaki potrebnosti k bohosluženijam.

Tože zanimajutsja s izdatel'stvom. Do sich por izdali uže bolše učebnych knih, spomnu tut teper katichisis, biblijki, i ruskim i slovackim jazykom, molitvenniki, istoriju cerkovnu, liturgiku. Svitoznamu knihu Dr. Tóth T. „Čistý muž,“ „Chvalite Hospoda“ zbornik, teper vydavajut vtoroje izdanie. *Petra*, kromi toho, za bolše hodov razdavala po 3000 Kčs stipendij dľa ubohich studentov. Kromi toho na osnovanii koncuhodičnych rachunkov, Preosvjaščennyj vsehda vyassignujut nikuju summu dľa obščich religijnych cilej.

Izdatelskaja rabota

Vladyka znaja, čto pressa jest pľučami jeparchii, čto čerez nich dychajet jeparchija, podľa vozmožnosti staralsja i o izdavanii različnych gazet, brošur, knih.

Perva gazeta byla „Russkoje Slovo“, ktoru stremili-sja tak morálno jak i materialno podderživati. Pri nej byla gaz. „Da prijedet Cárstvije Tvoje“ red. Archid. Myron Petrašovič. Fachova svjašč. gazeta byla „Dušpastyrj“, ktoru tože podderžival. Podľa potreby vydaval archipastyr-skija poslanijã i Rasporjaženija. Vozbuždal Vpr. OO. Redemptoristov, čtoby osobenno izdavanijem brošur rabotali. OO. Redemptoristy ostavili nam dijestvitelno krasivu pamjatku svojej dijatelnosti. Brošurki, kotory pod imenem „Blize k Christu“ byli vydavany, očen popularny byli. Vydavali gazetu, snačala „Naš Vychod“, posemu „Missionar“ kotoryj teper jest najrozširenijšeju gr.-kat. gazetoju. Vydal Vladyka, očen poučitelnu knihu dľa virnikov, „Obrazki iz Žizni Spasiteľa“, ktoru perevel iz čužoho *Vpr. o. Dionizij Zubrickij*, byvsij direktor gr.-kat. horožanki, znatel domašneho narodnoho jazyka. Brošurku „Choču byti dobryj ot o. V. Kibalčika, tože Vladyka izdali. Novijše Preosvjaščennyj zãložil *Izdatelstvo „Knihj Blahovistnika.“* Sam „*Blahovistnik*“ tože jeparchialna gazeta, a pri nej vydavajutsja apologetičny i inši duchovny knižočki-brošurki. Do sich por vyšli slidujuščii knihi-brošurki: Gr.-kat. Cerkov, Kalendar Blahovistnika, Sv. Nikolaj, Jedinstvo Cerkvi, Idi k Josifu, Krestna Doroha. Pečatajetsja: Fatima. Prihotovleny do pečati: „Christos posredi nas“, „Christos v nas“ Preosvjaščennyj obstaralsja, čtoby intelligencia mala dobrym ruskim jazykom pisannyj molitvennik, i proto iz jeho povirenija sostãvil takij molitvennik *Dr. Myron Podhajec-kij*, spiritual, kotoryj molitvennik očen oblubennyj v kruhach našoj intelligencii.

Ich ideal jest založiti takoje obščestvo, jakoje majut braťa slovacki rim.-katoliki pod imenem „Spolok sv. Vojtecha“, čtoby i naš narod polučal každýj rok dobry knihi. Byť možet, čto Izdatelstvo „Knihj Blahovistnika“ jest na-

čalom toj raboty. *Slovacki greko-katoliki* tože ne spjät, rabotajut i kromi Missionarja vydavajut novijše časopis „*Cyril a Metod*“.

Jepiskop i bohoslovská seminarija

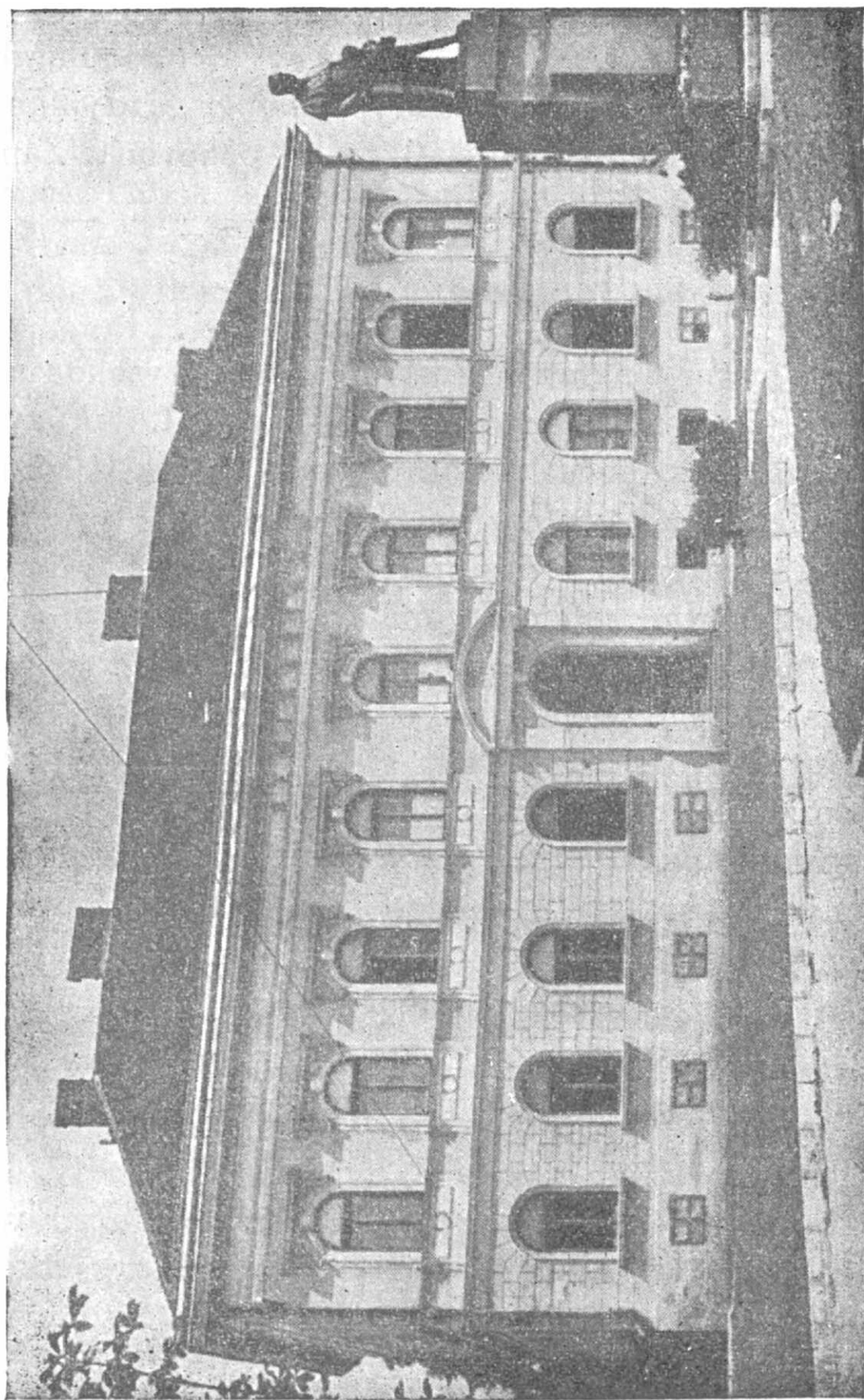
Najvažnijeju institucijeju v jeparchii ješť bohoslovská seminarija. Jeparchija procvitajet, ili upadajet v zavisimosti ot toho, jakich svjaščennikov majet, a svjaščenniki taki, jaki bohoslovy.

Vladyka svojeju otcovskoju ľuboviju tak duchovno, jak i naukovo staralsja podnesti uroveň bohoslovskoj seminarii.

Jako dobryj pastyrj často zachodil v seminariju i privatno i urjadovo. Urjadovo za mnogi roki každy sedmicu raz zašel i tohda deržal konferenciju, nauku dľa bohoslovov. Pamjataju ješče iz svoich bohoslovskich hodov, jak my neterpezlivo čakali etu konferenciju, ibo každyj bohoslov, majet mnoho problem, voprosov, ťažkostej, a na eti voprosy, problemy vsetaki najkompetentnijšim vidili my znati mninije Archijereja. I naši duši tak uspokoilisja nad lehkim rišenijem ťažkich našich problem, tak my sluchali jeho slova, jak slova otca, kotoryj učit svoich ditej.

Duchovny reformy v seminarii: partikularnyj ispyt i duchovnoje čtenije do obidu ot 11. 45 do 12. časa etot zvyk davno ne byl. Nebylo opridilennoje vremja na duch. čtenije. Teper opredilenijem čtenija, čerez hod vsetaki mnoho knih dolžen bohoslov perečitati, čto vsehda tolko v jeho polzu budet. Zaprovažden zvyk *posli obida i večeri umolnije Najsv. Eucharistiï*, čto bylo sovkupleno s odnoju pisneju.

Zaprovažden ružanec, molebny večerami v nikotory dni. Čerez maj každyj deň večer molebn.

Bohoslovská seminář

Zaprovažden *deň rekolekciyjnyj*, to značit pered per-voju pjatnicaju od poludňa silencia (molčanije) i duchovnoje zaňatije bohoslovov. Meždu pročimi umolenije Najsv. Eucharistii, konferencija, častijša sv. spovid'.

Zaprovaždeny „*duchovny rozhovory*“ (colloquium) s *duchovnym otcom*, to značit *každyj misjac, každýj bohoslov* zajdet k duchovnomu otcu i s nim pohovorit. Zaprovaždeny *praktičny katechisacii*.

Materialna storona

Toľko s materialnymj ťažkostami boretsja vsehda naša seminarija. Proto Excellencija opredilil podaf, tak zvanu. *seminaristicum*, podľa ktoroj i svjaščenniki i virniki dolžny podderživaiti seminariju. No ješče i pri toj pomoči slaby suť materialny obstojatel'stva. Novijše Vladyka i veliku *jeparchialnu zahorodu dal uživati seminarii*, (Vladyka ju kupil)katora ne maloju miroju prispila k uluščeniju seminarii. Seminarija ždet, čto prijdet vremja, kohda i ona stanet na svoi nohi. (O tóm voprosi ješče budet slovo pod titulom: Jaki plany ješče neskončil Vladyka?)

Bohoslovski nauki teper razdileny na 5 hodov, i Preosvjaščennyj obstaralsja, čtoby eti 5 hody byli dobri vy-polzovany. Vyimenovali novy sily za professorov, čtoby s svižozju energijeju dalisja do raboty.

Internat Sester Čina sv. Vasilija Velikoho

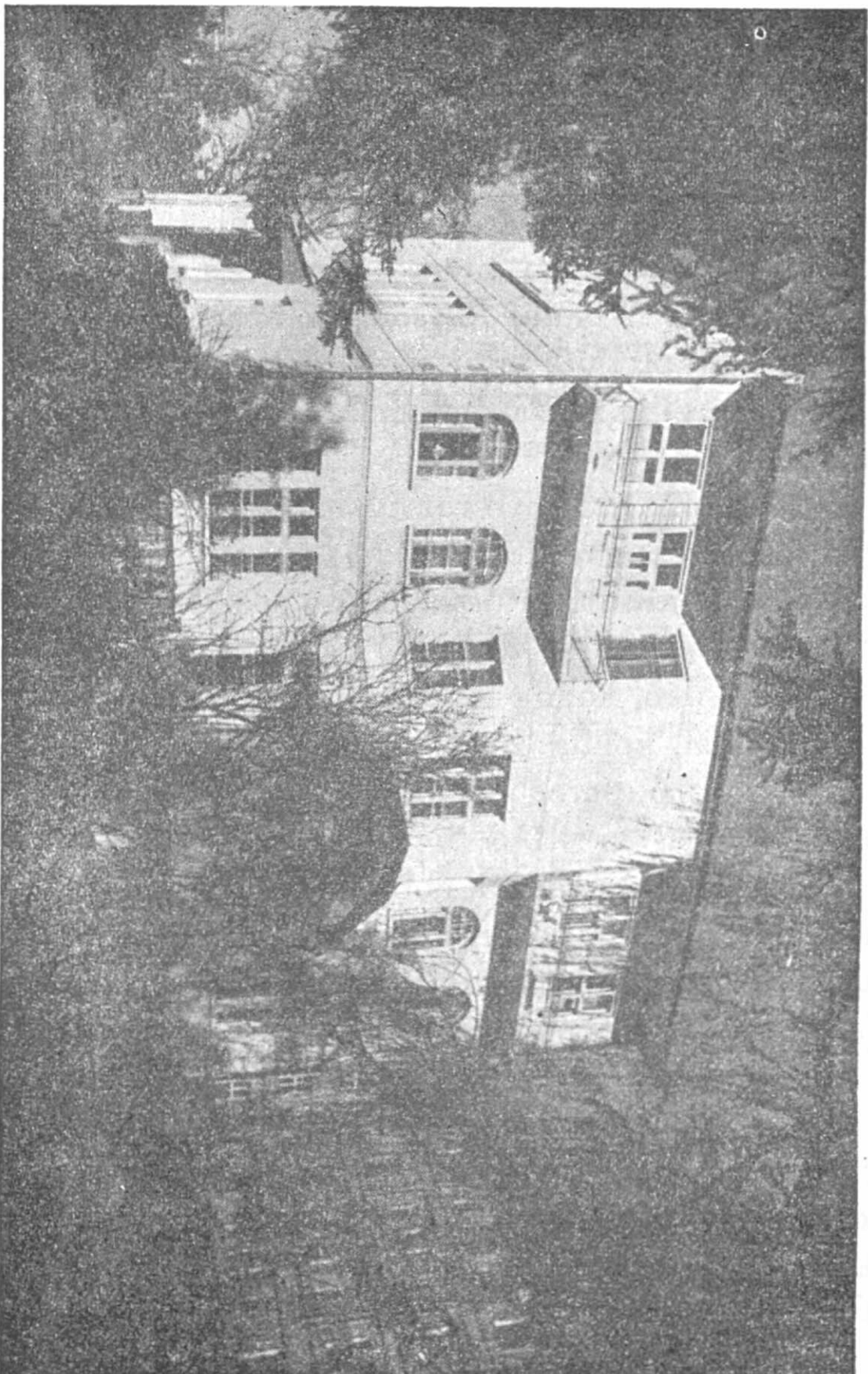
Dľa chlopcov uže ot davna byli dva internaty. Dľa divčat dolho ne bylo nijakoho internata, no i ne nužno bylo, ibó v davnijšich vremenach divuški ne studovali vysši školy. Prichodili toľko do horožanki, perebyvali za tot čas u svjaščenničeskich vdovic, pošli domu i za koroťkij čas vydalisja. Tak bylo raňše. Novijše vse bolše i bolše divušek prichodit v školy.

Istorija našeho divičeskoho internata

10. VIII. 1922 na prihlašenije Dra N. Rusknaka prišlo 5 sester Vasilianok v Prjašev. Igumeňoju monastyrja byla M. Magdalina Humenjuk, dalši sestry byli: Irina Olexjuk, Agneta Cenker, Vasilija Chlibovecka, Markijana Matis. Sojuz Russkich Žen krasivo ich privital. Vpr. Kapitul poredal im divočij internat, kotoryj pomistil v porožnoj rezidencii. Pokrovitelem internata byl, sam tohda upravľajuščij Vikarij *Dr Nikolaj Ruskak*, kotoryj staralsja i o zarjaženije i o propitanije internata. Pomahali i americki Rusiny na čeli s prelatom Gabrielom Marťakom, velikim mecena-
tom našich dil. Naš Preosvjaščennyj tohda uže v monastyri byli. Internat krasivo rozvivalsja k čemu pričinijsja i novyj apost. administrator Preosvjaščennyj Vladyka *Dr Dionizij Ňjaradij*. Sojuz Russkich Žen svoim 10.000 Kčs darom tože pomoh. Bylo 40 divušek v internati. Dňa 20. II. 1927 byl pervyj deň, kohda internat urjadno stričalsja s Vladykoju Pavlom, kohda divuški pozdorovili toržestvennym večerkom novoho, pered dnem pribyvšoho v Prjašev, Vladyku Pavla.

Ot toho vremeni, jak dobryj otec starajetsja o internat. Často naščivľajet i interesujetsja každoju ditinoju, ich potrebami, terpinijami, a tože ich uspichami i naukami. Podľa sviditelej, eti posiščenija byli najprijemnijši mómenty v žizni molodeži.

Jeho Excellencija posemu staralsja o lučšeje pomiščenije internata. Konečno našli místo na Francisciho ul. V horódi je, a vsetaki mimo horoda, ulica spokojna, čista, zdorova. Pri budovi krasivyj sad, stromy, a za budovoju pole. Excellencija kupili to, iz fondu svjašč. sirot. Dom je dočernyj dom fundacij jep. Valijā. Budova byla nemnožkò mala, ale bylo mista dla ubolšenijsja. Do novoho domu pe-

Monastyri SS. Vasilianok i prijut dla ubohich divčat

rešli sestry 31. VIII. 1929. Novyj školnyj hod uže začalsja v novom internati. Sejčas v načali naštal smutok, ibo odna sestra, imenem *S. Vasilija Hlibovecka* pomerla.

Sestry Vasilianki

Zaprovaženy pervy pjatnici v internat, a Excellencija sam prichodil i vyložil Najsv. Eucharistiju dľa umolenija, posemu soveršil moleben i skazal propovid'. Eti propovidi nezabvenny byli i hluboko vrylisja dŕo serdec molodeži.

V sije vremja zaprovažennyj *prazdnik Christa Carja*, kotoryj v internati s neobyknovennoju toržestvennostiju otprazdnovali. Večer vyložil Preosvjaščennyj Najsv. Eucharistiju v prekrasno pribrannoju časovni, skazal nauku i zachotil do nočnoj adoracii, jaka zaprovadilasja v internati. Diti duže rado a pobožno umoľali Isusa cilu noč podileny pŕo 4—4 na pol časa. To ne vozmožno ani opisati, ani zma-

levati, to tolko tot možet porozumiti, kto sam vidil to i perežival.

Čtoby sestry mali lučšu možnosť žiti, Preosvjaščennyj pod číslom 4796/29 peredal sestram veliku ovočnu zahorodu, ktoru daroval jeparchii *pok. Šaš krylošanin*. Zahoroda duže pomohla sestram vo vospitanii molodeži.

Internat dvā raza byl rozširen. Pervyj raz o tri komnaty, to slučilosja 1932 hoda, posemu i cilyj etaž, hde 8 novych místnostej pomistilosja, Tut byla pomiščenna i ubolšena časovňa. To slučilosja v hodu 1937—38. Vse bolše sester jest, ale ješče vse ne tolko, skolko by nužno bylo, i proto rišeno otkryti noviciat. Sestry Vasilianki teper nachodatsja i mimo Prjaševa: v Mežilaborcu, v Stropkovi v Svidniku, v Sečovcach, v Prahi. V Prjaševi holovna ihumeňa M. Magdalena Humeňuk, ihumeňa doma M. Gertruda Karcub.

Otkrytije Gr. kat. russkoj gymnazii v Prjaševi

Stalosja to v 1936 hodu. Kōhda čelovik to čitajet, nechočetsja viriti, čto to možljivoje. Kažetsja, čto to tolko son. My greko-katoliki, kotorymi mnohije tak prenebrehali, teper naraz gymnaziju otkryli. Neslychannoje dilo, koroje v našej deržavi ne bylo! V Haličini mali gr.-kat. gymnazii i v Rumunii byla odna, no na našich storonach, tolko v Prjaševi slučilosja takoje čudo, čto otkrylasja gr.-kat. gymnazija. V rasporjaženijach čitajem takoje: č. 444/36. „Dāvnoje želanije jeparchii našej, imiti svoju gr.-kat. cerkovnu gymnaziju, s pomočijeju Božijeju približajetsja k osuščestvleniju. Ministerstvo škol a nar. prosv. otkrytije gr.-kat. russkoj realnoj gymnazii v Prjaševi na osnovanii škol. zakona iz hoda 1883 XXX-pōd č. 45046/1936 do vidomosti priňalo, značit otkrytije gymnazii dozvolilo.

Čto jakuju religioznuju i nacionalnuju kripost, jakij kulturnyj centr označajet dľa jeparchii otkrytije našej gymnazii, naskoro ani perehľanuti ne možno. Heslo: Čija molodež toho budoučnost, možno pravom dopolniti, čija intelligentnaja molodež, toho budoučnost; jesli naša doľa do teper ne byla najblahonadežnijša, tomu najvažnijša pričina byla ta, čto ne imili my religiozno i nacionalno vospitannu, svidomu greko-katoličeskiju i russkiju intelligenciju. Sej čoteteperešnj nedostatok dolžna otdaliti namirjajema gymnazija. Ale pered očami deržime i privatny interesy svidomych i sovistnych roditel'ej, kotory ne s maleńkoju starostiju pozerajut do budoučnosti svoich ditočok — kuda dati ich vo školu, čtoby oni tečenijem dolholitnych studij ne isportilisja, čtoby ne utratili dva najcinniji skarby čelovika — viru v B'oha, a ľubov k svojemu narodu.

Otkrytijem gr.-kat. russkoj gymnazii podajeme možnost našim virnikam, čtoby ich ditočki vospitalisja v našem religioznom i nacionalnom duchi, čtoby stalisja iz nich virny diti Cerkvi katoličeskoj, ľubljaščije svoj Podkarpatorusskij narod i otdanny Československoj Respubliki.

Koli siju radostnu višt Vpr. Kliru do vidomosti pri-nošu, razom prošu Vas, Vpr. Otcy, a čerez Vas Vysokopočtennyh HH. Učitelej i vsich virnikov, čtoby siju najblahorodnijšu i najsvjatijšu akciju za svoju priňali, i nam do pomoči prišli — naskol'ko to možlivo i materialno, ale osoblivo moralno.

Ožidajeme ot Vas, čtoby postaralisja o tom, čtoby vsi gr.-kat. ditočki naši, vstupujuščije v pervyj klass gymnazialnyj do našej gr.-kat. gymnazii vpisalisja.

Jesli ľubite svoju jeparchiju, ľubite svoju gr.-kat. Cerkov i ľubite Podkarpatorusskij narod, vozmitesja za dilo, čtoby sija blahorodna ideja, kotora posli mnohich trudno-стей, posli dolhich i serioznyh soviščanij, približajetsja k realizacii, ne tolko začalasja, ale i prodolžalasja, razvinu-

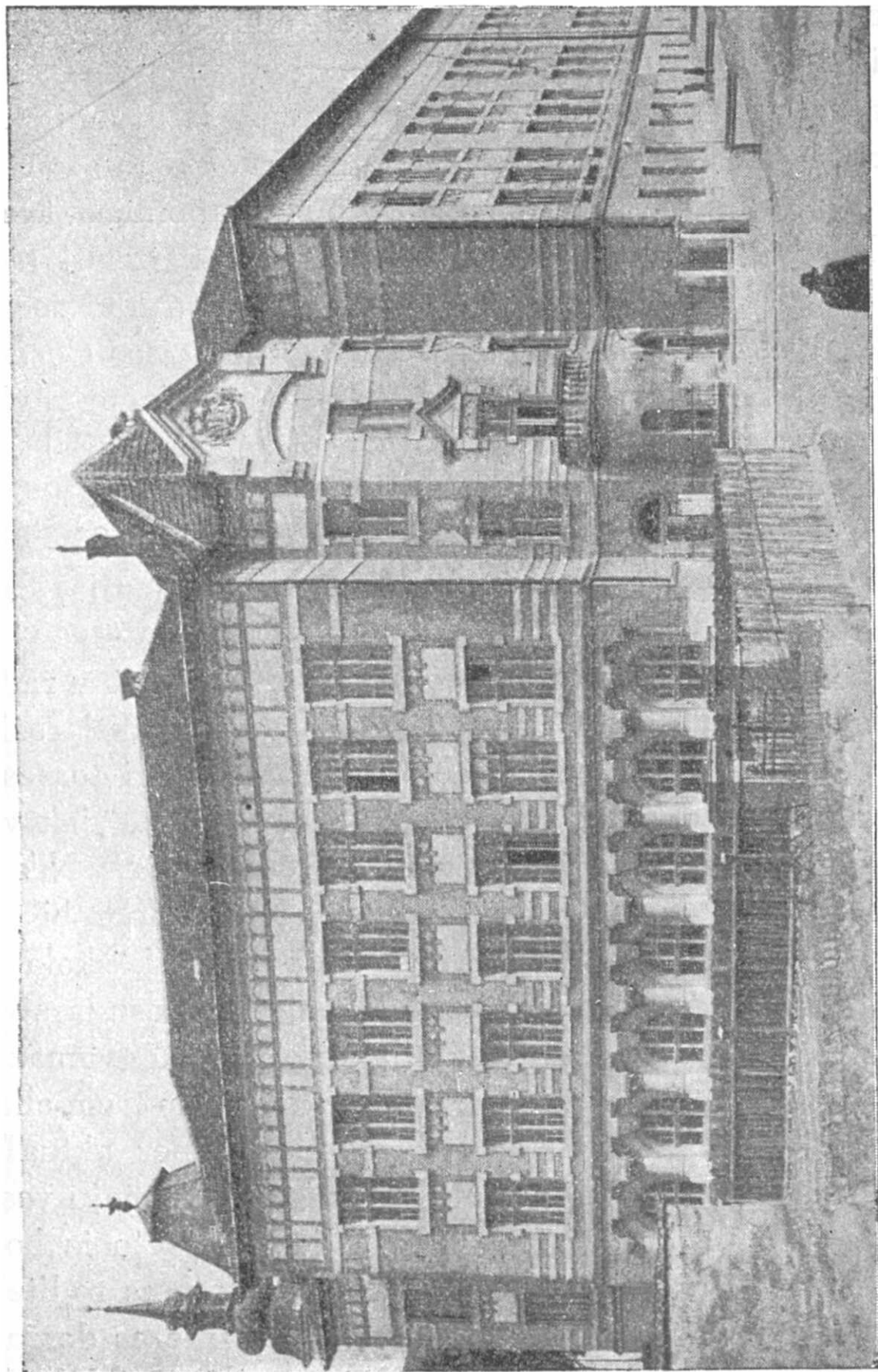
lasja tak, čtoby otkrytjem gr.-kat. rusckoj gymnazii začalosja v jeparchii i religiozno, i kulturno i nacionalno nova lučša, blážennijša epocha.

K tomu prošu Vašej pomoči, prošu Vaši ščiry molitvy, Vaši sv. Liturgii, ibo svidomy my tomu, čto bez osoblivšaho blahoslovenija Božoho, pri našich materialnych nedostat- kach ne dobjemsja do polnoho uspicha; dolžny my naslido- vati ot vorohov svojich pereslidovannaho izrailskaho' carja Iosafata, kotoryj vidivše svoju nemošč i bezradnosť vosklik- nuł. „Poneže ne znajeme čto robiti, kuda obernutisja, ne ostavajet dľa nas inoho vychodu, jako oči naši k Bohu podnesti“.

Vsi virniki jeparchii prjaševskoj sojedinennymi silami vozmimsja za dilo — pomahajme kto čim možet — mate- riaľno, morально ale osoblivo molitvoju, čtoby otkryvajema gymnazija stalasja ohniščem religioznaho, kulturnaho i na- cionalnaho vozroždenija jeparchii našej. V Prjaševi, dňa 12. maja 1936. Pavel v. r. jepiskop“.

Škola otkrylajsja. Tut dolžny my spomnuti tich, koto- ry majut zasľuhu pri otkrytii gymnazii. Pervuju prihotovi- telnuju rabotu sdilal *Dr. Ivan Pješčak* advokat. Jemu idet čo pomoči *OREM*, Objedinenije Rusckoj Molodeži. Vpr. *Fieodor Rajkovič*, predsedateľ preduhot. komiteta. Prelat *Dr. Simeon Smandray*, protojerej byl pervyj mecenat svojimi 10.000 Kč. kotoryj gest pokripil v nadii slabšich, čto dilo pojdet. *Dr. Nikolaj Bobak*, pervyj direktor, kotoryj svojeju lovkostiju i oduševlenijem znal dati ducha i professoram i roditeľam, i školu lovko provadil. Pervyj klass začalsja s 48 učenicami (34 malčiki 14 divuški).

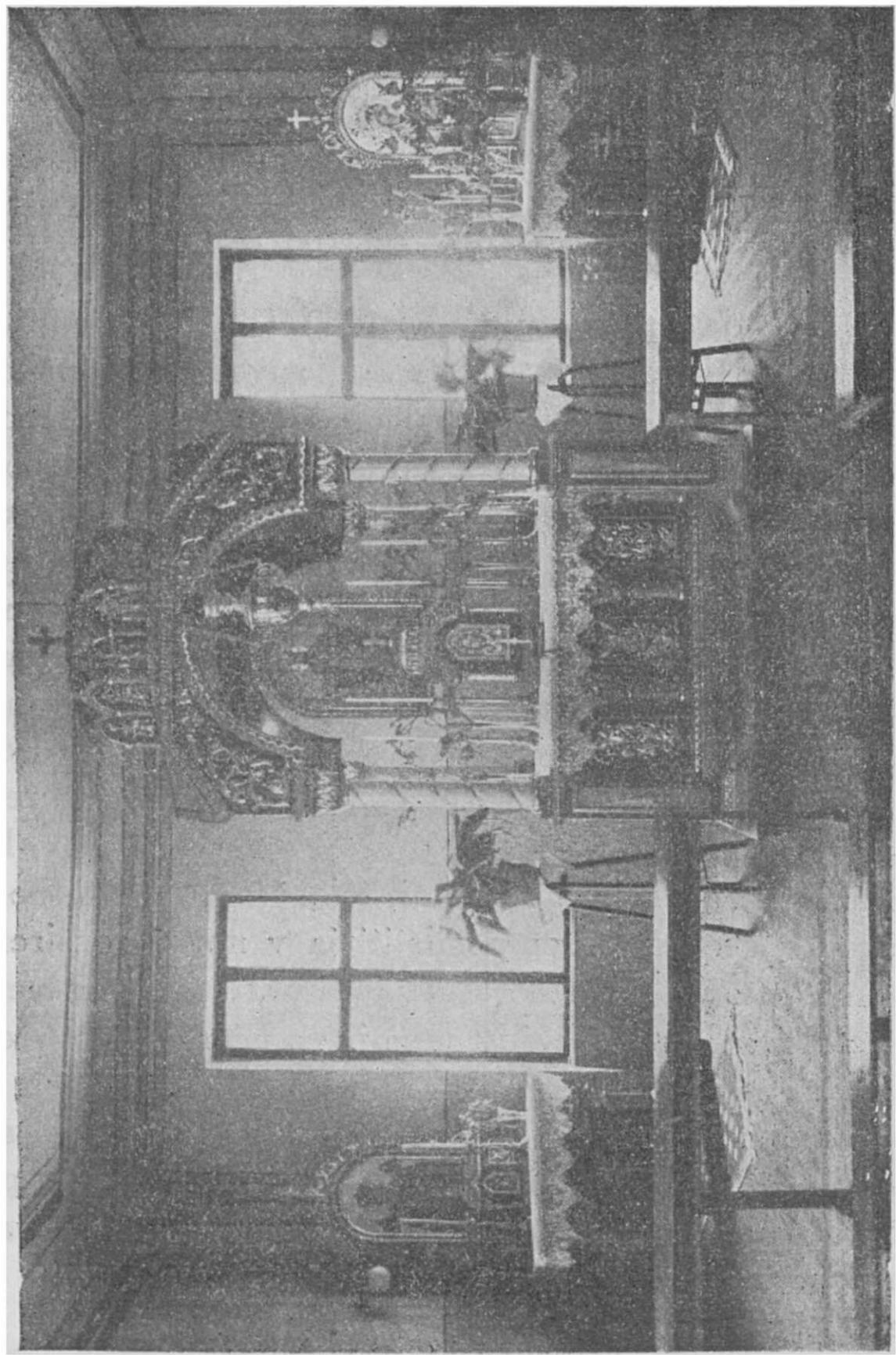
Gymnazija iz hoda na hod rosła. Byli težkosti, ale vsi byli preodoleny. Pervoje pomiščenije bylo v sirotinci, po- semu v alumnei, v činžaku, konečno dostalisja vo' velikuju jeparchialnu budovu.

Byušaja gr.-kat. russkaja gymnazija

Čto charakterizovalo etu gymnaziju? Korotko: Byla to naša gymnazija, i po duchu, i professory i diti, byli naši. Meždu professorami a meždu učeníkami bylo takoje otnošenije, jak meždu otcom i dítmi. Jak odna velika familija tak žili v toj školi. Ditočki duže dobry byli, chorošo učilisja. Podľa kritik odnoho pomočného professora iz druhoj školy, naši diti srovnano k druhim, byli anhelami. V školi byla časovňa, kotora v pereminach vsehda byla napolnena. Ne na silu, každý dobrovolno i s radostiju išel naščiviti Isusa. *Byla to šťastliva škola, ibo meždu jeja stínami tam perebyval Pervyj Učitel, Istinnyj Prijatel molodeži Isus Christos, naš Spasitel.* Lučšije pedagogy, vidivše to prjamo zavidili nam etu časovňu, neprijateli Christa strašno serdilisja, čo molodež v duchu Christa vospitujetsja. *V hodu 1942—3 byla pervaja matura,* kohda v ciloj gymnazii bylo 330 ditej. Iz tich 317 bylo greko-katoličeskaha viroispovidanija, 4 rim. kat. a 9 greko-vostočny.

Preosvjaščennyj často posiščal etu školu, veliku radost mal, kohda iz hoda na hod pered jeho očami diti rosli, i ubolšalisja čislom. Možem sebi predstaviti, jaki toržestva byli pri pervoj maturi, jaku radost mal Vladyka, jak vozderžatel školy, i jaku radost mal direktor Dr. Nikolaj Bobak, kotoryj možno skazati, každý hod čudo robil, čo školu ne zakryli, čo i vopreki velikich agitacij, škola vse otkryla ďalšij klass. Škola teper javlajetsja hosudarstvennoj, no jeparchija nikohda ne žalijet, čo otkryla gymnaziju, ibo nadijtesja, čo i teper škola budet služiti tim trem cilam, pro jaki byla otkryta: *Kultura,* eta cil i teper aktualna. *nacionalna,* etu cil i teper dolžny mati pered soboju vospitateli, a *religiozno-moralna,* my nadijemsja, čo iz bolše pričin i eta cil ostanetsja. Imenno jest to interes roditelej, čtoby oni vimali nad duchom vospitanija. Interes deržavy, čtoby sovistnych horožan mala. Konečno uže iz blahodarnosti za osnovanije, toľko zaslužít osnovatel, čtoby v etoj

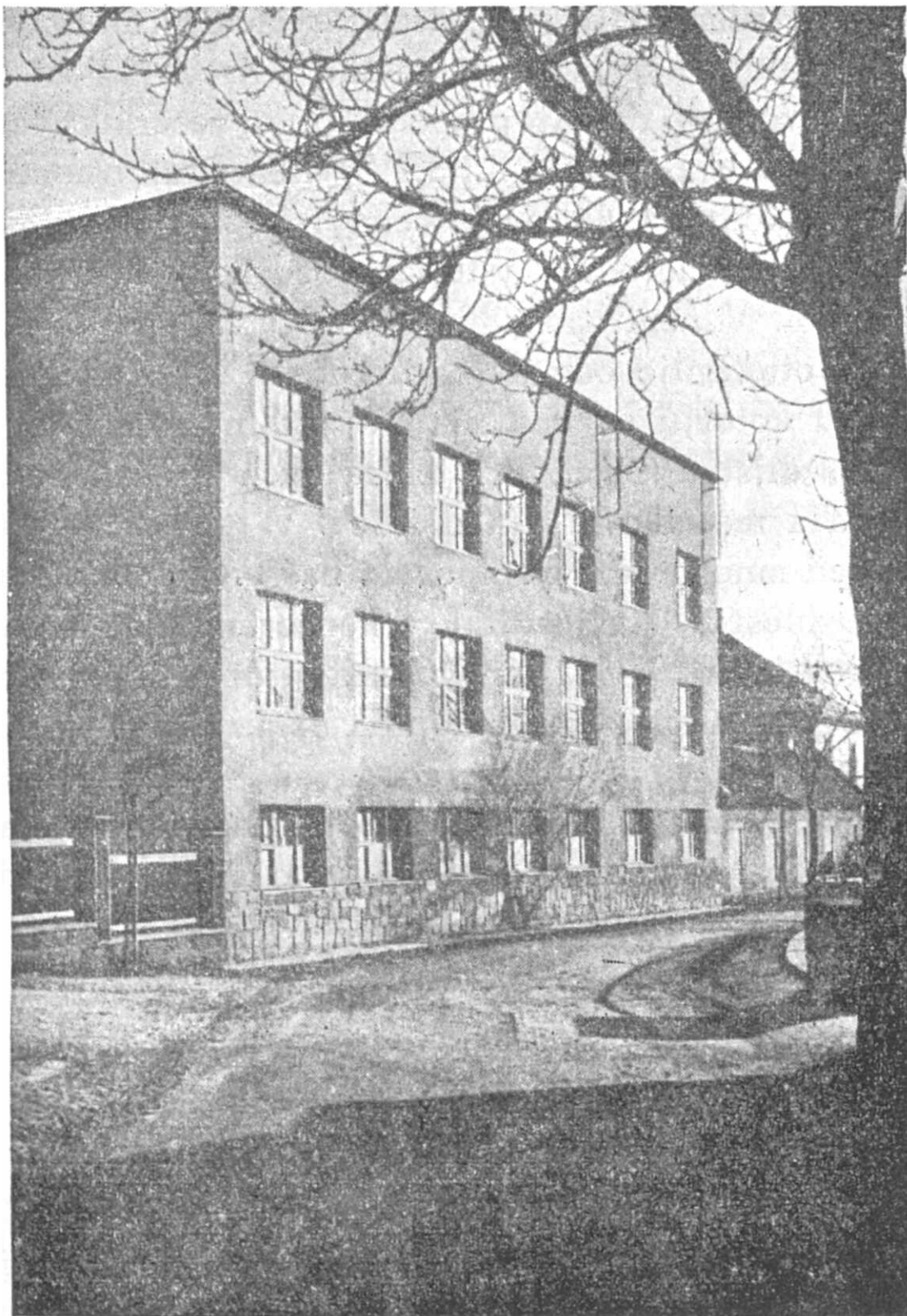

Капличка бывшoj гр.-кат. русскоj гимназiи

školi tradicijnij naš duch, kotoryj jest rozumnyj, zdorovyj, christianskij, gr.-kat. — (naskolko i teper 99% ditej gr.-kat.) zaderžalsja. Daj Bože, čtoby toľko raboty, toľko molitvy, toľko staranija Vladyki prinesli ovoči choť v inoj formi, pod inym imenom, no holovno, čtoby ovoč byla odna: čtoby naš narod mal istinnych voždej.

Obnovlennyj Alumneum

Vo vremja upravljenja Vladyki i daľša institucija „Alumneum“, kotoryj javľajetsja s'obstvennostiju „Obščestva sv. Joanna Krestiteľa“, byl ubolšen. Preosvjaščennyj, chotivše zreformovati internatskiju žizň, i chotivše zmodernizovati budovu Alumneja, vyimenoval molodoho direktora v osobi *Msgre. Michaila Sabadoša*, kotoryj pri tom i katechetom byl v hráždanki i v novej gr.-kat. russkoj gymnazii. Podľa nastavljenja Preosvjäščernoho, novyj direktor dalsja do roboty, i Alumneum razširil s odnym pribudovannym dvaetažnym zdanijem, v kotorom na parteru pomistil obidnik. i kuchňu, na pervom etaži kancellariu, kvartiru direkcii, i muzeji. Na vtorom etaži tože muzeji byli pomiščeny. Davny muzeji peremineny na spalni, tak, čto priblizitelno 120 malčikov spokojno možet pomistitisja v novyj rozširennij Alumnej. Ditočki radostno idut tam byvati, ibo tam veselo, tam čisto, tam porjadok, jest vremja na učenije, jest vremja na ihru, na šport, na prohulku, na muzyku. Alumneum jest naša mala seminarija, ibo v nej vospitany skoro vsi svjaščenniki naši. Jest akcija, čtoby etu malu seminariju polučiti obratno nazad ot hosudarstva, ibo podľa zakona každa jeparchija imijet pravo na odnu maluju seminariju. Daj Bože, čtoby želanije Vladyki osuščestvilosja.

Alumnej (novoje zdanije)

Vybudovanie gr. kat. kulturnoho doma

Kohda rišili budovati gr.-kat. kulturnyj dom, Vladyka mal pered očima duševny potreby svoich virnikov. K duchovnoj i kulturnoj žizni neotminno potrebnij jest boľšij zal, hde vozmožno deržati prepodavâniya, večerinki, teatralny predstavleniya, akademii itd. V gr. kat. kulturnom domi, to vsjo nachoditsja. Preosvjaščennyj kupil ot familii Balpaťaki veliku zahoródu, i v toj zahorodi vybudoval sej kulturnyj dom. V nem nachoditsja velikij zal, pered zalom misto na otloženiye odežd (harderoba). Zal končitsja scenoju, pod kotorju nachoditsja dvi otdilny komnaty, dľa odivâniya dijstvujuščich pri teatralnych predstavlenijach, osobno dľa maľčikov i dľa divušek. V gr. kat. kulturnom domi očeň mnoho raz vystupovala naša molodež i preukazala svoi blestaščj talânty tak v koncertach, jak v teatralnych predstavlenijach. Sej kulturnyj dom teper polučili OO. Vasilijane, kotory pribudujut k domu kapličku, tak, čto etot dom kromi kulturnych prepodavanij budet teper i dľa bohosluženij služiti. Kapličkâ budet tak pribudovana, čto prestol budet otdilennyj ot kulturnoho domu, i kohda ne budut bohosluženiya, oltar zapretsja.

V sosidstvi etoho doma Vladyka dal vybudovati odin činžak, originalno bylo dumano, čto tam budut kvartiry našich ludej. Naskoľko iz nuždy upotrebljali naši školy (gymnazija), kvartiry tam toľko na druhom etaži byli. Nyni cilyj dom peredannyj OO. Vasilijanam, v nem budet noviciat. Nadijemsja, čto etot dom budet načalom novoj ery v našej jeparchii.

Ješče odin činžak dal vybudovati â to v sosidstvi jepiskopskoj palaty.

Tam bylo porožnoje misto. Vybudovannyj odnoetažnyj dom, v ktorom pomiščena Roľnicka banka.

DILO, KOTOROJE VYŠLO IZ NAŠEJ JEPARCHII A ROZŠIRENNOJE NA CILU CERKOV CHRISTOVU

Vladyka zaslal v Rim dľa odobrenija niekoľkych, nám vostočnym milych molitv, čtoby Apostolska Stolica k tim molitvam privjazala odpusty. Iz dňa 10. VIII. 1943 vydala Vostočnaja Kongregacija spis vsich etich vostočnych molitv, ku kotorym priklučeny veliki odpusty. Etimi odpustami polzovatisja možut vsi, osobenno vostočnyje. Tak zvučit text: „*In favorem christifidelium rituum orientalium ubique locorum, ac in perpetuum*“ povsjudu i navsehda. Veliku radost mal iz toho Vladyka, no ne meňšu radost majem vsi, koťory denno molimsja eti molitvy. I teper sovitujem eti molitvy molitisja. Vypečatany suť osobno, i možno ich kupili v našej torhovli „Petra“.

Svjatitel'skaja dijatel'nost Preosvjaščenoho RUKOPOLAHANIJE

Vladyka počal svjatel'sku dijatel'nost sejčas posli svojej konsekraciji v samom Rimi. Odnomu monachu, po imeni Nikolaju Dudašu ČSVV udilil menši činy. Ščastlivo počal svoju svjatel'skuju dijatel'nost, ižo iz toho monacha stalsja pozže Hajdudorogskij jepiskop.

V Prjaševi Preosvjaščennyj pervyj raz dňa 15. maja 1927 h. rukopolahal v svjaščenniki slidujuščich okončennyh bohoslovov: Ermesta Homičkova. i Alexija Deaka. Tohože hoda ješče slidujuščich bohoslovov vysvjatil v čin svjaščenničeskij: Dňa 23. maja Josifa Petrašoviča, 7. augusta Deziderija Schudicha, Dňa 28. augusta Romana Jankeviča, Pavla Spišaka, 14. oktabrja v Stakčini Ernesta Sabola, 25. nojabrja Eugenija Dudinskoho i Michaila Kizaka.

Tečenijem 20 lit Preosvjaščennyj vmisti 172 svjaščennikov vysvjatil. Iz tich svjaščennikov bylo 16 celebsov, a

29 monachov. Velikoje čislo monachov objasňajetsja s tim, čto i takich svjatil, kotory ne byli naši, tolko dovremenno byli na territorii našej jeparchii. Korunoju vsich posvjaščenij byla konsekracia Preosvj. Alexandra Stojky, dňa 12. VII. 1932. h. na svjato sv. Verhovnych Apóstolov Petra i Pavla, kohda naš Vladyka byl holovnym svjatitelem pri posvjaščenij jepiskopa Alexandra. Sosvjatiteľami byli Preosvjaščennyj Vladyka Josif Čársky k'ošickij rim. kat. jepiskop i Preosvj. Ivan Bučko, pomočnyj jepiskop lvovskij.

POSVJAŠČENIJE CERKVEJ

Vo vremja 20-ti litnoho upravljenja Preosvjaščennoho Pavla, bylo 18 sovsim novych cerkvej vybudovano v slidujuščich selach: Čižatice (totu Vladyka ne svjatil). Sliduju-

Posvjaščenije monastyrja OO. Vasilijan v Trebišovi.

šči vsi svjatil Vladyka a to v selach: Huňkovce, Čarnov, Stročin, Štavník, Čertižne, Zlatník i Jastreb eti dvi filialki

Hlinneho), Zavada, Zavadka, Bystra, Komarnik, Kokyňa, Giraltovce (horod) Lascov, Livòvska Huta, Medvedže, Mala Poľana.

V slidujuščich selach posvjatil Vladyka obnovlenny cerkvi: Malcov, Ujak, Komloš, Ruska Nova Ves, Vaľkòv, Tvarožec, Svidnik, Helcmanovce, Krempach, Sulin, Krasný Brod, Renčišov, Repejov, Petkovce, Torysky, Osturňa, Dvòrjanky, Porač, Lesne, Stanča, Seč. Poľanka. Vmisti v 21 selach.

Kromi toho posvjatil monastyryj OO. Vasilijanam v Trebišovi razom s kapličkoju. Novu koplicu posvjatil v Orlovi, v Novom Meste, obnovlennu v Cigelki.

Iz Apostolskaho administratora jeparchialnyj jepiskop

VLADYKA OTKAZYVAJETSJA OT VEDENIJA JEPARCHII

Preosvjaščennyj naš Vladyka, jak apostolskij administrator, byl tolko dovremennym upravitelem jeparchii. I jak takij vidivše, čtò iz mnohich storon jeho situacija stasja ne sovsim blahopolučnoju, faželoju — osobenno pro političeski obstojatel'stva, rišilsja otkázatisja ot vedenija jeparchii. Pod č. 51/Pr... 1939 iz dňa 22. nojabrja nâpisal Vladyka takoho soderžanija pismo k Sv. Otcu v Rim. „*Beatissime Pater! Infrascriptus ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus profundissima venerantia et humilitate ferventissime exorat, ut ab admnistracione Diocesseos Frago-politanae (Prešoviensis) necnon Administraturae Apostolicae Mukačensis — clementissime liberaretur. Propter mutatas circumstantias et politicas et dioecesananas necnon privatas meas bonum Dioceseos omnino efflagitat, ut in locum*

infrascripti constituatur homo manus fortioris et fiduciam Gubernii absolute habens. Itero et itero preces meas humillimas et cum osculo SS. Pedum emorior Sanctitatis Vestrae filiorum minimus. Paulus Gojdič OSBM. m. p. V písmi spomínajú, čoby vedenie jeparhii predať druhému, kto silnejšou rukou je, i kto z strany vlády absolutnoje doviere imieť.

Podobno napísal Vladyka dňa 12. XI. 1939. i na predsedateľa praviteľstva, i prosil vládu, čoby ona jeho prošenie poddržovala v Ríme.

Predsedateľ pravlenia Dr. Tuka takoe písmo napísal Vladyki: *Predsednictvo Vlády čis. 382/I. res. 1940. Bratislava dňa 31. januára 1940.*

Osvietený pane! Na základe Vášho dopisu zo dňa 12. novembra 1939 vláda v zasadnutí dňa 26 januára 1940 vzala uznámost' Vaše rozhodnutie vzdať sa biskupskej funkcie.

Vláda usniesla sa, že keby ste nedostali také cirkevné postavenie, pri ktorom by bolo Vám zabezpečené Vašej hodnote primerané zaopatrenie už teraz zaväzne Vám určuje 45.600 Ks. s tým, že túto sumu budeme Vám v mesačných rátoch vyplácať i keby ste sa zdržovali v cudzine.

Rácte prosím čím skôr zahájiť kroky, aby Sväta Stolica vzala Vaše zrieknutie na vedomie. Tuka v. r. Osvietený pán Pavel Gojdič OSBM. biskup, apostolský administrátor v Prešove.

I tak i Vladyka i vladny kruhy sdilali vsi potrebny kroki, čoby Vladyka byl uvolnenyj ot vedenija jeparhii.

OTVIT SV. PRESTOLA

Na miesto uvolnenija, *prišla bulla datovana dnem 19. VII. 1940*, v ktorej bulli Vladyka s najboľším udivlením čítaje to, čto uvoľňajetsja ot titularnoho jepiskopstva i ot apostolskoho administratorstva, no sovremenno vyimenu-

jetsja Vladyka Pavel, za definitivnoho prjaševskoho jeparchial'noho jepiskopa. — Neožidannyj otvit! Sovsim naoborot slučilosja jak Vladyka prosil i jak vladny kruhi ožidali.

Radi soveršenstva, i istoričeskoj pamjati tut soobščajem v originali text bully: „*Pius Episcopus, Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri PAULO PETRO GOJDIČ, hactenus Episcopo titulari Harpaseno, ritus byzanthini slavici, electo Episcopo Prešovensi, salutem et apostolicam benedictionem. Commissum humilitati Nostrae ab aeterno Pastorum supremi apostolatus officium, quo universo christiano orbi praesidemus, onus Nobis imponuit diligentissime curandi ut Ecclesiis omnibus tales praeficiantur Antistites, qui sibi creditum dominicum gregem salubriter pascere, regere, et gubernare sciant ac valeant. Volentes itaque Nos, de venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium S. Congregationi pro Ecclesia Orientali praepositorum consilio, Cathedralem Ecclesiam Prešovensem, Nobis et Sedi Apostolicae immediate subiectam, plures iam annos vacantem, proprio Pastore providere, simulque Tibi, qui ab anno millesimo nongentesimo vigesimo sexto Doecesim illam Administrator Apostolicus, laudabili prudentia ac sollertia hucusque rexisti, Nostrae benevolentiae signum praeberre, Te ecclesiae illius Episcopum renunciare statuimus. Apostolicae igitur Nostrae potestatis plenitudine Te a vinculo episcopalis Ecclesiae Harpasenae, cuius titulum hucusque gessisti, absolvimus, atque ad quam memoravimus Ecclesiam Prešovensem transferrimus eique Episcopum praeficimus et Pastorem, nec non eiusdem Ecclesiae curam, regimen, et administrationem tum in spiritualibus, tum in temporalibus Tibi plenarie commitimus cum omnibus iuribus et privilegiis, oneribus et obligationibus pastoralibus huic officio inhaerentibus et ad residentiales Episcopos pertinentibus.“*

Končitsja bulla obyčajnymi, formalitami, v kotorych trebujet prisjahu, viroispovidanije. Podpisannyj na bulli Aloys

Card. Maglione, Josef Wilpert dec. prot. apost. Carolus Respighi prot. apost. i ješče tri urjadniki.

Vladyka viđa v tom voľu Božiju, uspokoilsjã. — Vladny kruhi, tože priňali to k svidiniju.

Najnovši dva dila Preosvjaščennoho

Pervoje dilo: bylo to prošeniye o pomočnoho jepiskopa dľa jeparchij prjaševskoj. Eta starannošť zradžujet dušu Vladyki. Vsjo čto znajet, dilajet, čtoby pomoči jepãrchii. Ne razmysľajet malodušno, jak ľudi zvykli. Davajet očeň ščiro otličija svoim svjaščennikam, ne zavidit nikomu dostoinstvo, daže sam obstarajetsja o najbolšeje dostoinstvo o jepiskopstvo. *V istorii našej jeparchii to pervyj slučaj, čto jepiskop prosil k sebi pomočnika jepiskopa.* Iz toho vidno velikodušnošť, objektivnošť, i ľubov k jeparchii. Dal by Hospod' Boh, čtoby eti nadii, jaki priklučãjjet k osobi novoňno imenovannoho jepiskopa J. E. Msgr. Vasilija Hopko, ispoľnilisja tãk jak Vladyka sobi želajet i predstavľajet. Čtoby pokripilosja čerez to greko-katoličeskoje soznaniye virnikov i čtoby bolše sdilalosja v poľzu duš.

Druhoje dilo, kotoroje točno teper slučilosja: *Vladyka peredal odin „činžak“ dom jepãrchialnyj v poľzu OO. Vasilianov,* čtoby oni v tom domi zarjadili sebi noviciat. Tut davajetsja nam slučaj pisãti o Vladyki v svjazi s monašestvom.

Vladyka ociňajet rabotu monašestva

Vladyka znajet, čto čim bolše monachov, monachiň mäjet v jeparchii, tim bolše pomočnikov majet k razšireniju Carstva Christa. Ibo kto znajet, i kto možet lučše rabotati v poľzu Cerkvi, jãk ne eti osoby, kotory radi Christa vsjo ostavili. Ostavili otca, matir, zreklisja supružestva, žer-

tvovali Bohu vsjo, čto najcinnijše majut. Osobenno eti tri dila vlijajut nã čelovikã, i ihrajut veliku rol' u ludej a to sobstvennoje iminije, to ale často prepjätstvujet k soveršenstvu, ibo sdilajet iz čelovika raba iminija; monachi protiv

J. E. Msgr. Vasilij Hopko, pom. jepiskop

tomu obitom obiščâjut, što ne choťat mati sobstvennoje iminije. Na čelovika vlijajet dumka familiarna, značit žiti familarno, a v čeloviku jest pochoť plotskâ, kotora upravľajet mnogimi slabymi, i čerez to ne možut byti soveršennyimi. Protiv tomu sredstvo u monachov jest daľšij obit. Obitom obiščâjut zaderžati soveršennu čistotu až do smerti. U čelovika najcinnijšaja sila jest voľa, â eta voľa mnogich dilajet hordymi, plochimi; monachi protiv tomu obitom obovjazujutsja zrečisja iz svojej voli, i obiščâjut poslušanije nastojateľu.

Preosvjaščennyj znajut, što monašestvo pri takich obitach jest elitnoje vojsko v armii Christa i proto obstaralsja, čtoby v našej jeparchii mal monachov i monachiň.

O monachiňach, — o sestrah uže bylo slovo osobno, teper spómnim OO. monachov.

Snačala tolko OO. *Redemptoristy* byli v *Stropkovi*. Eti posemu perešli v *Michalovcy*. Iz Michalovec rozišlisja ješče znova nazad v *Stropkov* i v *Sabinov*, hde cerkov, kotoru Vladyka kohda to dal vymalevâti, peredal v uživanije monacham, v polzu dušpastyrstva. V Stropkovi budujetsja nova cerkov â pri nej monastyrj OO. *Redemptoristov*.

OO. *Redemptoristy* byli pervy pioneri v oblasti našej jeparchii, za što my im blahodarny. Hospod' Boh pomahajet im, uže teper majut svoju greko-katoličeskiju viceprovinciju nâ čeli s protoigumenom Vpr. o. *Metodom Trčkom*. Vpr. Protoigumen byl pervyj missionar meždu nami s oľcom *Nekulom*. Majet veliki zasluhi okolo vybudovanija monastyrja v Michalovcach i pri vybudovanii prekrasnogo chrama, kotoryj carit na ciloj okolici svojeju krásotoju i velikolipnostiju.

No Vladyka choťil mati i v Prjaševi monachov. Proto častijše prizyval v našu jeparchiju OO. *Vasilijanov*. No OO. *Vasilijane* rabotu na prjaševskoj jeparchii ostavlali na

pozdnijsi vremenã. Chotili napered na Zakarpatskoj Ukraini pokripitisja. Tam reformovali čin, tam začali budovati gr. kat. gymnaziju pò vzoru prjaševskoj gymnazii. No posli maďarskoj okupaciji dolžny byli vsjo lišiti i eti, kotory proischod'ât iz Slovakii vozvratilisja domoj. I tak Hospod' Boh ich pripravil k nam. Dumali obnoviti Bukovu Hirku, i Krasnyj Brod. Začali rabotu, no frónt prepjatstvoval im.

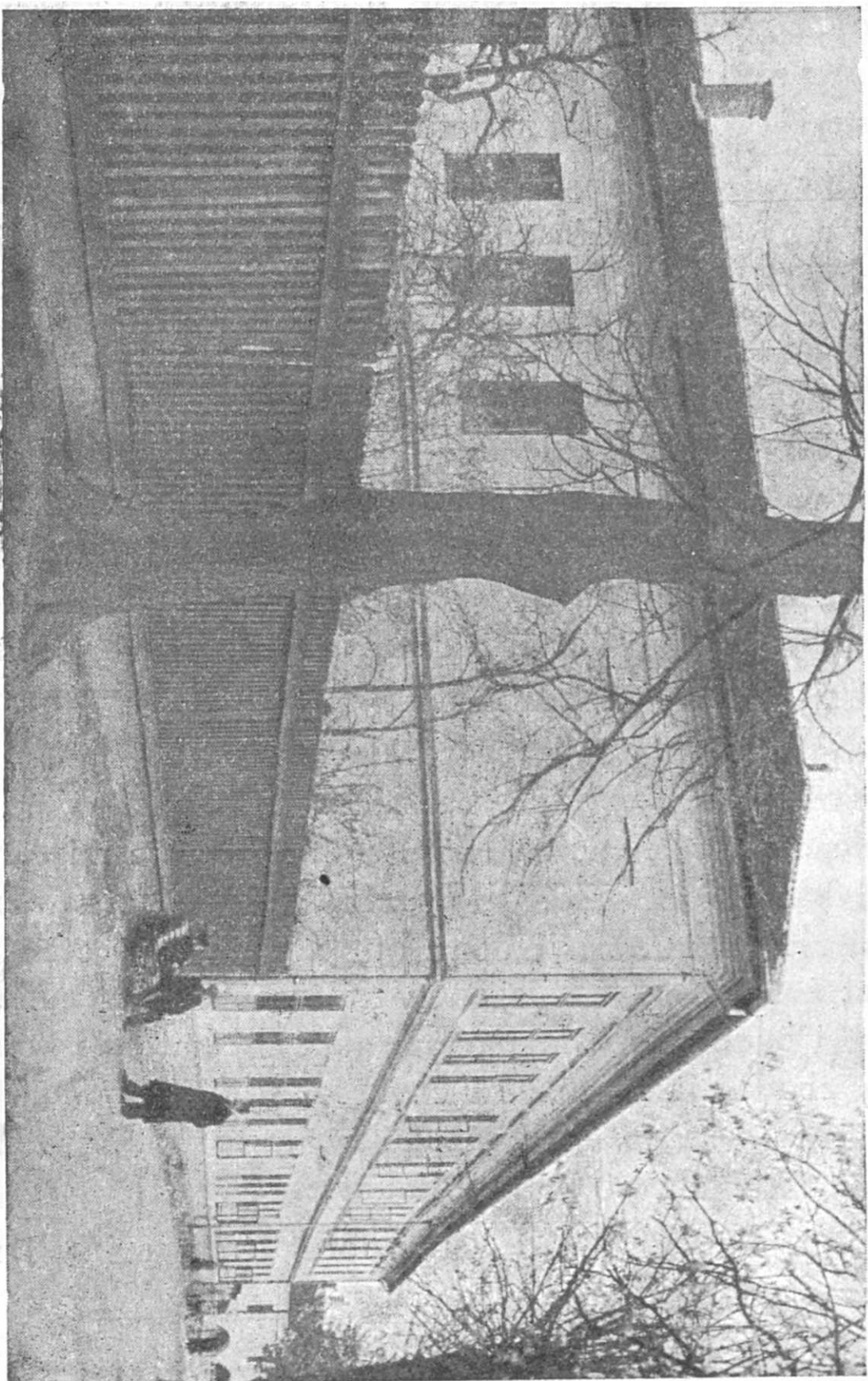
Pervyj Vasilian, kotoryj v Prjaševi začal svoju rábotu, byl Vpr. o. *Chlib Kinach*, magister, teperišnij vikarij generalnyj v Rimi. On provadil noviciat Sester Služebnic, i byl duchovnym otcóm vsich monachiň.

Posemu pribyli daľši 4 Otcy v h. 1944—5. Polučili internat gr. kât. ruskoj učit. akademii.

Meždu tim organizovalisja i na slidujušči místa razošlisja. V Mežilaborcy, hde polučili parochiju, v Trebišov, hde kupili monastyrj, v Prahu, hde polučili parochiju. Byl naznačennyj d'la etich domov i protoihumen v lici Vpr. o. *Sebastiana Sabola*.

Naskólko deržava perebrala ot nich v Prjaševi vedenije internata, očutilisjã bez doma. Vladyka prijal ich v rezidenciju, poka ne najdet d'la nich lučšeje misto. Teper Vladyka našel. Peredal im prekrásnyj dom na Duchnavičovoj ulici, i kulturnyj dom, d'la uživánija. V etom domi budet noviciat monastyrja, a v kulturnom domi budet kaplička, i budet eta sala mistom aktivnoj katoličeskoj akcii. I my zbudilisjã na to, čto v Prjaševi slidujuščij hod' budut tri greko-katoličeskije noviciaty, a to SS. Služebnic, SS. Vasilijanok, i OO. Vasilijanov.

Boh da blahoslovit ich rabotu, čtoby prinesli mnoho polzy d'la Cerkvi, d'la našeho naroda, čtoby Vladyka k nim priklučeny nadij vidil osuščestvleny.

Russka učitel'ska akademija (učrežđenjeje jep. Dra Val'ija)

Velikopostnaja duchovnaja programma

Uže v hodu 1928 čitajem raspordžženije Preosvjaščennoho o tom, čtoby svjaščenniki dobri prihotovili narod na velikopostnu sv. spovid', čtoby poučili, čtoby zaochotili, spokojno terpelivo vysluchali ich spovidi, i čtoby vnimali na to, čtoby virniki so žalem i silnym postanovlenijem ulučšenija spovidalisja. Čtoby podali virnikam priležitost' i u čužoho svjaščennika spovidatisja, čto slučitsja tim, čto sosidny svjaščenniki odin druhomu da pomahajut. Taki raspordžženija často čitajem i pozže i pridajetsja k nim ješče i to, čtoby propovidi postny skazali svjaščenniki i čerez post osobitno katechizovali vniškoľnuju molodež; rozumijetsja, čtoby im deržali podchođašči nauki. Vladykã často na posty specialny archipastyrski poslanija poslal, kotory svjaščenniki v načali postã mali perečitati. V tich poslanijach holovnaja dumka: pokajtesja, se vremja pokajanija! .. Spãsi dušu svoju!

Archipastyrskoje poslanije o vospitanii molodeži

O vospitanii ditej, molodeži napisal Vladyka i krasivoje poslanije k virnikam pod čísлом 5111/30. Soobščajem niskoľko dumok iz etoho poslanija: „Nastupila zima. Kohda zãtemnilosja, kohda uže v seli ticho i v domach zãsvitilisja lampy, tohda gazdyňa vozme do ruk kudiľ, gazda remeslo, diti poroskladujutsja okolo mamy i otca, i tohda choťa i nesvidomo, končitsja najcinnijša robota v domi: vospitanije ditej. Vsjaki tovaristva, organizacii-partii, na molodež vykinuli svoi siti, ibo čija molodež, toho budúčnost.

Najbolše napružujut svoji sily o zachòplenije molodeži na žal bezbožnyje orgānizacii, kotory... protivreligijnymi naukami, našu molodež ot mólitvy, ot Cerkvi, ot pobožnogo christianskoho života, ot Boha ottahujut ich takim sposobom na nesovistnost na neposlušenstvo k roditel'ám, naučujut... to nemožet nikto prepjatstvovati, tolko roditeli. Kohda Boh obdaril vas ditočkami, ne lem totu dolžnost náložil na vas, čtoby obstaralisja d'la nich o každydennyj chlib i odeždu, ale osoblivo, čtoby staralisja o ich dušu. Duša jest tota drahocinnost, kotoru H. Boh peredal vam, čtoby stáralisja o nej, sochranili ot zlodijev, ibo diavol ne tilo, ale dušu chočet ukrasti, ibo ona robit čelovika čelovikom.

Zah'ante lem duševnyma očima do vičnosti, do nebà, jak proslavljajut v nebi diti svoich dobrych roditel'ej, kotorym možut ďakovati vičnu ich radost... ale pahl'ante i do pekla, jak proklinajut tam i na viki budut proklinati diti svoich planych roditel'ej, kotory porodili ich lem d'la svita i d'la vičnoj pohibcl'i, ibo ne staralisja o ich duši... Strašno smutny naslidki zanedbanija vospitanija d'itej iz storony roditel'ej, čto ich parobok, ich divka neposlušna, zvadliva, liniva, surova, ne mólitsja, ne chočet choditi do cerkvi, abo chyba pokazatisja so svojeju hadvabinoju, čto lem vystójujet pri okni, v dverjach, lem po zábavach po korčmach, po balach ich dumki a mnoho raz ješče i ruku smijut dvihnuti a može i udariti na tich, kotory im život darovali i ich vychovali ale lem tilo, a ne razom i dušu... Oj, prolivalisja uže pered mnoju ne odnoj materi slezy pró neblahodarnost syna, abo divky...

... Povinny Vy staratisja tim bolšoju starannostiju o dušu nad tilom, čim cinnijša jest duša ot tila... Nažal' vo sviti inše vidime. Rodiči starajutsjã o každydennyj chlib i odeždu d'la d'itej, ale na to, čtoby i duša nasytilasja, ne majut starosti. Skolko roditel'ej staräjetsja o tom, čtoby

statok nakormlennyj byl, napojennyj byl, čtoby v liti na molodyj konič (trebič, trojka) ne vybihnul, ale čtoby ditina duševno pokormlena byla, t. e. čtoby molilāsja, čtoby do cerkvi chodila, čtoby na nebezpečny dĕla duši místa ne išĕ, čtoby s dušehubitelĕnymi tovarištvami ne schoĕilasja o to ne starājutsja. Ne zabyvajte, rodiĕti, čto Hospodĕ Boh s procentami budet žadatj ot Vas toty talanty, tot skarb, kótoryj Vam v Vašich diĕtach dal.

Dolžnosť rodiĕtelej same perše dobryj primir dati diĕtam svojim. Ale ne lem primirom, no i slovom dolžny rodiĕti pouĕiti svoich diĕtej.

Pri takich familiarnych rozhovorach večerami nauĕite vaši diĕtoĕki Hospoda Boha poznati, Jeho ĕubiti, Jemu služitj; prihadajte im veliku vynāhorodu v nebi dĕla dobrych a viĕčnu pohibelĕ v pekli dĕla hrišnych. Na prazdniki na Roždestvo, na Paschu opoviĕte im, naskolĕko poĕubil H. Boh svit, čto Jedinorodnoho Syna svojeho poslal nā zemĕlu, čtoby každyj ĕelovik virujušĕij v Neho ne pohibnul, no mal život viĕčnyj. Pri takich familiarnych večerach nauĕite diĕti vaši na otpovidny cerkovni pišni, koladki, tropāry, paschalĕnyj kanon itd. , i takim sposobom ne lem milo, ale i duže chosenno perevedete ĕas, otĕahnete ich ot zloho i zasādite do ich serdec simja viĕčnoho blaženstva... V školnych rokach: dāvajte požor rodiĕteli, čtoby diĕti Vaši v školach poĕubili ne lem knižku i nauku, ale i Boha, i molitvu, čtoby iz školy vyšli ne išĕ mudrymi, ale i dobrymi...

Fundamenty pobožnosti diĕtiny pokladajutsja v otcevskom domi: ale jesli škola ne budujet daĕše v duchu viry Christovoj, tohda takā budova ne prineset chosna. Dobra škola jesĕ žerelom vsjakoho blaha, ā plana bezbožna škola, žerelom vsjākoho zla i nešĕastija i proto starajtesja, čtoby vy mali christijanski školy.

Ale ješĕe i tohda ne pozbyvajetesja, rodiĕĕe, na otviĕatelĕnosť za vaši diĕti, kohda uže vychodili školy, kohda uže

stali párobkami, vojakami i veľikimi divkami. V tom najnebezpečnejšom veku, jako tiň, jako anhel chraniť, maješ slidiť za svojej ditiňoj iz kroka na krok: hde chodit, s kim tovarišitsja, jáki knižki, novinki čitajet, hde jest večerami, nočami či doma, abo inde, ibo lehkomysslenny hrichi tvojeho syna i tvojej divki, ne lem jej, ale i tvoju dušu obťažujut. Skolke divok i parobkov oplakujut kohda uže pozdno, lehkomysslenny hrichi svojej molodosti, kotory nã cilyj život sdilali ich neščastlivymi, i boľučim serdcem dumajut na svoich, može uže v hrobi ležaščich roditelej, kotorych stroha dolžnosť byla ich napominati, ot hricha sochraňati, a ne sochranili . . . Jesli sprãvdi ľubite svoich ditej, chočete im dobro, tohda davajte na nich pozor, osobbeno v tom kipjačom veku pristrastej.

Majte starannost o nich, čtoby ne opuskali molitvu, Službu Božu v nedilju, svjãto, čtoby po krajnej miri okolo Paschi i Roždestva Christovoho vyspovidalisja i zapričãščalisja. Na večerkach, na zabavãch, na tancach ani na minutu naj ne strafatsja vam z pered očej; majte starost na to, čtoby kohda zatemnijetsja, ditina tvoja s toboju vjedno v domi byla, a ne voločilasja po ulici, seli.

Jesli ne tak robite ne lem tãžko hrišite, ibo ne vozderžite ditiňu svoju ot hrišnoj príležitosti, čo vaša stroha rodiťska dolžnosť, ale vyrobľajete iz svojej ditiny na svoi stary dni bič, korbãč, pro kotoryj ješče ne malo horkich slez budete prolivati tohda, kohda ot svojej ditiny pomoči, a potichy by ste čakali i potrebovali.

Nedavno čitali my v amerikanskoj gazeti potrjasujuščij slučaj, kotoryj gãzeta tak opovidajet „So posmiškom na svoich ustach hovoril odin parobok o tom, že jak zabil on svojeho otca na smert. Sam sudija soblaznilsja nad povedenijem toho parobka. Ne ukãzoval ni najmeňšoho žalu nad svojim činom. Daže rozkazal jak ho ubil, a to s posmiškoj skazal. Sudija prositsja jeho: Znaješ molitisja? Ne

bojšsja Boha? — A parobok otvičajet: Ne moľusja, ni ne maju ničoho s Bohom. Moj otec hovoril meni tak, čto by ja na „popovski“ besidy ne daval nič, to mňa učil, čto po smerti ne jest nič, i ja lem o tom maju staratisja, čto by v zemnoj žizni priobril sebi všitko, čto možlivo priobristi. No ta ja tak robil, jak mene moj otec učil. Na čto byl by ja robil? Otec byl bohatyj čelóvik. Ja bez vsjakoľ roboty moh vyžiti iz jeho hrošej i majetku. No ne chotil mi davati.

Taj ja zabil otca, čto by všitko čim skorše ostalosja na mene. Tak hovoril „syn“ o svojem otcu, tak ho otec učil, i tak vychoval pre sebe tot otec ne korbač, ale nož, kotoryj ho zabil.

K tim slovam ne treba nič pridati . . .

Mnoho raz i stroho vystupovati protiv ditej — ale i to musite sdilati, ibo Duch Sv. napominajet nas na to v Sv. Pisanii: „Ne prestaj mladenca nakazovati, ašče bo žezlom biješi jeho, ne umret ot neho, ty pobiješi jeho žezlom (paličkoju) dušu že jeho izbaviš ot smerti (vičnoj). Pričt. Sol. (23, 13, 14). I likar mnóhoraz vozmet ostryj nož, a vyriže čto ne zdorovoje, choroje na tili; i zahrodnik otriže suchi, neplodonosny, škodlivy konary stroma. Tak majete robiti i Vy rodiči. Jesli na duši ditini Vašej zbačite ranu, nezdrovyj suchij konar, či to upertost (holovatosť) neposlušnosť, lživstvo do chvaly Božoj, abo do roboty, či tilesnosť (nečistoty) abo inakšij dejakij hrih, kotoryj jak hnijuča rana nachoditsja na duši jej ibo jesli v časi ne vozmeš do ruki „operacijnyj nož“ (paličku, strohši napominanija itd.) choča i boliti budet i ditini i tebi, no ne otučiš ditinu ot hrišnoho obyčaju, tohda otrovitsja duša jej, isportitsja (zhubitsja) diťa tvoje i naslidki dľa nej i dľa tebe horki budut.

Ne slobodno dozvoliti vsjo svoim synam i divkam, čto im lem zabahnetsja. čto im lem do mysli prijdet, ale lem to, čto Vaša roditeľska soviť, serioznyj rozum, za cho-

sennoje dľa ich duši i tila deržit ináč bo rozpestite ich a budú dľa vas tyrany, budú vam oni rozkazovati.

Diavolska porada to, čo divka lem tak najdet sebi muža, a syn ženu, jesli vsjo dozvoliš im. Ne zabud', že čo *hrihom začínajetsja, plačem končitsja. Ščastlivoje supružestvo ješče nikoli ne začalosja hrišnym znakomstvom.*

Pročto v teperišnom časi tak malo spravdy ščastlivych familiarnych životov? Proto bo malo začínajutsja s Bohom, bez hriha.

Ciňte na mnoho svoje rodiťskoje dostoinstvo, ale razom perepolňajtesja strachom pro veliku otvičateľnosť, jaka obťažujet vas.

Ne berte sobi za lahko rodiťski povinnosti, povinny vy ne lem o tilo staratisja, ale zabezpečiti dľa duši ditiny svojej blažennu vičnosť, ibo ináč na viki budet vas prokli-nati v pohibelj, jesli pro vaše nedbalstvo dostanetsja tam...

Pokajtesja

Odin jepiskop postojanno dolžen deržati ruku na pulzi duševnoj žizni naroda, a jak dobryj likarj postojanno dolžen predpisovati različny medeciny. Raz post, raz duševnyj pokorm — sv. pričastije raz kupil — spovid', pokajanje. Teper zastavimsja pri pokajani. Jak sovistno učit Vladyka svoj narod, čtoby istinno pokajalsja. V rasporjaženii č. 600/31. tak vozbuždajet: „V žizni odnoho christiana, dumaju nič inše ne hrajet tak važnu i v slidstvijach tak dáleko došjahujuču roľ, jak tajna pokajanja. t. e. sv. spovid'.

Jesli by dakto vydumal lehkiy, a pevnyj sposob, jak možno naskoro zbohatiti, milionovyj majetok nazbirati, jak možno choromu naskoro vyzdorovitisja, jak možno nekra-

sívomu pokrasiti, pevno, čto ne ščadil by nikto ani času, ani žertvy, čtoby tich važnych nauk priobristi.

A nauka o sv. spovidi ot vseho toho važnijša, dl'ä hrišnika, kotoryj choŕa by odin smertel'nyj hrich učinil v živoŕi, potrebnijša, ibo ona jedina v síli priobristi nam ne dočasne, ale vičnoje blaženstvo, bohätstvo.

— Nažal' ne malo jest' takich christian, kotory tot prevelikij dar voskressšoho Isusa ne znajut dostatočno ociniti, cholodno, dáže s otvraščenijem smotrjat na neho... Taki oni jak bol'na ditina, kotora hnivajetsja i na horkuju, ale chosennu medecinu i na likarja, kotoryj podajet ju; takije, jak slipyj čelovik, kotoryj ne znajet ociniti dobrodijanje solnca.

Čto bylo dl'ä bludnogo syna vozvraščenije v otcevskij dom, čto bylo dl'ä Magdäliny prikľaknenije k noham Isusovym, čto bylo dl'ä Savla poraženije jeho na damässkoj dorozji, to jest' dl'ä hrišnika *dobra sv. spovid'*. Povtorjaju *dobra sv. spovid'*, ibo nažal' *ne vsi dobri spovidajutsja*. Čtoby my znali ciniti spovid' musime znati to, čto spovid' ne l'udi, osoblivo ne svjaščenniki, abo jepiskópy vydumali, ale ona pochodit ot pervoho Svjaščennika, Sámoho Hospoda Isusa.

Najsmišnijša ale razom i najzlobnijša diavolska lož, čto sv. spovid' lem svjaščenniki vydumali samo taka besida, jak by dakto skazal, čto žandarmeriju — zlodije, a finänsov liferanty tovarov vydumali. Vid' *sv. spovid' dl'ä svjaščennikov najbolšij fahar*. i najstrašnijša otvičatel'nost'. Vydumati to zvykli l'udi, čto prineset im chosna, prijemnostej! Dobri znajete, čto spovidati čerez dolhi hodiny v zimnoj cerkvi abo spovidati zärazlivocho choroho, a mnoho raz ješče i v noči vstavati iz teploj posteli, a v snihu, zadujavicach piše iti do druhoho, tretoho sela, jaka dl'ä svjaščennika vyhoda, prijemnost', ä to dáže vsjo zadarmo! O *jesli by ne Hospod' Isus byl osnoval i roskazal sv. spovid' to pev-*

no, čo jepiskopy i svjaščenniki byli by perši, kotory by sterli spovid' iz lica zemli.

Čtoby sv. spovid' prinesla duši chosna, potrebno znati i nepokolebimo viriti choťaj 5 ričej. (Odin Boh v trech osobach, Boh — sprav. Sudija, Syn Božij stälsja čelovikom, čtoby nas spas, duša čelov. jest bezsmertna, bez pomoči Božoj nit spasenija).

Napered razmyšľaj, prihotovľajsja k spovidi. Prihãduj sebi dila, slova, mysli, jakimi ty Hospoda Boha obrazil, dušu oskvernil. Prihadaj sebi opuščenija dolžnostej, i dobrych dil, jãki sdilati tvoja povinnost byla. Prihadaj sebi místa, domy, zabavy, hde ty byl, osoby s kotorymi ty tovarišilsja. Osobливо pri velikich hrichach (smertelnych) neotminno potrebno skazati čislo hricha, čo skoľko raz ty lajal, abo pjany byl, abo čužoložil itd., ibo to ne vsjo jedno odin raz ili dvaďcať raz sohrišiti. Jesli nijak nemožeš znati točno čislo, tohda skaži čo na tyždeň, abo na misjac priblizitelno skoľko raz mohlo byti. Neslobodno bez serioznoho prihotovlenija pristupiti k sv. spovidi.

Probud' v sobi pravdivyj žaľ za hrichi, ibo bez žaľu nit otpuščenija hrichov. Podumãj živoju viroju na karu, jaku zaslužil. Ne lem dočasnu, ale možno i vičnu za veliki smertelny hrichi, pro jaki ne odin iz ľudej uže 100, 1000 abo boľše rokov v ohňu pekelnom mučitsja, a budet mučitisja na viki. Prosjat, blãhajut Boha, liš na odnu minutku, čtoby mohli vyspovidatisja i oplakati svoji hrichi, ale totu minutku za milliony dollarov ne možut polučiti, čas proby dľa nich uže perešol, oni uže propali nãviki.

A ty ješče tut i čas proby ješče ne minul, ješče maješ tetu minutku, ktoru prokľaty duši tak na mnoho čiňat teper, kohda už pozdno, ale kohda mali ju, tohda ne cinili.

Či ne zãtajil ty dakoli narokom iz stydlivosti, abo iz hordosti dajakij smertelnyj, velikij hrich? Znaj, čo ne lem

tot zatajennyj hrieh ne jest tebi otpuščennyj, ale ani toty, kotory jes vyspovidal. Znova treba tebi iz tich vsich rokov — čerez kotory ne vyjavil ty ščiro svoj hrieh spovidatisjâ.

Pered sv. spovideju dolžen ty s hniivnikom pomiritisja. Dolžen ty hrišny svjazy, znakomstva perervati. Kradenny vešči odati, jesli ich ne maješ, ich cinu zaplatiti, učinennyja škody vynaharoditi. Jesli by to sdilâti pered spovideju ne moh, tohda dolžen ty choť lem serioznu voľu mati i silnoje postanovlenije sdilati, čto kohda obstojatel'stva dozvoľat, vsjaki krivdy škody uporjadkuješ. Jesli ty členom protivoreligioznoj, protivokatoličeskoj orgânzacii, dolžen ty netminno vystupiti iz toj organizacii. Jesli čitaješ, predplačuješ, kupuješ protivoreligiozny gazety, knihi, dolžen ty zaslanie takich gazet zastaviti, i bolše ne lem ne predplatiti, ale ani ne čitati. Jesli to vsjo ne zrobiš, daremno ideš do sv. spovidi, razrišenije i tak ne možeš dostati.

V spovidal'nici podumâj sebi, čto ne pered čelovikom kľačeš, ale pered zastupnikom Božim. Otkryj tvoi duševny rany, hrichi, pered duševnym likarem, svjaščennikom, jak by ty pered samym Hospodom Bohom otkryl. Ne sluchaj na zloho ducha, kotoryj, tohda — kohda do hrichâ ta fahnul odobral ti haňbu, a teper koli chočeš vyspovidatisja vozbuždajet v tebi haňbu . . . Ne bojsja ne zradit ne posudit, ne vysmijet ta svjaščennik, ani ne budet o tebi planno dumati, naoborot budet radovatisja, čto mozet vyhojiti ta, čto mozet nazad poprovaditi ta k Otcu nebesnomu . . . *V spovidi ne hovori o hrichach tvoich bližnich, o hrišnych učinkach tvojej sosidy, kumy, tvojej svekry, abo nevisty, ale lem o svoich hrichach.* Jesli že ot poslednoj spovidi ne pamjataješ na nijakij hrieh, osoblivo nâ velikij nit, tohda prihadaj sebi dajakij davnijšij hrieh, kotoryj uže može i mnoho raz vyspovidâl.

Duže važna dolžnosť čtoby hrichi svoi čelovik ščiro, jasno, otverto i po čisli vyskazal v sv. spovidi, ale ješče važnijša, čtoby ne lem jazykom — slovami, ale i sokrušenym serdcem žaloval zà hrichi svoi. Hospod' Boh radostno otpustit hrišniku tysjač smertel'nych hrichov, jesli vyspovidaješ i serdečno žaluješ za nich, ale *ani jeden najmenšij ne otpustit jesli ne žaluješ . . . Žal' jest dilom laski Božoj, i dijstvijem voli čelovika*. Sostoit v tom, čto čelovik sokrušenym serdcem uznajet zlobu svoich hrichov, kotorymi Hospod'a Boha, svojeho Sotvoriteľa-Otca ale i Sudiju obrazil i prohnival i zafahnul ne sebe strašnu vinu, zaslužennu karu. Za marnyj dočasnyj nespravedlivyj chosen za miňajuču hrišnu solodosť, kotora za paru chvíľ deržala utratil jes pokoj sovisti, lasku osvjaščajuščuju, utratil vičnoje nebo . . . , a zaslužil sebi tu na zemli hryzotu sovisti, a vičny muki v ohni pekelnom po smerti.

Spravdy žalujuščij čelovik dolžen mati silnu voľu, kripkoje postanovlenije v budučnosti ot vsich hrichov, ale choť lem ot smertel'nych hrichov i ot priležitostej do hricha veduščich neotminno sochranitisja.

Volali raz odnoho svjaščennika k odnomu bol'nomu staromu mužu, v toj minuti prichoďat i iz druhoho domu — i zovut jeho k duže težkoj chořoj ženi. Opasnosť na oboch místach byla velika. Svjaščennik idet k staršemu, najdet jeho ješče pri pamjati, choryj krásni sja vyspovidal i o krotkij čas umer. — Svjaščennik takoj prosto spišil k bol'noj ženščini, ale uže pozdno prišel; utratila pamjať, uže malo čto dychala, ni odnoho slova ne mohla skazati i takoj pered jeho očami skonala.

Svjaščennik sovsim spokojnyj byl pro dušu staroho čelovika, vid' tak krasivo vyspovidalsja, ale duže žaloval totu ženščinu, kotora uže ne dočekalasja sv. spovidi. Hospod' Boh vo sni do vidomosti dal svjaščenniku, čto naj budet

spokojnyj pró dušu ženščiny, ibo ona choťa uže ne mohla porjadočno vyspovidati svoi hrichi, ale chotila to sdilati, duže chotila spovidatisjã a tak *šćiro žalovala* za svoi hrichi, čto otpustilisja jej hrichi, ale ne tak jest s druhim, kotoryj pravda otverto vyjavil svoi hrichi, ale *ne žaloval* iz serdca, lem slovami, jãzykóm, ispovid' bez žalu ne spasla ho.

Proto ne možu dostatočno seriozno napominati vas, na to, čtoby *pri sv. spovidi najbolšu vahu klali na probuždenije žala*. Uže napered sv. spovidi horjačo trebã prositi Hospoda Boha o lasku iskrennoho žalu, ibo' bez žalu ni najmenšij hrich ne otpustitsja nikomu.

Polipšanije života jest pervyj znak žalu i dobroj spovidi. Pomirenije s hrišnikãmi, vynahoroždenije škody, vozvrašćenije kradežnych vešćej, suť znaki dobroj spovidi.

Postanovenije: 1. Duševnymi očami peresmotrim naši spovidi ot pervoj do poslidnoj i razdumujme, či oni vsi dobry byli? Či ne zatajovali my dajakij hrich može ješće v molodosti? (Jesli da, skažem to v slidujušćej spovidi).

2. Či náš žal byl pravdivyj, iz serdca vychodil on? Či byl soključennyj silnoju voleju popravitisja? Abo liš jazykom, slovami žaloval? (Jesli v tom otnošeni j byla ošibka skažu pri slidujušćej spovidi i posovitujusja s spovidatelem).

3. Do spovidi čim lučše prihotovlusja, i v nej ispravime i ošibki davny, (lem otkryto skãzati svjaščenniku, on poradit).

4. Ot teper budeme častijše, ne lem raz do roka spovidatisja, a vsehda tak, jakby tota spovid' v životi našem poslidna byla“.

— Tak učit nas Vladyka v tom važnom učeni „Pokajtesja...“ Majem sredstvo pokãjanija, tolko pouzijme j ho podľa nãuki Vladyki.

Jepiskop Pavel k svojim svjaščennikam

Dľa odnoho jepiskopa najcinnijšimi dolžny byti v jeparchii jeho pomoščniki dušpastyri, svjaščenniki. I proto často pišet jepiskop k svojim svjaščennikam. Napominâjet, vozbuždajet, poučajet, uprekajet, podľa potreby. Poslanije iz 1932 hoda pod č. 670/32. k svojim svjaščennikam. Niskoľko dumok iz neho:

„Vy jeste soľ zemli . . . Vy jeste svit mira . . . Vy jeste na verchu hory vybudovannyj horod . . . Vy jeste na sviščnik vyložena svišča, kotora dolžna svititi vsim koji vo chrami suť“ (Maft. 5, 13-14, 15-16). Do vsich, ale osoblivšim sposobóm suť napravlenny sii slova na hornoj besidi do *svjaščennikov*, kotory uže siluju svojego zvanijâ dolžny tak svjato, primirno žiti, čtoby, vsi, vidivše ich dobryja dila, proslâvlali Otca iže na nebesich (Maft. 5, 16) osobливо dľa svjaščennikov suť rišitel'nyim prikazom slova Spasiteľa: „bud'te soveršenny, jakože i Otec vaš nebesnyj soveršen jest (Maft. 5, 38).

Vy svjaščenniki dožny statisja soleju svita, kotora sochraňajet duši ot hricha â obščestvennosť ot rozkladu porjadka; jedino svjaty svjaščenniki svoím svjatym životom a neutomimoju robotuju možut otdaliti cilyj svit ohrožajušču najbolšu katastrofu: ateizm, perevorot vsjakoho porjadka. *Vy dolžny statisja svitlostiju mira*; dolžny jeste naukoju sv. Evanhelija zapaliti svitlost' v temnoti različnyh, mnohich falšivyh nauk zasliplennoj modernoj kul'tury, primirom vašeho istinnaho svjaščenničeskaho života pofahnuti za soboju Vaše stado, kotoroje *skorše uvirit dilam, jak slovam*.

Vy jeste na verchu hory vybudovannyj horod, kotoryj každyj vidit, každyj kritizujet — za kotorym ľude orientujutsja, pro dobroje duchovno dvihajutsja, budujutsja,

pro zloje soblazňajutsja . . . Vsjo čto dobroje na sviti, sdi-
lali to svjaty svjaščenniki, „omne bonum ex clero“, ale i čto
na sviti zloho različny jeresi, ateizm, itd. takož pochodit ot
zlych, nesovistnych svjaščennikov, „omne malum ex cle-
ro“ . . . I prodolžajet: . . . „My svjaščenniki, dolžny vzjatisja
do roboty. Dožny sme v svojem kruhu na svojem prichodi
„opportune-importune“ borotisja protiv destruktivnoj nauki
svita, razširjati carstvo Bože — slovom iz propovidaľnicy
v cerkvi, iz kaftedry v školi, v različnyh obščestvach, či-
tälňach, dilom, učinkami miloserdijsja, podporovanijem i
razširenijem dobroj pressy, a osobenno s primirom a to so
svjatym svjaščennikčeskim životom, ibo vična pravda, čto
„verba movent, exempla trahunt“ (slova porušajut, ale pri-
miry fahnut).

Kažet Hospod' Isus čto „hore miru ot soblazň“ (Mat.
18, 7) a osobenno soblazni pochodašči ot svjaščennikov,
ohromny škody zapričinili svitu.

Pravda, čto po slovam Spasiteľa „nužda jest prijti so-
blaznom“ (Mat. 18, 7) ale ne nužda, daže naj Hospod' Boh
sochranit, čtoby oni pochodili ot svjaščennikov, osobenno ot
katoličeskich svjaščennikov. . . „Hore čeloviku tomu, imže
soblazň prichodit“ (Mat. 18, 7) možeme k tomu dodati, čto
storaz horše, jesli ot svjaščennikov prichodit“. (Čtoby svja-
ščenniki ne upali duchom). „Duch pobožnosti, apostolskoj
revnosti jest takim duchovnym ohnem, kotoryj postojanno
trebà razduvati, podderžovati, ibo inaçe jako oheň, na ko-
toryj ne dokladajetsja, vyhasnet, i čim bolša temnota i jas-
nijša svitlost perebyvala v serdci svjaščennika, tim bolša
zimnota zavladijet upavšim sluhom Božim.

Fakľa, ale uže vyhasla, ne svitlo, no temnoťu a dym
razširjajet, takij propovidnik, kotoryj slovom pokazujet
dorohu do neba, a primirom svoim tahnut do pekla, . . . pri-
čina upadka, čto ne staralisja posli seminarij bolše vozder-

žati v sebi duch svjaščenničeskij, *zanedbali dokladati na oheň pobožnosti svojego serdca*; ne razduvali v svojej duši plameň viry i ljubvi, slovom opustili molitvu, razmyšlenija, duchovny čtenija, častu sv. spovid', opustili duchovny upražnenija, zanedbali bohoslovski nauki, daže vsjakoje ďalšee obrazovanije. Ne divno posemu, bez obrazovanija tak duševnoho, jak naukovoho, o niskoľko rokov kromi samoho charakterã v ordinacii polučennaho, ničeho svjaščenničeskaho v sebi ne zaderžali; rozum svitskimi dumkami napolnennyj, serdce ne uporjadkovannymi pristrastami ovladannoje, duša bez revnosti, bez ljubvi Božoj hrichami obtažena. Takim vojskom sv. Cerkov osoblivo v teperišnych vremenach daleko ne zajdet... *zreformujeme same perše sebe, a pročeye vsjo, ot sebe prijdet.*

Jako „*conditio sine qua*“ uslovije bez kotoraho nikto ne mozet byti dobrym svjaščennikom jest slidujuščee: dolžny my: 1. posli horjačoj rannoje molitvy *po krajnej miri 15 minut, pered litugizanijem, razmyšľati* o nikoj to pravdi viry, osobenno o cili, o smerti čelovika, o hrichu, o sudi, o pekli, o nebi, o strastach i pročich momentach žizni Spasiteľa, do čeho sebi predmet iz otpovidnoj meditacijnoj knihi večer prihotovľajem. Pevno, čto posli dobroho razmyšlenija i služba Boža prinesetsja Bohu pobožnijše, vnimatel'nijše i pevno ne zabudeme ani na blahodarenije. Kto ježednevno razmyšľajet tot ne pristupit k sv. prestolu v smertel'nom hrichu, i tak služba Boža stanetsja žerelom vsjakoje blahodati ne liše dľa druhich, ale osoblivo dľa samoho svjaščennika.

2. V sovisti obovjazuju stroho každyho svjaščennika, *ježednevno časoslov molitisja*; kto ne mozet cilyj tohdã po krajnej miri po smyslu rišenija jeparchial'noho kongressu, čerez polhodiny dolžen molitisja tak, čtoby čerez 2—3 dni cilyj časoslov vymolilsja...

3. Najuserdnijše prošu vsich svjaščennikov, čtoby dľa

zadržanija nevinosti duši i serdca, čto do každydennoho liturgizanija tak duže potrebno, čim častijše spovidatisja, odnakož ne meňše, jak raz na misjac.

4. Neraz vidime, nažal' i svjaščennikov, kotorych povedenije, besida, odežda zradžujet sovsim prostoho seľani-na, a to proto, ibo ne liše opuskajut molitvu, razmyslenije, voobšče duchovny upražnenija, ale i proto, ibo ne zanjimajutsja serioznymi dilami, otpovidnymi ich svjaščenničesko-mu duchu i ich obrazovaniju liš každydenny žurby za kusok chliba, liš hospodārka, liš familija im na mysli i tak ne divno, jesli pomaly vsjo, čto učilisja zabyvajut, postepenno vsehda nizše a nizše upadajut, i skoro iz svaščen. čaraktera tolko kollar ostal na nich, abo može uže ani to nit.

I proto... v sovisti obovjazuju vsich svjaščennikov, čtoby ne minul deň, čtoby po krajnej miri 1—2 hodiny ne učilsja, čtoby čohosj serioznjšoho ne perečitati. (Vse bohoslovski predmety nužno perebirati) ale každyj svjaščennik iz bohoslovskich predmetov dolžen vybrati sebi odin, v kotorem specializujetsja. Odin istorik, druhij pravnik, tretij moralista, patrolog, filosof itd. po svojemu smaku. To ne liš podneset jeho činu pered svitom, ale prineset jemu mnoho naukovoj delektacii (naslaždenija) i vozderžit jeho ot mnogo zloho.

5. V cerkvach naj ne budet Isus smutnym, naj ne čuvstvujetsja opuščennym, no naj obkružat Jeho tam naši teply, ljublašči serdca; naj ne minet deň, čtoby každyj svjaščennik ne positil čerez deň kromi liturgii, v Sv. Tajnach meždu nami perebyvajuščaho, Isusa. Do toho priučujem i našich virnikov.

Deň svjaščennikā naj končitsja teploju blahodarnostiju, molitvoju za polučennyje dary tot deň, strohim ispytaniem sovisti i probuždenijem sokrušennoho žalu za hrichi minuljšoho dña i voobšče za vsi hrichi ciloho života.

Vot praktično, v korotkosti vsjo skazano, čto dolžen každyj svjaščennik poderžati i tohda obnovitsja parochija, a jesli bolše parochij obnovl'atsja, tohda obnovitsja i dekanat, a jesli bolše dekanatov obnovl'atsja, obnovitsja cilâ jeparchija. Posluchajme, ibo naša dolžnost posluchati svojego Archipâstyrja, na to my i prisjahoju obovjazalisja.

Najvažnijšoje v žizni čelovika, dobra smerť

Preosvjaščennyj ne na to jest' zvanyj, čtoby virnikov sistematično poučoval o vsich pravdach, ibo na to suť postavlenny prichodniki na parochijach. No vsetaki Vladyka, choťa eti nauki, kotory duže važny, iz času na čas, vo formi pastyrskoho poslânija, posylajet dľa naroda.

Takim poslanijem jest' tože č. 2169/30, pod titulom: „Archipastyrskij list o vyprošeniju blahodati dobroj smerti“. Poučmesja ot svojego nâstojateľa: „Iz matrik usopšich, zaslannyh dľa archiva jepiskopskaho, bolizniju vzjal ja do vidomosti, čto niskoľko iz virnikov moich bez svjatyh Tajn perešli do vičnosti, bez prihotovlenija pojavilisja na tom ispyti-sudi, ot kotoroho zaležit ne odno sviditel'stvo, ne dočasnyj majetkovyj interes, ale vična doľa čelovika... Tam ne vozmet'sja do vnimanija, kto byl carem, a kto byl sluhóju; kto byl milionerom, a kto byl žobrakom, kto byl slavnym mudercom, a kto byl zamitačem ulicy; tam strafatsja vsi svitski raznicy, a ostavajet lem odna meždu ľudmi a to ta, čto, kto byl dobryj, a kto zlyj, kto byl pravednyj, a kto hrišnyj, kto virujuščij a kto bezbožnyj, kto budet na viki spasennyj a kto prokľatyj. O! strašna to hodina smerti! Ona rišajet nâd vičnoju doleju čelovika! V toj hodini začinajetsja vičnoje naše blaženstvo v nebi, abo vičnaja naša pohibeľ v pekli. (slidujut primiry strašnoj smerti Iroda,

Voltera). Dijstvitel'no strašna jest' hodina smerti; sam Spasiteľ zadrožal, i krovavym potom zaľalsja, kohda zapanovala nad nim dumka smerti... Jesli lem maleňko vıry nachoditsja v našem serdci, a choťa mäleňko iskry ľubvi k svojej bezsmertnoj duši, tohda nemožljivo, čtoby ne staralisja o najťažšej i najvažnijšej hodini, kotora nezaderžitel'no približajetsja, čim lučše prihotovitisja.

Najpevnijša garancija dobroj smerti, dobryj christian-skij, svjatyj život. Ale čto majeme robiti my, hrišny ľude. kotory choťa i usilujemesja Bohu služiti, odnakož vsehda podšpotimsja, či svit, či dijavol, a najbolše rãz vlasne tilo povedet do hriča. Osoblivo važno dľa nas, čtoby vyprositi, vymoliti dľa sebe lasku dobroj smerti.

Naj ne minet deň, čtoby po krajnej miři 3 Bohorodice Divo ne pomolilisja k Materi Božoj i k Sv. Josifu, jako k pãtronu umirajuščich, na vypošenije blahodati dobroj smerti.

Čto nikotory bez sv. spovidi i pročich tajn umirajut, pričinoju toho mnoho raz jest' to, čto i sami v životi ne staralisja o lasku dobroj smerti, ne molilisja pro ňu, äle i srodniki ne staralisja o dušu bol'noho. Kličetsja likãrj, kohda chorota začinajet byti nebezpečnoju, ale kohda bol'nyj ješče pri sebi, tohda treba volati i otca duchovnoho, a ne kohdã uže utračajet pamjať, rozum, abo kohda uže umirajet. Tohda sv. tajny uže tãžko možut pomoči. Ne treba bojatisja ot sv. Tajn; prinosjat oni bol'nomu ne smert', ale naoborot vyzdorovlenije duševnoje, a mnohocrãz i tilesnoje.

A či ne lučše, jesli bol'nyj čelovik doznajetsja, čto jeho bolizň tãžka, daže smertel'na i prihotovitsja na poslidnu tak važnu dorohu, jak jesli naoborot, klamut jeho, i tak bez prihotovlenija pojavitsja na sudi Božom i pro nemiloserdnu ľubov srodnikov, dušã jeho na viki propadet!?

Jesli tak važna jest' minuta smerti, tohda treba nam na totu minutu prihotovľatısja:

1. Tak, čo často budeme na našu smrť pamjatati; rano podumajeme či ne bude sej deň poslednyj dľa nas; večer: či rano probudimsja? naščivľajme často i rado cintâr, hde naši didy, otcy, srodniki, ale uže i rovesniki v tak velikom čisli ležat i prihadajme sebi: hde jest naše místo? Kohda budet i nad našim tilom označati derevjannyj krestik, čo tu otopčivajeme?!

Kohda zvoňat mertvomu, podumajme, čo kohdâ to budut našu smrť holositi zvony, jesli pochorony vidime podumajme, kohda budut nas pohribati!?

Choťa jak horka jest pamjat smerti, ale duže spâsitel'na, chosenna, kto často dumajet na ňu, horkost' jej strattitsja, ibo žalo smerti jest hrich, ale kto často dumajet na smrť svoju, tot e sohrišit, ibo Duch Svjatyj kažet: „i pamjataj na poslednyji tvoi dila, i na viki ne sohrišiš“ (Ekkł. 7, 40).

2. Kromi pamjati smerti *treba molitisja o lasku dobroj smerti*; jesli molimsja o zdorovľa, o dobryj urožaj, o sčastlivoje putešestvovanije, slovom o zemny, minajuči dobra, tim boľše treba nam molitisja o takoje dobro, ot kotorâho zaležit vična doľa duši. Moltesja osoblivo k Materi Božoj jako k našej nebesnoj materi i k sv. Josifu, jako k pätro-nu dobroj smerti, čtoby oni vyprosili dľa nas totu lasku, čtoby smrť ne dostihla nas v smertel'nom hrichu, i čtoby svjatymi tajnamj očiščeny i pokripleny mohli perestupiti poroch vičnosti.

Rozumnyj čelovik skoro napered prihotovľajetsja nâ fažki „čorny“ dni; zarobľajet, šporujet, otkladajet hroši, čt by bylo, kohda zaklopkajet na dverjach chorota, neščastâ, bida.

Odin bohatyj samotnyj grof každyj rok išel na lito do Tater. Jeho virnyj sluha, kotoryj uže pri nem postarilsja, na rozkaz svojego pana, mnoho ričej napakoval grofu, čtoby

mal na čas litného života v Tatrach dostatočno vsehó. A jeden rok, kohda uže grof i sluha stãryj byl to skazal grof: treba prihotovlãtisja na druhij svit..., a sluha tak naivno prositsja: pane, a či na druhij svit majete tože mnoho zapakovano? Či poslal vy tam napered mnoho ričej, čtoby vy ne holodoval?.. Grof zadumalsja, priznal pravdu sluhi, majetok rozdal ubohim i prihotovlãlsja do vičnosti... Tak treba i nam vsim prihotovlãtisja do vičnosti. Jesli ispyt raz ne udalsja, to možno povtoriti, jesli zemlã ne prinesla dobryj urožaj, to pevno, čto prineset druhij, tretij rok. Ale *jesli raz ne udalosja nam dobri umerti, totu ošibku uže nikohda ne možno napraviti.* „Ašče padet drevo na juh i ašče na siver, na místo, idiže padet drevo, tam budet“ (Ekkł. 11, 3).

3. Usilujetsja *každyj deň tak žiti*, tak i ispolňãti svoi povinnosti i christianski i stavu, *jakby tot deň byl poslidnij v životi našem.* Na hrobi kardinala Valentina v Rimu v cerkvi sv. Sabina čitajem slidujušči slova: „Ut moriens viveret, vixit ut moriturus“ (čtoby moh i po smerti žiti, tak žil, jak umirajuščij). Nikohda ne otvažmesja na takij učinok, na jakij by ne otvažilisja na smertelnoj posteli, tohda dlã nas smerť ne budet strašna.

Sčastlivyj čelovik, kotoryj perevel svoj život ne v pustych suetach slavy, a bohatstva, ne v hrišnych zabavach svita, ale v cinnych učinkach pravdivoho christianskoho života, kotoroho život na smertelnoj posteli javlãjetsja jako velika, pšenicej zasijata zemlã, na kotoroj prekrasnyj urožaj, polny, tãžki, pochileny koloski, v lahodnom vitri koly-sajuščesja čekajut na žatvu, — tak i on vidit, čto približãjetsja čas, kohda jeho horjači molitvy jeho učinki lãubvi i miloserdija, jeho umertvlenija, posty, terpinijã, jeho sv. spovidi i sv. Pričastija, jako v nebesny skarby pereminivšesja bohãtstvo, čekajet jeho, čtoby v nebesnom otečestvi na viki bohatym i blažennym sdilalo jeho. Jako pčely ob-

rojât svoju matku-carevnu tak obrojat i dobry učinki čelovika po smerti.

— Tak poučujet nas naš Vladyka o najvâžnijšom momenti žizni. Suť to slova otca k svoim diťam, kotorych Vladyka ľubit. Ne tak, jâk svitski ľudi ľubjat, — tut na zemli toľko — a ne starajutsja o tom, čtoby naviki ľubili, Vladyka tak ľubit, čtoby i vo vičnosti byli my šťastlivy, i čtoby i tam mohli my vmisti s Vladykoju, jâk odna familija ľubitisja naviki. Ne zabudme na sije važnoje poučeniye, náš interes, čtoby my to poderžali.

Liturgična akcija

Uže i raňše, no osobenno v 1938 hodu Preosvjâščennyj urgirujet „Liturgičnu Akciju.“ Napisal Vladyka takije dumki v svojem poslanii . . . „Ne maloraz prichodit do mene skarha, čto virniki po nikotorych selach zabyvâjut na III. Zapovid' Božu, ne svjatat dni nedilny i prazdničny tak, jak to Hospod' Boh i sv. Matj Cerkov požadujet ot nas.

A Hospod' Boh i sv. Mâti Cerkov požadujut ot nas, v nedili i prazdniki vozderžatisja ot tažkoj raboty i po-božno vysluchati Službu Božu a po možnosti i sv. propovid' (kotora u nas i tak pri službi jest) i utreňu i večerňu, daže inymi dobrymi učinkami posvjâtiti sii dni . . . Nažal', ne odin jest, kotoryj ne liš ne posvjatit deň Božij dobrymi učinkami, ale ani službu Božu ne vysluchajet, ješče i oskverňajet svoju dušu hrichami, ibo na *misto cerkvi — idet do korčmy*, na místo Služby Božoj na jarmarok, na místo večerni na hrišny zabavy; na místo otvoriti usta na molitvu — otvirajet usta na klevetu, obhvârku a na haňblivy besidy.

A skol'koraz stanetsja, čto mnohije, choťa prišli do cerkvi, ne prišli molitisja, ale druhich soblazňati — taki radše by domâ ostavali; ne prišli Bohu služiti, ale Boha

obražati, ne prišli dušu svoju zbohatiti dobrými účinkami, ale hrichami pokaľičiti.

No takoje oskvernenije nediľ i prazdnikov daľše terpiti ne možlivo, ne svobodno, ibo karã Boža dotknetsja nas vsich.

Prikazal nam Boh sedmyj deň otpočinuti sebi i posvjatiti jeho. Heslo teperišňoho materialnoho čelovika jest: liš čim bolše pšenicy, žita, jarcu — vyťahnuti iz toj zemli, čim bolše tovaru iz fãbriki, čim dorohše otprodati voly, koňi, korovy, choťa pro to trebalo by i Službu Božu opustiti . . . *Proto čto ľude ne poderžali III. Zapovid' Božu, Boh poslal ľažku karu: bezrabortnost' „nezamestnanost'“ . . .* ibo čelovik kolj bylo roboty, v svojej zachlannosti, ješče i v dni prazdničny-nediľny rabotal, obkradal Hospoda Boha ne otdal Jemu deň otpočinku i molitvy, proto dopustil na neho Boh karu, po kotoroj ne liš v nediľu a prazdnik, ale i v robotny, povsednevny dni dolžen otpočivati, — choťa tot „otpočinok“ uže ne jest solodkij.

Tak istorija, jakože i každydennyj opyt nam dokazujet, čto blahobytije naroda tam najbolše, hde nedili i svjata najkrãšše i najpobožnijše poderžat. Belgija, Holandija, Anglija, suť sli štaty, v kotorych virniki najsovistnijše posvjaščajut nedili i prazdniki, i jakraz v tich trech deržavach narod najbohatšij, i blahobytije najbolšoje. *Ťažko proviňajutsja* protiv Zapovidi Božoj i cerkovnoj, *kotory opustivše cerkov, Bohosluženije, daže i sv. Liturgiju — idut na jarmarok, idut na sobranija, či političeskije, či nacionalnyje, idut na urjady, ješče ľažše proviňajutsja ti provodniki, kotory taki sobranija usporjadãjut, ti urjadniki, kotory ľudej na urjady prizyvajut, daže primušajut (notar dejakij lem v nediľu prijet starostov itd.).*

Ne na to prošu vas, čtoby v sobranijach ne učastvovali, ili v urjadach ne pojavilisja, ale na to, čtoby *perše po-*

božno vysluchali Službu Božu, a liš posli Služby Božoj — jesli uže musit byti, peredalisja inšim zaňatijam. Jesli že sobranijã ili urjadny dila, jakraz na čas Služby Božoj padajut, tohda radše treba opustiti sobranije, urjady, jak Službu Božu, ibo „dolžny my pače povinovatisja Bohu, neželj čelovikom“. I konstitucijna gramotã ČSR zabespečujet svobodu sovisti dľa každoho horožanina, značit nikomu ne svobodno ot nikoho trebovati takoje, čo protivitsja jeho sovisti, ili jeho religioznym zakonam i predpisãm.

V tom dili duže mnoho proviňajutsja starosty sel, kotory jakraz po nediljach i prazdnikach a to pravi pod čas Služby Božoj vykonujut po urjadach svoi urjadny dolžnosti..., osobenno starosta, pervyj čelovik sela, dolžen maťi tolko christianskoho ubiždenija i tolko charakternosti i smilosti, čo ne boitsja skazati v urjadach, čo perše vysluchaju Službu Božu, — otdãju Bohu, čo Bohu naležit, a liš posli toho možu pojavitisja v urjadi.

Jesli vas povdajut na prazdnik na sud, sejčas podajte apellaciju, a oni dolžny pereminiti. Jesli by to ne sdilali, sejčas holoste to ordinariatu.

Proviňajutsja protiv zakona, kotory obručenija i inši hostiny v nedilju pered Služboju robjat, začinajutsja pijatiki pered Služboju, i prodolžajetsja pod čas Služby Božoj, i tak hrichom počinajetsja buduščij brak. Podobno robľat, pri krestinach, choťa krestiny až posli večerni, hosti uže pod čas Služby Božoj schoďatsja i tak opuskajut Službu Božu. V budučnosti to naj ne povtorjajetsja.

Ne uvolňajet ot Služby Božoj ubohšich ta pričina, čo ne imijut tak paradnoj odeždy, jak bohaty . . . pered Bohom milijša jest skromno oblečena duša, jak paradno oblečena, ale pri tom pusta, naduta, razišana, horda. . .

Smutno, čo v nikotorych okolicach virniki prizvyčaili jevrejev, či inšich kupcov k tomu, čtoby jakraz v nedilju-

svjato (chofa i po Službi Božoj) prichodili do sela kupovati telatka, kurki, jajca i iny vešči...

Hde nit obščoho selskoho pastyrja, no každyj gazda sam dolžen postaratisja o pasenije statku, v takich selach duže mnoho ludej ostanet bez Služby Božoj, osobenno, koli tak razdileo pasut, a to: parobok idet s koňmi, divka s korovami, otec s volami, malyj škol'ar s huskami, a mati doma dozerajet dom. Pri takich obstojatel'stvach cila familija bez Služby Božoj ostanet. Či takij sposob „posvjaščenija“, ili lučše skazano neposvjaščenije nedili i svjata, možet vyprositi ot Hospoda Bcha blahoslovenije d'la familii na slidujuščij tyždeň? Pevno čto nit! Neotminno treba peminiti takij planyj obyčaj. *Pol hodinoju skorše vyjti, pol hodinoju skorše vernutisja, i Službu Božu pozdnijše okolo pol jedinnadcatoj začati*, i tohda vsi krasno možut posbitatisja do cerkvi na Službu Božu.

Na mnohich místach ne chođat diti do cerkvi pro nedostatok odeždy, a v zimi osobenno pro nedostatok teploj obuvi.

Duže seriozno napominaju roditelej, čtoby postaralisja o to, čto najpotrebniše d'la ditej, čtoby svoi chrisctianski duševny dolžnosti uže ot malenkosti prizvyčailisja, ispolňati (menše davati na paradu p'arobka, divki).

Proviňajutsja protiv III zapovidi Božoj ti, kotory chofa prijduť do cerkvi, ale tam ne molatsja, liš po l'udach rozhl'adajutsja, nasmiški robjat, druhich v pobožnosti mišajut, soblazňajut, *okolo cerkvi polihajut, diškurujut, daže kurjat, abo susidny zahorody obkradujut*...

A to vsjo proto, bo ne znajut, čto jest Služba Boža, i jakij bohatstva skryvajet d'la tich, kotory v nej pobožno učastvujut.

Ne znajut to, čto *Služba Boža, jest najsvjatijšoje Bohosluženie*, žertva Novoho Zavita, v kotoroj Syn Božij Isus

Christos žertvujetsja za rod čelovičeskij pravi tak, jako požertvovalsja pered 1900 rokami na hori Golgofti na kresti.

Ne znajut, čto v Službi na slova svjaščennika „prijmite jadite Sije jest Tilo Moje“ i „pijte ot neja vsi Sija jest Krov Moja“ peremiňajetsja chlib v Tilo a vino Krov Isusa Christa . . . V čas Služby Božoj otvoritsja nebo — hovorit sv. Lavrentij — s udivlenijem smotrjat na oltär anhely . . . Čerez Službu Božu najdostojniše možem umolati Boha, najpevniše zadostučiniti za hrichi, najskorše obsjahnuti to, čeho prošime. Najsoversenniše otvďačitisja Bohu možeme Služboju Božuju.

Tak oduševľajet, napominâjet, učit Archijerej svoje stado. O jesli by to posluchali!

Ľubi bližňaho

Kohda najlučše sviripstvovala epidemija „nadčelovika“, kohda robilisja pervoklássny i vtoroklassny „rasy“, kohda byli i taki ľudi, kotory podľa toj téorii ne mali prava žiti, tohda Vladyka smil takoje učiti: č. 400/1939. „Vsim Vpr. OO. svjaščennikâm! Žijeme v zakoločennych časach nacionalizma, šovinizma, rasizma. Jako nova nebezpečna jeres sviripstvujet po cilom sviti a osobenno v Europi, i beret svoi žertvy tota nesčâstna i zarazitelna nauka, koťora v čeloviku v pervom rjadi japonca, ili kitajca vidit a ne čelovika, ne svojeho bližňaho.

Teperišnij „svidomyj nacionalist“ ne znajet sprijâtelitisja s toju dumkoju, čto *každyj čelovik*, naj budet on turok, ili tatar, bilyj, ili čornyj, jedinakoje sotvorenije Božije i potomu *jedinakoho prava imijet do života* i do vseho, čto jemu miloje, či to jazyk, či to blahorodny obyčai, ili davny, mily tradicii, ne chočet uznati to, čto *Sotvoritel ne sortiroval ľudej na klassy izbrannyh i vtorostepennyh*, a

čto *Spasiteľ svita za každoho pomer*, každoho otkupil i podnes na dostoinstvo ditiny Božoj.

Poneže modernyj hrich šovinističného svitohľadu tutam pokušajet uže i svjaščennikov i premnoho krivd a nespravedlivostej narobil, a vsehda bolše a bolše robit bližnim, proto vozzyvaju Vpr. OO. svjaščennikov, čtoby chranilisja ot toj nebezpečnoj epidemii, *ne osmililisja vstupiti v službu pomjanutoho bluda*, ale pamjatali na to, čto naša pervā i holovna dolžnosť Carstvo Božije razširjati, sv. Evanhelije holositi, a ne statisja propagatorami nauki, kotora razširjajet meždu ľudmi nenavist, robit krivdy, *kotora prosto protivitsja učeniju Christovomu a narobila uže tak mnoho zla a nesčastja na sviti, čto bolše i ne treba*. Ľubiti svoje, to ne označajet nenaviditi čužoje, ne dajet nikomu pravā druhomu robiti krivdu, škodu, ohorčati, poraboščati bližňaho.

Ľubjaj brata svojeho v sviti prebyvajet, a nenavidaj brata svojeho v tmi jest... (I. Jo. 2, 10—11). Nažal duže mnoho jest v našich časach, takich, kotory v tmi choďat, kotorym šovinistična nenavist zaslipila oči.

Najserioznijše napominaju vsich svjaščennikov, osoblivo dušpastyrej, kotory provaďat različného nacionalného i političeskoho napravlenija virnikov, čtoby ne osmilalisja fanatično exponovātisja ni pri odnoj kasti virnikov i takim sposobom oddaliti ot sebe pročich. My dolžny deržatisja primirā sv. Apostola Pavla, kotoryj hovorit o sebi: „Bych Judejem jako Judej, da Judej (židov) priobrjašču, podzakonnym, jako podzakonen, da podzakonnyja priobrjašču... vsim bych vsja da vsjako nikija spāsu (I. Kor. 9, 20-23).

Každyj svjaščennik dolžen ľubiti vsich svoich virnikov...

Prošu i obovjāzuju Vpr. OO. svjaščennikov, čtoby jako učeniki Christovy toho deržalisja i chranilisja vsjakocho premachu v svojej nacionalnoj i političeskoj dijatelnosti... *vsehda robim vsjo na principach spravedlivosti i ľubvi*...

bo kto krivdit druhoho, krivdit sebe, ibo krivdã vsehda pomstitsja, a justitia est fundamentum regnorum. Dolžny my pereñatisja nastrojenijem Grigorija VII „Fiat justitia, pe-reat mundus“.

Pravdivyj dušpastyrj s virnikami svojimi najiskrennijše sočustvujet, s nimi tišitsja, s nimi smutitsja. Kto na to ne sposoben, tot naj znajet, čto jeha postupovanije bludnoje i nekorrektnoje. Političeski i šovinističeski premachi svjaščennikov uže mnoho škody narobili sv. Cerkvi i dušam, proto najserioznijše nãpominaju vsich, čtoby v toj točki zrevidovali svoje doteperišnoje postupovanije...

Rasporjaženie, ktoroje urazilo Slovensku vladu

Preosvjaščennyj mal mnoho nedorazuminij tože s vladnymi kruhami. Ne byl simpatičnym v očãch veduščich. Vytykali im, čto choroñat prava Rusinov. Preosvjaščennyj vsehda s tim argumentoval, čto prava slovackich gr.-kat. jest komu boroniti. Vid' vsi deputaty slovackije borjutsja za vsich Slovakov, značit i za greko-katolikov. No prava gr.-kat. Rusinov ne bylo komu choroniti. A naskolko eti virniki tože javlajutsja virnikami Preosvjaščennoho, Vladyka po tradicijam svojich predšestvennikov, deržal za dolžnost' chraniti svojich — nikim ne chranennyh — virnikov. Istorija našeho nãroda vsehda byla svjazana s istorijeju jepiskopov. Vladyka to deržal za svoju povinnost', čtoby chraniti svoj nãrod.

Tut slidujet odno Archipastyrskoje poslanije k svjaščenstvu, pro ktoroje očeñ razserdilisja vladny kruhi na Vladyku i pro ktoroje mnogim svjaščennikom, kotoryje to perečitali narodu, zastavili konguru, daže i v llavu zabrali. Teper, kohda nastrojenija nemnožko spokojnijši, pust kaž-

dyj spokojno perečitajet, bylo li tam oskorbenije vladnych kruhov, bylo-li to „rusinskou agitaciou medzi slovakmi atd.

Č. 3700/1940. Vysokoprepodobnomu Duchovenstvu!

„Vsim vidno, čto koncem seho hoda prihotovlajetsja novoje narodočislenije. Poneže pro doteperišni ošibočny statističeski data ohromno mnoho zlá a nespravedlivostej bylo, *Slov. Vlada želajet, čtoby sije narodočislenije pravdi a faktam jak najotpovidnijše bylo perevedeno.*

Vpr. OO. Prichodniki izvoľat poučiti virnikov svoich o vážnosti seho narodočislenija, o nebezpečnych naslidkach jeho, jesli by davny ošibki i pri tom narodočislenii povtorilisja i izvoľat vozzvati ich, čtoby *každyj naš virnik dal zapisatisja tim, čim on v dijstvitel'nosti jest.* Jesli Slovakom, naj majet starost' o to, čtoby zapisannyj byl za Slovaka, jesli jest Rusinom, ili Nimcom, ili Maďarom, naj zapisannyj budet za Rusina, resp. Nimca, ili Maďara, no *o tom naj každýj presvidčitsja, či on tim zapisannyj, čim on dijstvitel'no deržitsja.* „Na konci ješče sovitujet, čtoby ne byli različny nazvanija, jaki uživajut Rusiny (rusin, rusnak, russkij, podkarp. russ, ukrainec itd.) čtoby Rusiny odnym imenem dälisja zapisati pri najbližšom narodočislenii a to za Rusina, jak nas naš baťko Duchnovič nazval (Ja Rusin byl, jesm i budu), jak spivajeme v našem himni „Podkarpatskije Rusiny ostävte hlubokij son“.

Prjašev, dňa 21. X. 1940. — Tolko bylo vseho, i eto rasporjaženije strašno nesympatičnym bylo pered kruhami vlady. Ne bylo za čto hnivatisja.

Vyhološenije Euharističného hoda

Pod č. 3440/43. Vyholosil Preosvjaščennyj Pavel pro prjaševskuju jeparchiju Eucharističnyj hod slidujuščim archipastyrskim poslanijem (časti iz neho): „Dorohi moi

virniki! Blizko 2000 hodov tomu nazâd, što Isus so aposto-
lamí svoimi perechodil čerez more Galilejskoje... nasta-
la burja... nastrašeny apostoly voskliknyli: Hospodi spasi
nâs, pohibajem!...

Ne na Galilejskom morju, no na cilom sviti sviripstvu-
jet strašna burja, kotora denno beret svoj žertvy... Jako
učeniki obernulisja k Spasiteľu..., podobno dolžny i my
robiti v toj strašnoj svitovoj buri... Chočeme i budeme umi-
lostivľati a pereprošati Spâsiteľa za naši i ľudski hrichi;
a to vo pervych počitanijem i umolenijem Najsv. Eucha-
ristii.

Pered sto rokami pojavilasja Mati Boža odnoj svjatoj
monâchini Katerini Labur i skazala jej: Kohda na sviti naj-
horše budet, tohda prichodite sjuda k oltarju..., tu vsehda
čekajet vas moj Syn... Na cilom sviti horše ni-
kohda nebylo, čim jest teper..., proto sdilajme po jej so-
vitu... Obkľučme Eucharističnoho Isusa našimi ľublaščimi,
serdcâmi, čtoby vyprositi ot Neho toj milosti, čtoby i na-
dalše zachranil nas ot takich katastrof, jaki postihli mno-
hich... Virujeme, čto ni odin listok iz stroma, ni odin volos
iz holovy ne vypadet bez vidomosti i bez pozvolenija Otca
Nebesnoho...

Nastupivšij školskij hod ot prazdnikâ Christa Carja
(31. X. 1943 do prazdnika Najsv. Eucharistii) 18. VI. 1944
využijme na zadosťučinenije spravedlivosti Božoj, na vy-
prošenije čim skoršoho spravedlivoho mira...

Zvertaju tut vaši oči i na to, čto Hospod' Boh dozvolil
nam dožitisja v žizni jeparchii našej tak važnogo sobytija,
čto vo tekuščom školnom hodu, naša *jeparchialna greko-kat.
gymnazija* otkryla svoi vorota pered učenicami VIII klassa,
čto *možet pochvalitisja polnoju VIII klassovuju gymnazije-
ju*... Pered sedem hodami naši serdca ne bez pričiny na-
polnilisja strachom o buduču doľu novoroždennoj školy...

teper radostiju možem skonstatirovati, čto vsi trudnosti Hospod' Boh pomoh nam peremoči. Minet niskoľko misjacev a pervy äbiturienty našoj gymnazij so sviditel'stvami zriľosti v rukach razojdutsja po različnych fakultetach univerzitetu, čtoby stalisja iz nich revny pobožny svjaščenniki, mudry professory, sovistny likari, učeny pravniki, ädvokaty, lovki inženery itd., čtoby zaňali v obščestvennoj žizni toje m'isto, kotoroje čekajet na nich, čtoby v nem poslužili Cerkvi, narodu i deržavi . . .

Iz vyšeuvedennyh pričín *vyhološuju dľa našoj jeparchii umilostivitel'nyj a razom blahodarstvennyj Eucharističnyj hod*, a to ot prazdnika Christa Carja (31. X. 1943) až do konca šk. hoda 1943—4, kohda na prazdnik Najsv. Eucharistii (18. VI. 1944) dokončime jehu v Prjaševi toržestvennym jeparchialnym Eucharističnym dnem, pri učastvovanii svjaščenstva i virnikov ciloj jeparchii. Cilyj tot čas majet charäktizovati umolenije Boha, sokrušennošč serdca, pokajanie za vyprošenje mirä dľa ciloho svita, no razom iskrenna blahodarnost' za mnohi blahodijanja, udiľennyjä nam pri osnovanii a uderžanii gymnazii"

— Eucharističnyj hod prekrasno skončilsja podľa programmy v Prjaševi. Poleva sv. Liturgija byla pered našim kulturnym domom, v zahorodi, amplionämi roznosilosja krasivoje pinije chora učitel'skoj akademii pod vedenijem *Prof. Georgija Bobaka*. Sošľosja velikoje čislo naroda. Toržestvo skončilosja manifestätivnym šestvijem s Najsvjätijšej Eucharistijeju čerez holovnu ulicu Prjaševa.

Načinanie Preosvjaščennoho i v Rimi malo svoje echo. Iz Apostolskoj Nunciatury v Bratislavi pod č. 2038/44 polučil Vladykä pochvalnoje pismo, čto Sv. Otec mal radost' iz toho Eucharističnoho hoda i poslal svoje Apostolskoje blahoslovenije Vladyki i vsim, kotory osuščestvili Eucharističnyj hod.

Sestry Služebnicy

Vyhološenie Marianskoho Hoda

S datumom 14. X. 1944 poslal Vladykã Archijerejskoje poslanije, v ktorom v jeparchii našej podobno, jak prediščij hod byl vyhološenij za Eucharističnyj, teper 1944—45 hod vyhološujetsja za Marianskij hod.

Niskoľko dumok iz poslanija: „... Velika čast ľudej iz Boha, iz duši, zãhrobnoj žizni toľko posmichovalasja; Boha bezstydno obražala, v bezmoralnosti valalasja... a ješče derzko chvastalasja: „Vot sohrišili my, a čto sja nam stalo?“ A Boh ne prišel..., čekal na naše polipšenie. Prohovoriť k nam v pervych holosom našej sovisti, ďalše vozzyval nas na pokajanie čerez svoich sluhov svjaščennikov; posylal k nam missionarov... Daže 1917 hodu vo Fatimi ustami samoj Nebesnoj Caricy, Prečistoj Divy Marii, napo-

minal nas, čtoby pokajalisja. „Jesli lude ne prestanut obražati Boha, spravedlivost Boža zahlanet na svit novymi a ješče fažšimi karami čim v pervoj svitovoj vojni“.

A ludi ne pokajâlisja. A spravedlivost Boža začala dilati rachunki na cilom sviti. A sii rachunki deržat uže šestyj hod, a vychodâť dľa neščastnoho hrišneho čelovika duže zle. A pro hrišnych musjat terpiti i spravedlivy.

Rozbombardovâny horoda, do fundamentov popaleny sela, miliony mertvych i kalik, bezprehladny tolpy bosych, holodnych, doma svojeho pozbavlenych bižencov, po lisam kryjuščichsja rodin, ješť to vse dľa nas strašnym poučenijem o tom, jak velika ješť zloba hrichâ, a jak strašno ješť dostatisja v ruki Boha živâho, no i nahladnym poučenijem o tom, čto *nauka, kul'tura, vsjakoje zemnoje bohatstvo, zemny roskoši, čim ludi tu na zemli chotili ustroiti sebi raj, jest sueta-suet, ješť son, kotoryj skoro miňajet, ješť ranna rosa, kotora skoro vysychajet a jedino duševny skarby, kotory ludi zanedbavali, suť tâkoj cinnosti, kotory zasluhujut vsjakoj žertvy i vsjakoho truda, iba ich ni zlodii, ni bomby, daže ni sama smert ne možet pozbaviti...*

Tut citirujet staťju *Koza-Matejova* — Plameň 1944: „Do teper vysmijalisja Hospodu Bohu, jak betelski diti sv. proroku Elizeju, ibo dumali my, čto Hospod' Boh, poneže ne udaril nas sejčas posli pervoho hricha, ješť, jak Elizej staryj, hluchyj, slabyj, kotoryj ne vidit, ne čujet ne po nimajet nas, no teper tot smich uže peremenilsja na strach, a k nam nastrašennym prohovorit Hospod' Boh tak: „Tak diti! iz toj svojevolnosti a nevkusnosti bylo uže dosť, vy mene svoimi frazami o nauki, o kul'tury, o pokroku ne oklamete. Jesli ja vas ostavil na čas na svoju voľu, to ješče ne označalo, čto dostali vy voľnu ruku na mojem majetku, Panom javľujusja Ja, a teper ili tak budete dilati, jak Ja vam prikazal (v Zapovidach B ožich i Cerkovnych), ili vsi vaši

kramy, budy, hračky i babrački sfuknu do vody ili na smitisko“.

Čim že suť ti vaši horoda? ne inoje, jak vertepy bezbožničestva i nemoraľnosti: centry sojuznikov i revolucio-nerov protiv Boha, hnizda epidemij a bacillov nevirija! Babilonski veži, kotorymi balamutite i zaslipujete svit. Dumajete, čto tak podaritsja vam ukrasti ot Boha jeho nebo, jak Prometeusu udalosja oheň, a tu na zemli budete sebi roskošovati pohanskim sposobom?!

Iz toho vseho imiju uže dost! Vaši hrišny zlobny ihruški dolžny propasti, proto rjad za rjadom brosjaju vam vse to vo vodu a v oheň... a škoda vam za tim vsim plakati, čim skorše propadut, tim lučše, no začneme vse snova! A ot vas zavisit, čtoby vaša budučnost byla lučša, statočnijša, krajša...

... V našem strašnom neščastiju i my do koho inoho možem pribihatì, o pomoč, a potichu, o skoročenije tich dnejj Božej kary, jak k našej Nebesnoj Materi, k Prečistoj Divi Marii, Ona jest Zastupnica Christianov nepostydnaaja, Ona naša Chodataica u Hospoda Boha, Ona Pribižišče hrišnikov, Ona Potišitel'nica smutnych, skorbjaščich Radošť, slovom Ona jest naša dobrotlivaja, miloserdnaaja, nas vsich ščiro ľublaščaja nebesnaaja Mater kotoraja bolše čim my sami, želajet nam pomošči, pouterati naši horki slezy, zahoiti naši boľuči rany, vernuti nam i duševnyj i žiznennyj pokoj.

Dolžny my pokajätisja... Za daľšu našu dolžnosť označila Prečista Diva Maria vo Fatimi, molitvu, a to molitvu požertvovannuju v čest' Jej Neporočnaho Serdca. Naš vostočnyj obrjad tak bohatyj v različnych formach počitanija Preč. Divy Marii, čto možem sebi vybrati, čto našemu serdcu najotpovidnijše (Čestnyj Paraklis, Akafisty, Moleben, Ružanec).

Jesli minuvšij hod byl dľa našej jeparchii hodom

Eucharističnym, teperišnij naj budet rokom Marianskim. Jesi my i v normalnych vremenach s dovirijem pribihali k Prečistoj Divi Marii, tim bolše pričiny imijem dnes v toj svitovoj katastrofi pribihati k našej Nebesnoj Materi, čtoby ne ostavila nas, ne dala nam propasti...

1. Usilujemesja voobšče Prečistu Divu Mariu v tom hodu osoblivijšim sposobom počitati...

Iz otpusta v Lucini

2. Marianski prazdniki usilujemesja osoblivijšoju teploju a toržestvennostiju poprazdnovati.

3. Pervy sybboty v misjacu žertvujeme v česť jej Neporočnaho Serdca (Nä Službi Božoj pojavitisja, i k sv. Tajnam pristupiti). Ne zabyvajme na tych milion duš, kotory či na fronti či za frontom stalisja žertvoju toj strašnoj vojny.

4. Na pervy nedilj misjaca posli večerni pered vylo-

žennymi Sv. Tājnami otkončiti Č. Paraklis, ili Moleben v čest Pr. Divy Marii.

5. Katechety pust' zaskiplat v serdca ditej ljubov k Marii.

6. I virniki pust' denno privatno molatsja ili Paraklis, ili Akaftis, Moleben, ili ruženec.

7. *Jeparch. Marianskij hod toržestvenno dokončime 28. augusta 1945 hoda v Lucini na otpusti...*

— I Marianskij hod krasivo prazdnovan i toržestvenno dokončen byl.

Otdychi — Rekreacii

Predanije hovorit, čto raz odin čelovik zāšel k Sv. Ioannu apostolu, jevanhelistu, i vidit, čto sv. apostol ihrajetsja s odnoju pticeju. Udivlajetsja, čto tak serioznyj čelovik, apostol ihrajetsja. Kohda eto zamitit sv. apostol to hovorit tomu naščivniku: Znaješ, brate, jesli strunu duže nafaehneme prasknet, nužno inohda uvolniti, čtoby dolhše deržala. Praviľno! Posli raboty, posli stārostej, i tilesno i duševno vyrabotannyj jepiskop tože nuždajetsja v otpočinku.

Najlučše ljubit Vladyka pojti v monastyrj. Osobenno ljubit často zājti na Černeču Horu, i vsehda prositsja do toj kelii, v kotoroj on kohda to jak novik perebyval. Byla to maleňka, skromneňka kelija. V monastyri najlučše čuvstvujetsja. Tam zābudet na vsi svoi starosti i klopoty, jaki sut svjazany s jepiskopskim dostoinstvom. Soberet iz sebja jepiskopskij krest, ne uznajet nijaki vyjimki, ne prinimaje nijakich osoblivijšich projavlenij, poklony, točno zachovujet monastyrskij porjadok. Vse toj sāmuj, točnyj, skromnyj, každomu uslužnyj o. Pavel.

Kohda zaperli hranici, i ne moh Vladyka dostatisja do Mukačeva, posiščal často domašni monastyri a to Mežilaborce, osobenno Michalovce, i Trebišov. Vsehda spominal Vladyka, čto v monastyju najlučše čuvstvujetsja, ibo vsjo majet pod rukoju.

VESELY EPIZODY

Zaznačim i niskoľko veselych epizodov iz žizni Vladyki.

Na selskoj parochii:

Slučilosja raz, čto Preosvjaščennyj Pavel uže jako jepiskop prijachal v mukačevskij monastyrj nà korotkij otpočinok. Čtoby jepiskop lučše otpočinul, igumen monastyrja zaproponoval prohuľku na koču. Jepiskop ochotno prijal propoziciju i prosil zavesti jeho do odnoho sela, hde byla nova cerkov, kotoru chotil posmotriti. Iduči po dorozí, prosil igumena, čtoby místnomu svjaščenniku ne zradil, čto on jepiskop, čtoby paroch ne mal starosti s pohoščenijem. S jepiskopom jichali ješče tri monachi. Igumen byl najstaršij i parochu dobre znakomyj. Paroch prijal hostej duže prijatel'ski i po domašňomu. Igumena posadil na pervoje místo, a jepiskopa, jako najmolodšoho posadil nà konci stolã. Na neho paroch ani ne obraščal vnimanije. Monachi podsmichovalisja, ale ne prozradili ničeho. Među tim prišol cerkovnik i zaholosil parochu, čto pered cerkoviju čekajut ľudi s ditinoju do krestu. Čtoby paroch ne musil lišati hostej, monachi zajavili ochotu pokrestiti ditinu, kotoroho otec paroch chočet, pust' vyberet. Paroch posmotril na Preosvjaščennoho i skazal: „Može by tot najmolodšij pokrestil“. Preosvjaščennyj Pavel skromno vstal i pošol s cerkovnikom v cerkov i pokrestil ditinu. Ale jake bylo udivlenije parocha, kohda pri proščanii igumen predstavil jemu najmolodšoho i skromnoho monach o. Pavla, jako prjaševskoho jepiskopa, o tom ne treba hovoriti.

*Po dorohi so
svoim byušim se-
kretarem, teper
pom. jep. Vasi-
lijem.*

Pražski epizody

Nužno bylo obidovati. Ja jako skromnyj proletar, naučilsja choditi do skromnoj reštauracij v Prazi III. Vladyka hotovyj byl so mnoju tam pojti, naskoľko on ľubit vsehda originalny dumki. No rozumijetsja, čto inkognito išol, bez odznakov. Pri stoli sidil i Vpr. otec Krylošanin Ďulaj, i tože odin češskij svjaščennik, kotoryj spokojno, in-

timno hovorit s Vladykoju, jako s kollegoju... veselyj, iskrennyj... naraz Vpr. o. Krylošanin Ďulaj, zabyvši na prikaz Excellencii, čto nikohda ne slobodno jeho jepiskopstvo zraditi, čto to pošepnet českomu svjaščenniku... Tot sbladnet, ruku cilujet, prosit izvinenija, čto' on s odnim jepiskopom tak po prijatel'ski hovoril, i sejčas chočet otojti ot stolà, čto on nedostojnyj tut ani siditi... Vladyka smijalsja, no pri tom i hnivalsjã, čto tak prijatnoje tovaristvo s českim svjaščennikom im na silu prekratili...

NA EXKURZII DO KONNERSREITU

V Konnersreitu živet Terezia Neumann, šigmatizovaná, ranami Isusa obdarena osoba, kotora v to vremja byla očeň slavnoju. Rišilisja, čto pojduť naščiviť ju v Germaniju... Iz našich tam byli Vpr. o. krylošanin Korotnokij, krylošanin Ďulaj, Preosvjaščennyj i J. E. Dr. V. Hopko.

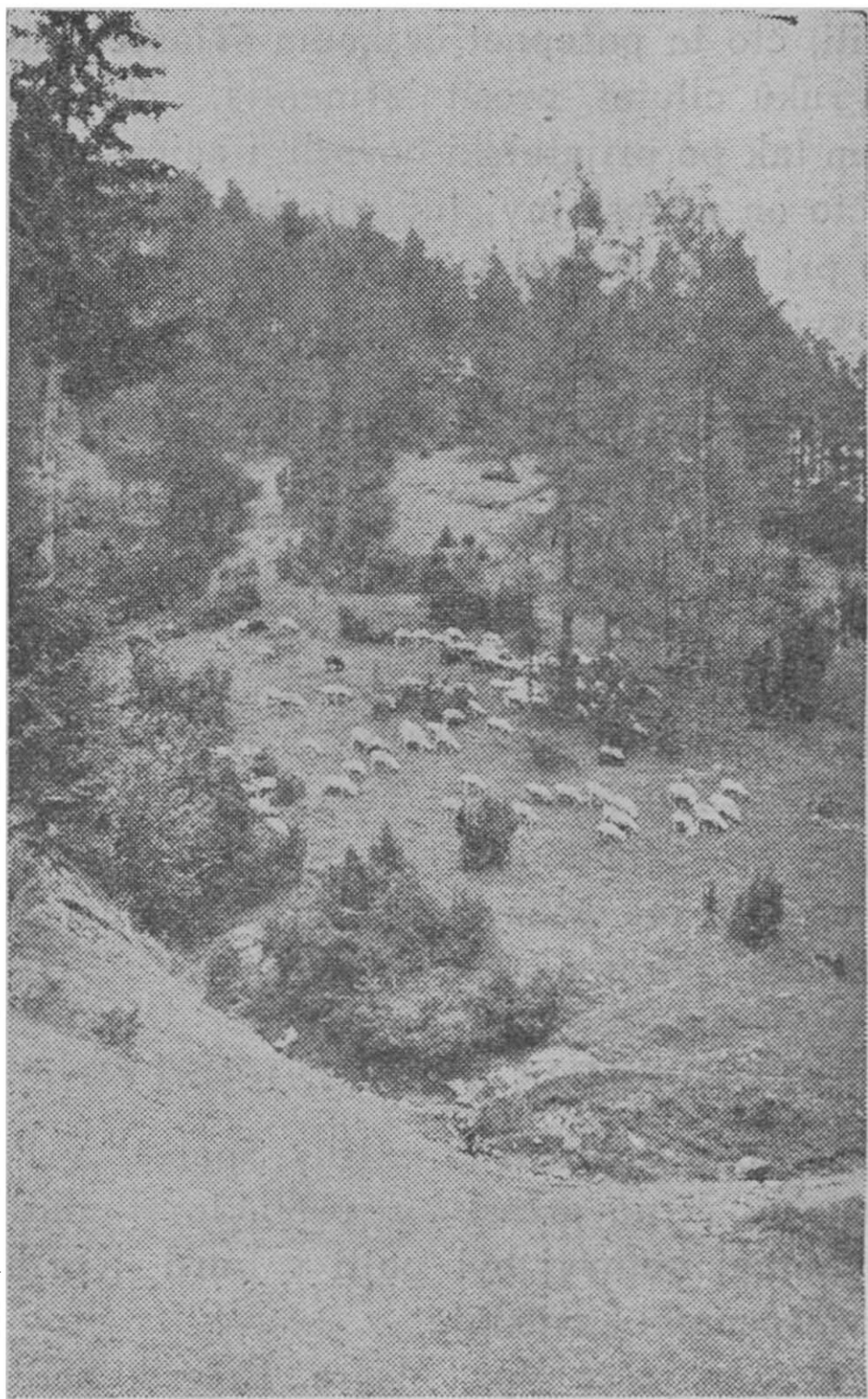
Pri vidinij ran Neumann Terezii na stolko vlijalo to na Vladyku, čto zamlil... Pokornyj o. Korotnokij skazal tohda: Smotrite, jak sočuvstvujet s terpinijem Isusa, zomlil... on inšij jak my...

LURDSKOJE PALOMNIČESTVO

V 1933 hodu poprosil „Lurdský Spolek“ v Prãhi Preosvjaščennoho, či ne priňal by protektorat puti v Lurd. Preosvjaščennyj hoťovyj byl pojti v Lurd i priholosilisja k nim i svjaščenniki i svitskije.

Byli s nãmi ješče Vpr. Msgr. Emerik Sedlak, i Dr. Ernest Homičkov prof. i svjaščenniki. Eto palomničestvo, očeň miloje bylo v tovarišestvi Preosvjaščennoho. Vladyka obošel cilyj poizd i k každomu mal mily slova, čto Čechi očeň s povdačnosťiju kvitirovali. To byl pervyj slučaj v istorij etoho obščestva, čto rim. katolikov provãdil gr.-kat. jepiskóp. On liturgizal urjadno povsjudu i na Zapadi mno-

hije zainteresovalisja o naš obrjad, kotoryj reprezentoval
jepiskop vo vostočnoj mitri. Vladykã v Lurdi pozdorovil

Olšavicki „škvirki“

tože mistnoho jepiskopa. Za dorohoju stavilisja my v Pariži,
v Verduni, v Paray le Moniálu, v Lisieux, hde my mohli vi-
diti najcinnijši místa, v každyh hóródi. Zastavilisja tože

v Biaritzu na hranici Ispánii, v slavnóm morskóm kupelnom horodi, tože posítli my česku koloniju v Bordeauxu.

Vladyka posemu ješče ďalše išel s našimi v La Sallet, hde ješče čudesnijši místa, krásivu prírodu vidili. Čerez Milano vertalisja posemu d'ómoj.

MEŽDU SPIŠSKIMI HORAMI

Kohda hranica nemožnym sdilala perejti Preosvjáščenomu v monastyri na otdych, tóhda doznávšijsja o obstojatel'stvach, i znajuči, čo jeho posiščenije ne budet nikomu na tarchu, išel na exkurziju na Spiš. Etimi ščástlivymi

Na otdychi

místami byli slidujušči parochii: Levoča, v hosteprijemnom domi o. *Dimitrija Petrenko*, ottuda prekrasnymi horami lukami perechodili my v Olšavicu. Selo kólo 800 m. vysoko nad morem, zdorovyj vozduch, velika parochija, hosteprijemnyj dom o. *Mašleja*, parocha. Denny liturgii i spovidanije, tak, čo v Olšavici cíly missii byli vo vremja ferij, skoro cíloje selo vyspovidalosja... Póslí poslidnoj Liturgii obyčajno išli my meždu hory. Na prohulkach stričalsja

Vladyka s rabočimi, koscami, hràbačkami, s pastyrjami, s každyj pohovoril i každyj radovalsja, čo Vladyka s nim hovorit, i čo voobšče navščivil ich chotarj.

Pri takich otpočinkach očeň prijemny razhovory velisja s Vladykoju, kotoryj v prirodi cilkom ožil, snova sovšim molodym čuvstvovalsja. Inohda prizvali my k sebi pastuchov i s nimi hovorili. Snačala bojalisja panov, ale jak vidili, čo ti panove suť luďmi, kotorych i to interesujet, čo „jakij nožik màješ“ a „či znaješ piščok zrobiti?“ Kohda

Meždu sinokosami

tak snizilisja k nim, otkrylisja serdca i my poznali teply, nevinny serdca našej molodeži. Pri každoj striči polučili pamjatku ot Preosvjaščennohó.

Duže ľubili my choditi na vysoku horu „Spišská“ (eta hora, podľa neboščika K. Jurka, kotoryj v odnoj osobi byl: cerkovnik, bubnar, šuster, hajtol, kantor, hasičskij veliteľ, i „vodič psov“ pri poľovački, lem „tri metry nizša jak Tetry“; on to vymirjal s „valaškoju“). Ottuda išli my na „Dudiv verch“. Tam v horach litom cila Olšavica čerez

niskolko sedmic rabotajet kolo sina. Tam ludi i nočujut, i lem na nedělu schoďat domu. Lubili my tože choditi na „Krigiv“. Korotka i prijätna prohulka byla itti nad selo *Podproč*, kotore meždu horami nachoditsja. Tolko 13 domov majet, no majet i gr.-kat. cerkov i školu, i hovoritsja, čto v istorii uže v XIV st'olitiu spominajetsja jak selo, Byla kohdä to i parochija tut. Poslidnyj svjaščennik mal byti Hodermarskij.

V občestvi ditej

Prijatny byli prohulki k riki Torisa, v kotoroj rybu lovili.

Posiščali my i naši druhi okoličny parochii. Najdaše ot Olšavici jest *Štelbach*, paroch o. *Michail Čabiňak*, *Blažov*, paroch o. *Nikolaj Rojkovič*, *Nižni Repaše*. paroch o. *Alexij Mirošaj*, *Toryskij* paroch o. *Ivan Čisarik*, s kotorym my uže stritilisjâ v Prahi, jak s byvšim pražskim parochom.

Vsi parochii očeň hosteprijemny, i povsjudu jest dejaka specialita. V selach kolo Torysi specialita pstruhi, v Repašoch jahody, v Olšavici serny.

Obyčajno kohda my uže mnoho nãchodilisja po horach, vernulisja nazad v Levoču. Tut pri ščirom hôsteprijemstvi, pri elektriki, pri horodskom konforti snova tak čuvstvovalisja v dekanskom domi o. *Dimitrija Petrenko*, jak doma. Osobenno to ľubilosjã Preosvjaščennomu v Levoči, čto v domi jest časovňa, i tak často mohli my positiť Eucharističného Isusa. Ibo i na ferijach dnevnyj porjadok tot samyj kromi urjadovanija — jak doma: liturgija s prihotovlenijem i blahodarenijem, posiščenija Eucharističného Isusa, duchovnoje čtenije — inohda v prirodì, časoslov, ružanec.

Jaki plany ješče nedokončeny?

Preosvjaščennyj Pavel majet ješče prekrasny plany, kotory chotil by i dokončiti. Spominaju slidujuščii plany, o kotorych my doznalisja.

RAZŠIRITI DUCHOVNUJU SEMINARIJU S ODNIM ETAŽOM

Dajem to na pervoje misto, ibo take jest obščeje mninije, čto jesli dačto majetsja budovãti, jesli majetsja čto-to ubolšati, na pervom misti majet to byti duchovnãja seminarija. Vid', tam vospitujutsja buduščii svjaščenniki, oni suť najbližši k serdцу Vlãdyki. Daľše i proto, ibo vsi inši institucii, školy perebrala deržava, tak, čto v praktiki teper nit školy, i nit internata, choťa dovremenno, o kotorych by mal staratisja. Ostanet odinoko duchovnãja seminarija, kotora i nadijetsja, čto vsi vozmožnosti majet teper, čtoby dožitisja smodernizovanija budovy. Idealom seminarii jest, system kelij, to značit, čtoby choťa starši bohoslovy mãli svoji komnaty (kelijã, cella) i tam učilisja, spali, i razmyšľali. Eto nevozmožno perevesti, tolko odnim pribudovannym

etažom. Tam posemu našlisja by ješče místnosti i pro čitaľňu, pro muzykaľnu salu, pro hosteprijemnuju komnatu itd., čto vsjo nužno by dľa seminarii.

NOVICIAT SESTER VASILIJANOK

Jesli chočem mati v jeparchii Sester Vasilijanok, to bez noviciatu ne vozmožno. Nam nužno mati različny činy, a istorija nam to diktujet, čtoby my nezabyvali na najstáršij čin Vasilijanskij. Odna jeparchija tohda bohata, jesli majet mnoho različnych monachov i monachiň. Posmotrim na Zapad! Skoľko tam kulťury, skoľko tam uspiča! Kto to sdilal? Eti ľudi, kotory vybrali sebi lozung: Molisj, trudisj! To byli monachi. Nužny nam aktivny činy, ale tím boľše nužny nam kontemplativny (boľše moľaščijsja čin), ibo podobno jak v istorii Izrailitanov: Kohda Mojsej k molitvi deržal ruki, Izrailitane pobiždali, jesli Mojseju ruki upali, neprijatel' pobiždal. Nakonec postavili dvoch mužej, kotory postojanno deržali ruki Mojseja, čtoby moľilsja čtoby vyderžal ruki do neba dvihati... Etimi Mojsejami dľa nas, suť kontemplativny, chor končajuči činy. Meždu našimi obstojatel'stvami to suť iz ženskoho čina Sestry Vasilijanki. Jak to krasivo, kohda iz časovni, utrom, do obidu, posli obida večer, otzyvajetsja hoľos moľaščichsja monachiň. Jak mily suť eti psalmy, stichiry pered Hospodom Bohom, jesli oni proischoďat iz čistych serdec monachiň. I jak nužny suť Marty (meňše boľše aktivny činy, kongregacii jak napr. Sestry služebnici) tak nužny suť i Marii. Jak nužny suť sestry, kotory choďat kolo chorych, tak nužny suť sestry, kotory kľačuť v časovni. Rozumijetsja novijše vsi činy berut do progrãmmy i zadaču Marii i Marty, no vsetaki, odny suť boľše Marty, a druhi suť boľše Marii. Jesli chočem mati odnych i druhich, nužno nam noviciat dľa sester Vasilijanok. Bylo by chorošo, jesli by našelsja dľa

nich podchodašcij dom. S tím svjázano i postavlenije no-
voj kuchni, ibo teperešna šovsim ne podchodašča.

SOCIALNYJ DOM

Zdanije, kotoroje vybudovannoje pro ženskij mona-
styrj, v ktorom dovremenno byla i naša gymnazija, roz-
bombardovanno. Jesli opravitsja, v tom domi dumajet Vla-
dyka duže mnoho pomistiti, to vsjo malo by odno imja:
„Socialnyj dom“. Tut byla by časovňa vičnoho umolenija.
Dľa toho nužno i sester tam, Vladyka uže i obiščal to Se-
strâm, naskolko originalno dľa monastyrskich cilej, resp.
pro vospitanije svjašč. sirot divušek mal služiti dom, čo
Sestry pereblali by vedenije toho domu i vičnoje umolenije
mali by na starosti.

V tom domi byli by kvartiry pro Vpr. Krylošanov, penz.
svjaščennikov i pro inšich našich virnikov. V parteru byla
by obšča kuchňa i stolovaja, hde sestry by podavali pro-
pitanije ne tolko živuščim v etom domi, no i druhim, koto-
ry by sjudą chodili na propitanije.

Vračebnyj (ličebnyj) dom dľa boľnych svjaščennikov,
monachov, hde to na Spišu, eventualno v Tatrach, čtoby v
tom domi mohli ličitisja naši svjaščenniki i monašestvo.

REKOLEKCIJNYJ DOM

Bez rekolekcionoho doma, v ktorom by bylo mišta
chofa pro 40 ľudej (pribl. 20 komnat) ne pojdem vpered
v Katoličeskoj Akcii. Rekollekcijnyj dom moh by byti po-
dobnyj jak „Stojänov“ na Velehradi, byl by podobnyj jak
hotel, kotoryj by služil ľuďam putešestvujuščim, no v slu-
čai duch. upražnenij byl by dľa upražnenija. Moh by byti
i v kupelach. (Bardejöv, hde by vo formi penzionatâ sušče-
stvoval. Podobny penzionaty majut Sestry Vincentinki

v Beluškich Slätinach, v kotorych domach teper najkrasivša rabota idet v polzu Katoličeskoj Akcii).

Sirotinec dľa chlopcov, ibo teper majem tolko dľa divušek.

Starobinec pro našich starych, i dľa intelligentov, i dľa ubohšich.

Zakuplenije maloho „Tatra“ auta, na missijny excursii. Dľa polnaho obraza dolžny my pripómnuti, čto Vladyka polučil ot MNO odno bolšoje auto, kotoroje služít na archjerejski posiščenija.

No kromi toho nužno by odno missijne auto dľa 3—4 ludej, čtoby podľa potreby iz Prjaševa svjaščenniki mohli itti vyslužiti narod na Makovici, ili kuda nibuď inde.

Prekrasnaja programma, dľa odnoho jepiskopa. Dijstvitel'no jak jesli by ožil meždu nami duch sv. Vasilija Velikoho, synom kotoroho jävľajetsja i Vladyka. Eta programma sviditel'stvujet o sočialno — charitativnom čuvstvi Jeho Excellencii. Želajem jemu iz ciloho serdca, čtoby eto vsjo ispolnilosja.

Boh da pomožet!

Dokončenie

Iz žizneopísanija našeho Vladyki vidim, jak on vsestoronno rabotal i rabotajet. Dvadcať hodov ne velikoje vremja, a vsetaki, skolko dobroho sdilal pro nas Vladyka!

Naša dolžnosť za to byti k nemu blahodarnymi. Blahodarnymi budem, jesli my pomolimsja za neho, čtoby Hospod' Boh poderžal jeho ješče na mnohaja lita.

Blahodarny budem, jesli v buduščnosti ješče lučše posluchajem jeho, i jesli jemu v upravlennii vsestoronno pomožem.

Vladyko! Tut majete svoje stado, i svoje vojsko s dostojnikami — svjaščennikami. Vsi my slučajem 20-ti litnoj hodovščiny duchom kolo Vas, jak kolo svojeho otca. Vsi my blahodarim Vas, za Vašu ljubov, i prošim i v buduščem toj ljubvi.

Blahoslovi nas Vladyko, čtoby my v buduščnosti stalisja ješče lučšimi sotrudnikami Vašeho Vladyčestva! Blahoslovi nas, čtoby my jak poslušne stado išli za svojim Pastyrem. Čtoby my vse virny byli k Katoličeskoj Cerkvi, k Svjatijšomu Vselenskomu Archipastyju Papi Rimskomu, čtoby my ochotno borolisja za Christa, za duši i za našu dorohu Greko-katoličeskiju Cerkov.

Slava jedinomu Bohu v svjatoj Trojci!

Knihi Blahovistnika N° 7.

J. E. Pavel Gojdič ČSVV

(K jeho dvadcatročnomu jubileju so dňa jepiskopskoho posvjaščenija 1927—1947).

Sostavil redakcionnyj komitet.

Pečatano v knihopečatni Nakladat. Družestva v Prjaševi

Izdalo Vpr. Svjaščennstvo jeparchii prjaševskoj